Nummer 9672

Gil Braltar

JULES VERNE

Jules Verne

Nummer 9672

og

Gil Braltar

eBibliotek 1800

2024

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Jules Verne: *Nummer 9672* og *Gil Braltar* er baseret på originaler, som er public domain i lande, hvor ophavsret er baseret på ophavsmandens død+70 år.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International. Opholder du dig i et land uden for EU, bør du dog tjekke de lokale ophavsretsbestemmelser, før du videredistribuerer værket.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Jules Verne: *Nummer 9672* and *Gil Braltar* is based upon sources in the public domain in countries where copyright is based upon Life+70 years.

This edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

If you are outside the EU, you are advised to check the local copyright laws before copying and/or redistributing this ebook.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

Nummer 9672

I

"Hvad er klokken?" spurgte madam Hansen, efter at hun havde rystet asken ud af sin lille pibe og mens røgskyerne trak op mellem de malede loftsbjælker.

"Den er otte, mor," svarede Hulda.

"Det er ikke rimeligt, at der kommer rejsende i nat; det er sådan et hårdt vejr."

"Nej, jeg tror heller ikke, der kommer nogen. Værelserne er i al fald i stand, og jeg skal nok høre efter, om der skulle blive kaldt udenfor."

"Er din broder ikke kommet tilbage?"

"Endnu ikke."

"Sagde han ikke, at han ville komme tilbage i dag?"

"Nej, han gjorde ikke, mor. Joel fører en rejsende ned til Tinsøen, men de tog så sent af sted, at han vanskeligt kan være i Dale før i morgen."

"Så overnatter han altså i Mæl?"

"Ja, det gør han vist, medmindre han skulle tage over til Bamble til gårdmand Holmbo ..."

"Og til hans datter?"

"Ja, til Sigfride, min bedste veninde, der er som en søster for mig!" svarede den unge pige med et smil.

"Nå, ja, luk så døren og lad os gå til ro."

"Fejler du noget, mor?"

"Nej, jeg gør ikke, men i morgen skal jeg tidligt på benene. Jeg må over til Mæl ..."

"Og hvorfor det?"

"Å, du ved jo nok, at vi må forsyne os for sommeren."

"Er fragtmanden fra Kristiania da kommet til Mæl med proviant og vin?"

"Ja, han er kommet i eftermiddag," svarede madam Hansen. "Jeg har fået det at vide af Lengling, formanden på træskæreriet dernede. Vore beholdninger af skinke og laks strækker ikke langt til, og jeg vil ikke risikere at mangle noget. De rejsende kan jo komme, hvad dag det skal være, og hvis vejret bliver bedre, begynder de vel snart deres udflugter til Telemarken. Så må vort gæstgiveri være parat til at modtage dem ... vi må sørge for, at de kan få alt, hvad de behøver, så længe de er her. Har du ellers tænkt på, at vi har den femtende april i morgen, Hulda?"

"Den femtende april?"

"Ja, men jeg skal nok sørge for alting. På et par timers tid har jeg gjort mine indkøb og så kommer jeg tilbage med Joel i karriolen."

"Hør mor, hvis du skulle møde postbuddet, så glem ikke at spørge ham, om der er noget brev til os ..."

"Men først og fremmest til *dig*, ikke sandt?"

"Ja, det er jo meget rimeligt, eftersom det sidste brev fra Ole allerede er en måned gammelt."

"Ja, en måned – en hel måned!"

"Nå, det skal du ikke tage dig så nær, Hulda! Det er ikke så underligt, om det er blevet forsinket. Men hvis posten fra Mæl nu ikke har noget med, så er der jo endda mulighed for, at brevet kan komme over Bergen ... ja, lige så godt det som over Kristiania."

"Måske," svarede Hulda. "Men jeg kan ikke hjælpe det, mor, jeg er så urolig ... der er så langt herfra over til fiskerierne på New Foundland! Der er et stort hav imellem os, og årstiden er

ikke den bedste? Nu er det jo omtrent et år siden, min stakkels Ole drog af sted, og hvem ved, hvornår han igen kommer tilbage til Dale!"

"Eller om *vi* er her, når han kommer tilbage!" mumlede madam Hansen, men så sagte, at datteren ikke kunne høre det.

Hulda gik ud for at lukke døren til gæstgiveriet, der lå lige ved vejen til Vestfjorddalen. Men det faldt hende slet ikke ind at dreje nøglen om, for i det gæstfrie Norge bruger man ikke den slags forsigtighedsregler. Enhver rejsende kan, enten det er nat eller dag, træde lige ind i gårdenes eller sætrenes huse, og de står sædvanligvis åbne. Her er hverken landstrygere eller ugerningsmænd at befrygte … end ikke i de fjernest liggende landsbyer behøver man at være bange for dem; beboernes sikkerhed er aldrig blevet forstyrret ved forbryderiske attentater på næstens gods eller på ham selv.

Moder og datter beboede to værelser i anden etage ud til vejen – to pæne og nette værelser. Møblementet var ganske vist noget tarveligt, men det hele vidnede dog om, at husmoderen var flink og påpassende med sine ting. Ovenpå, under det fremspringende tagværk, havde Joel sit værelse. Fra vinduet her, der var indfattet i en ramme af udskåret fyrretræ, havde man en vid udsigt til fjeldene i horisonten, og – neden for disse – til det snævre dalstrøg, hvor Måne-elven løb. En trætrappe med svære forsiringer og spejlblanke trin førte fra storstuen nedenunder op til de øvre etager. Det havde en henrivende beliggenhed, dette hus, og den rejsende kunne altid være sikker på her at finde hygge og komfort – noget man ellers ikke bliver forvænt med i de norske gæstgiverier.

Hulda og hendes moder boede altså i anden etage. Til værelserne her trak de sig altid tidligt tilbage, når de var ene.

Madam Hansen holdt en lysestage af broget glas i hånden, da hun gik op ad trappen. Hun var imidlertid ikke kommet langt, før hun standsede. Der blev banket på døren neden under og en stemme sagde:

"Å, madam Hansen, madam Hansen!"

Madam Hansen gik straks ned igen.

"Hvem kommer her så sent?" spurgte hun.

"Er Joel kommet til skade?" råbte Hulda, der nu også kom hen til døren.

Der stod en gut der udenfor ... det var en af de såkaldte skydsgutter, dem, der sidder på et bræt bag på karriolen og fører den rejsende til det skydsskifte, der afslutter deres distrikt. Gutten her var kommet til fods og stod nu, som sagt, udenfor døren til gæstgiveriet.

"Hvad vil du her på denne tid?" spurgte Hulda.

"Først vil jeg hilse god kvæld!" svarede gutten.

"Er det det hele?"

"Nej, det er ikke det hele, men jeg ved da, man skal altid begynde med at være høflig!"

"Det har du ret i! Men hvem kommer du så fra?"

"Jeg kommer fra din broder Joel."

"Fra Joel?" udbrød madam Hansen; "hvad betyder det?"

Hun trådte nærmere hen til døren, men med disse langsomme og afmålte trin, der er karakteristiske for nordmændene. Det kan være, der er kviksølv i deres *lands* årer, i deres *egne* er der kun lidet eller intet.

Guttens svar havde åbenbart sat moderens sind i bevægelse, for hun skyndte sig at sige:

"Er der hændet Joel noget?"

"Ja, det er der! ... Der er kommet et brev, som posten fra Kristiania har fået fra Drammen ..."

"Et brev fra Drammen!" udbred madam Hansen ivrigt, men med dæmpet røst.

"Ja, det ved jeg nu ikke," svarede gutten. "Alt, hvad jeg ved, er, at Joel ikke kan komme tilbage før i morgen ... og at han har sendt mig herhen med dette brev."

"Det hastede altså?"

"Ja, det gjorde så!"

"Giv mig det," vedblev hun i en tone, der tydeligt nok vidnede om den uro, hun var opfyldt af.

"Ja, her er det, det er pænt og rent – og slet ikke krøllet. Men, ser du, brevet er nu slet ikke til dig."

Madam Hansen drog et befrielsens suk.

"Hvem er det da til?" spurgte hun.

"Til datteren din."

"Til mig!" råbte Hulda. "Så er det fra Ole, det er jeg vis på; og det er kommet over Kristiania! Min broder har ikke villet have, at jeg skulle vente på det."

Hulda tog brevet, og gik hen til bordet, hvor lyset stod, for at læse adressen.

"Ja, det er ret nok ... det er fra ham ... det er fra Ole! ... Å, blot det indeholdt, at *Viken* snart kom tilbage!"

Imidlertid sagde madam Hansen til gutten:

"Vil du ikke indenfor?"

"Tak ... Det skal bare være lidt! Jeg må være hjemme i aften ... jeg er bestilt i morgen tidlig med en karriol."

"Nå, så kan du sige til Joel, at jeg har i sinde at komme over til ham. Han må vente på mig."

"I morgen aften måske?"

"Nej, ud på formiddagen. Han må ikke tage fra Mæl, før jeg har talt med ham. Så kan vi følges ad tilbage til Dale."

"Det skal jeg sige ham, madam Hansen."

"Nå ... vil du ikke have en snaps?"

"Jo, du skal ha' tak!"

Gutten trådte hen til bordet og madam Hansen skænkede ham et lidet glas af denne styrkende drik, der er så virkningsfuld mod aftenkulden. Han tømte glasset til den sidste dråbe og sagde så:

"God kvæld!"

"God kvæld, gutten min!"

Det er den norske hilsen. Den udveksledes på en meget ligefrem måde, og blev ikke en gang ledsaget af en bøjning med hovedet.

Så drog gutten bort, ubekymret for den lange veje, han havde at gå. Lyden af hans fodtrin tabte sig snart mellem træerne på stien, der bugter sig langs floden.

Hulda stod endnu og stirrede på brevet og lod ikke til at have hast med at åbne det! At tænke sig, at denne tynde konvolut havde – for at komme til hende – gjort rejsen over oceanet, over dette vældige hav, i hvilket det vestlige Norges floder og elve udmunder. Hun undersøgte de mange frimærker; brevet var afsendt den femtende marts, og det kom først til Dale den fjortende april. Det var altså en hel måned siden, at Ole havde

skrevet det! Hvad kunne der ikke være sket ham i løbet af denne måned derovre i de New Foundlandske farvande! Det var en farlig årstid – det var jævndøgnstiden da! Disse fiskepladser derovre er de farligste i hele verden … med de voldsomme vindstød, der fra polen blæser hen over dem gennem Nordamerikas sletter. Det var en farlig og møjsommelig gerning, den som sømanden Ole Kamp havde viet sig til her! Og når han havde viet sig til den alligevel, så var det jo kun for at tjene noget – for at skaffe noget til hende til hans fæstemø, der – når han kom tilbage – skulle være hans brud! Stakkels Ole! Hvad mon han nu fortalte i dette brev? Ja, han fortalte uden tvivl, at han elskede Hulda nu som altid, at hans tanker kredsede om hende bestandig, og at han længtes så inderligt efter den dag, da han atter skulde se hende i Dale.

Ja, alt dette fortalte han, det var Hulda vis på! Men måske tilføjede han, at han snart kunne ventes hjem, at fiskeritiden, som lokker de bergenske søfolk så langt bort fra deres hjemstavn, nu var forbi! Måske meddelte han, at *Viken* havde indtaget sin ladning, at den var parat til at gå under sejl, og at han selv endnu forinden april måneds udgang ville være der hjemme i det venlige lille hus i Vestfjorddalen, hvor han skulle mødes med dem, han havde kær! Måske sagde han også, at hun godt kunne bestemme dagen, da præsten fra Mæl kunne komme over og forene dem i det beskedne trækapel, hvis klokketårn ragede frem over kratskoven, i nogle hundrede skridts afstand fra madam Hansens gæstgiveri!

Men for at komme til klarhed over dette, behøvede hun jo blot at rive konvolutten op og tage brevet frem og læse det – selv om dette skulle ske med en blanding af smertens og glædens

tårer, som dets indhold ville fremkalde i Huldas øje! Og sikkert er det, at mangen en utålmodig sydens datter, mangen en ungmø fra Danmark eller fra Holland allerede *nu* havde vidst, hvad denne unge norske pige endnu ikke vidste! Hulda stod hensunken i drømmerier, og drømmerierne hører først op, når Gud vil det så! Man kunne nok fristes til en gang imellem at hengive sig i dem – virkeligheden er såmænd ikke så strålende!

"Nå, kære Hulda, det brev, du fik, er vel fra Ole?" sagde madam Hansen omsider.

"Ja, jeg kender hans håndskrift."

"Har du måske i sinde at vente til i morgen med at læse det?"

Hulda så igen på konvolutten. Så gav hun sig med en vis sindighed til at åbne den og trak en omhyggeligt kalligraferet skrivelse frem af den.

Den lød som følger:

New Foundland.

Øen Miquelon,
15. marts 1862.

Kære Hulda!

Du vil med glæde heraf erfare, at fiskerierne har bragt godt udbytte, og at vi snart er færdige her. Ja, nu lakker det mod enden! Nu har jeg også været borte et helt år, så du kan nok tænke dig, at jeg længes meget efter at komme hjem til Dale og til de få kære, jeg endnu har tilbage.

Min andel af turen er rigtig god. Den vil være en stor hjælp for os, når vi nu skal sætte bo. Brødrene Help, vore redere i Bergen, er underrettet om, at *Viken* sandsynligvis vil være hjemme mellem den 15. og 20. maj. Du vil altså kunne vente mig på dette tidspunkt.

Jeg håber, kære Hulda, at finde dig endnu smukkere ved min hjemkomst, end da jeg forlod dig, og jeg håber, at du, såvel som din kære moder, er fuldkommen rask. Fætter Joel, den brave kammerat, *din* broder og inden ret længe *min* med, er forhåbentlig også rask og vel.

Når du modtager dette brev, bring da madam Hansen min kærligste hilsen og sig hende, at jeg ser hende i ånden, siddende i sin lænestol, tæt ved ovnen i storstuen. Sig hende, at jeg elsker hende dobbelt: først fordi hun er din moder, og så fordi hun er min tante.

Bryd dig blot ikke om at rejse mig i møde til Bergen. Det kunne jo være, at *Viken* kom ind før jeg har angivet det her. Men du kan under alle omstændigheder gøre regning på, at jeg vil være i Dale fire og tyve timer efter, at vi er kommet i land. Imidlertid skal du ikke blive forbavset, om jeg skulle komme tidligere endnu.

Det har været en hård vinter for os med storm og uvejr. Men heldigvis har torskefangsten på den store banke, øst og sydøst for øen, givet rigeligt udbytte. *Viken* medbringer en stor ladning af disse fisk; den skal losses i Bergen og de er allerede solgt ved brødrene Help.

Nå, selv om jeg nu ikke bringer en formue med mig til hjemmet, så har jeg en følelse af, at den ligger og venter på mig derovre! … Ja, en formue … for ikke at tale om en lykke! … Hvorledes? Ja, det er *min* hemmelighed, kære Hulda! … Og du vil jo nok tilgive mig, at jeg har en hemmelighed for dig!

Det er også den eneste! Desuden … jeg skal nok indvi dig i den … Hvornår? Ja, når tidens fylde er kommet … *forinden*

brylluppet, hvis dette skulle blive udsat på grund af uforudsete begivenheder … *efter* det, hvis jeg kommer tilbage til den fastsatte tid, og hvis du, inden otte dage efter min hjemkomst, er blevet min hustru, hvad jeg så inderlig ønsker må ske!

Kære Hulda, jeg hilser dig med et kys. Giv også madam Hansen og fætter Joel et kys fra mig.

Endnu en gang trykker jeg et kys på din pande … på den pande, der ret snart – som af en helgenglorie – skal omgives af Telemark-brudens strålende krone!

Og nu for sidste gang, kære Hulda, farvel, farvel!

Din trofaste

Ole Kamp.

2

Dale består kun af nogle spredtliggende huse – et par langs vejen, et par på de nærmeste højdedrag. Forsiden vender ud til den snævre Vestfjorddal, bagsiden til de nordlige fjelde, ved hvis fod Måne-elven har sit løb. Det hele ville udgøre en af de såkaldte "gårde", hvis det styredes af en enkelt besidder, men som det er, må det snarere kaldes en lille landsby. Her findes et mindre trækapel, der er opført i 1855, med et par høje, men smalle vinduer og et firkantet tårn, ligeledes af træ. Over bækkene, der løber ud i elvene, er der hist og her bygget nogle broer, der er anlagt i rudeform, hvis mellemrum er opfyldt af mosgroede sten. I det fjerne høres en skærende lyd fra nogle savværker, der drives af vandløbene.

Kapellet, savværkerne, husene og hytterne er omgivet af en vegetation af mørke graner og grågrønne birke, der dels enkeltvis, dels gruppevis strækker sig fra Måne-elvens bugtninger helt op på toppen af Telemarkens fjeldrygge.

Landsbyen Dale gør et friskt og tiltalende indtryk ved sine pyntelige bygninger, der på ydersiden er malet, nogle med sarte, grønlige, andre med skinnende højrøde farver, og hvis birkebarktage, der er dækket med et lag af grønsvær, som optages ved efterårstide, er prydet med naturlige blomster. Denne egn hører til de dejligste på hele Jorden. Kort at fortælle: Dale ligger i Telemarken, Telemarken ligger i Norge, og Norge – det er et Schweiz med tusinder af fjorde, der står i forbindelse med selve havet.

Telemarken ligger i den brede del af den uhyre runding, som Norge danner mellem Bergen og Kristiania. De to fogderier, det

består af, og som hører under Bratsberg amt, har bjerge og gletsjere som Schweiz, men det er ikke Schweiz. Det har vældige vandfald, som Nordamerika, men det er ikke Nordamerika. Det har landskaber, partier, hvor husene er malet og hvor indbyggerne går klædt i en anden tids dragter ligesom i visse hollandske flækker, men det er ikke Holland. Telemarken er bedre end som så, det er Telemarken – en egn, der måske er enestående i verden, formedelst de naturskønheder, der findes her. Forfatteren har haft den glæde at besøge denne egn; han har gennemrejst den pr. karriol fra skydsskifte til skydsskifte, om der ellers var noget sådan at finde. Han har medbragt derfra en rigdom af friske, velgørende og poetiske indtryk, der endnu står så levende for ham, at han gerne ville give denne simple fortælling et præg af dem.

På den tid, da den foregår – i 1862 – var Norge endnu ikke gennemtrukket af det jernbanenet, der nu om stunder tillader en at rejse fra Stockholm til Trondhjem over Kristiania. Nu har de to skandinaviske lande, der er så lidet tilbøjelige til at ville leve et fælles liv, fået deres rundelige part af jernveje igennem sig. Men lad være, at man også kommer hurtigere af sted med jernbanerne end med karriolerne – fra waggonvinduet har unægtelig den originalitet, der fordum hvilede over disse egne, ganske tabt sig. Den rejsende går glip af den ejendommelige tur gennem det sydlige Sverige, turen ad Gøta-kanalen, hvor damperne fra sluse til sluse løftes af vandspejlet, indtil en højde af 309 fod over havet. Og han standser hverken ved Trollhättan-faldene, eller ved Drammen, eller ved Kongsberg – eller ved vidunderlandet Telemarken.

Men på dette tidspunkt var jernvejen kun projekteret.

Der skulle endnu hengå en del år, førend man kunne gennemrejse de skandinaviske rige fra kyststrækning til kyststrækning på fyrre timer, og før man kunne rejse helt op til Nordkap, med tur og returbillet til Spitzbergen.

Dale var den gang – og gid det må vedblive at være det – det centrum, der drog turisterne flokkevis til sig, både de fremmede og de indfødte; de sidste for størstedelen bestående af studerende fra Kristiania. Herfra kunne de så sprede sig over Telemarken og Hardanger, eller gå op i Vestfjorddalen, mellem Mjøsvand og Tinsøen, eller søge over til Rjukan-fossen, med dens storslåede, vilde natur.

Der er ganske vist kun et eneste gæstgiveri i denne landsby; men det er så til gengæld også det hyggeligste og det mest tiltalende, man kan ønske sig, og det mest imponerende tillige, eftersom det stiller hele fire værelser til de rejsendes disposition. Det er kort sagt madam Hansens gæstgiveri.

Husets rødmalede trævægge hviler på et solidt underlag af granit. Dets fyrretræs bjælker og planker har i tidens løb fået en hårdhed, der endog overgår stålets; mellem de råt tilhugne, horisontalt over hinanden anbragte bjælker, danner et lag af lerjord og mos så fast og kompakt en masse, at end ikke det stærkeste regnskyl kan trænge igennem det. Spærværket i loftet og loftet selv er malet rødt eller sort og står således i stærk modsætning til bræddebeklædningens lysere og livligere farver. Henne i en krog af storstuen står den runde ovn, hvis rør udmunder i skorstenen ude i køkkenet. Det lydelige tik-tak, der gentager sig hvert sekund, hidrører fra uret derhenne med den store emaljeskive og de fint forarbejdede visere; i et andet hjørne findes den gammeldags, rundbuede sekretær med de

brunlige sirater og friser, og tæt ved den en massiv, gråmalet trefod; på en liden konsol står en lysestage af terrakotta; når man vender den om, bliver den til en trearmet kandelaber. Forresten er de bedste møbler anbragt i storstuen her; birketræsbordet med de tykke ben, den gammeldags kiste med de rigt ornamenterede beslag og med sin udstilling af højtidsdragter i de pynteligste former; endvidere den store bedstefaderstol – hård som en ulykke! – de simpelt forarbejdede træstole, den traditionelle rok, hvis grønlige farver stikker svært af mod spinderskens røde nederdel. På et andet sted igen ser man smørkrukken med sin valse, tobaksdåsen og den udskårne raspe. Henne over døren, der står åben ud til køkkenet, er på en bred hylde opstillet en rigdom af køkkentøj (af kobber og tin), emaljerede fade og tallerkener (af fajance eller træ), slibestenen, der halvvejs er skjult i det ferniserede hylster, den antikke æggekop, der til nød kunne bruges som et bæger, og mange andre rare ting, som alt i alt og i forbindelse med de bibelske sujetter, der er fremstillet på betrækket på væggen, afgiver et højst ejendommeligt skue.

Gæsteværelserne er ganske vist simplere udstyret, men de er ikke mindre hyggelige af den grund, med deres få, men altid vel afpudsede møbler, med det fra taget derudenfor frit nedhængende løvværk, der danner de nydeligste gardiner, man vil se for sine øjne, endvidere med den store seng og så bjælkeværket, hvor der med gul skrift på den røde bund er optegnet forskellige bibelsteder fra det gamle testamente.

Og så er gulvene i storstuen og i de øvrige værelser i stueetagen og på første sal som oversåede med små birke-,

gran- eller enebærkviste, hvis blade fylder huset med en stærk krydret duft.

Kunne man tænke sig en mere fortryllende italiensk *posada* eller en mere tillokkende spansk *fonda*? Og de engelske turistflokke havde endnu ikke – i alt fald ikke den gang – fået priserne således skruet op her, som de har fået det i Schweiz! I Dale får de rejsende ikke lejlighed til at øse deres sterlinger ud; her regnes der med sølvspecier, der hver gælder omtrent fem francs, og lavere mønter, som "marken", der svarer til en franc, "kobberskillingen", som man ikke må forveksle med den engelske "shilling", da den nærmest i værdi svarer til den franske "sou". Det er heller ikke den fordringsfulde banknote, som den rejsende får lejlighed til at bruge (eller misbruge) i Telemarken. Det, han får at gøre med her, er speciesedlen, der er *hvid*, femdalersedlen, der er *blå*, tidalersedlen, der er *gul*, halvtredsdalersedlen, der er *grøn*, og hundrededalersedlen, der er *rød* – blot to til, så havde man alle regnbuens farver!

Og, hvad der ikke er det mindst vigtige ved det hele; kosten, som man får her, er god – det er mere, end man kan sig om den, der bydes én i andre norske gæstgiverier. Telemarken svarer godt til sit tilnavn, "Tykmælk-landet". I Tinæs eller i Tinoset – og mange andre steder – får man aldrig brød, eller også er det så slet, at man helst må undvære det; alt, hvad man får, er det såkaldte "fladbrød", en tør, mørkladen havrekage, hård som pap – eller simpelthen en grov kage, delvis tilberedt af birkebark og hakkelse (hakket halm). Det er sjældent, man bliver opvartet med æg, med mindre hønsene har lagt dem otte dage i forvejen. Men til gengæld bliver man rigelig forsynet med dårligt øl og med tykmælk; undertiden får man også kaffe,

der imidlertid er så grumset, at den snarere ligner destilleret sod end produkter fra Mokka.

Men, som sagt, madam Hansens kælder og spisekammer er udmærket forsynet. Selv de mest fordringsfulde turister kan blive tilfredsstillet her. De kan få ørred og kogt eller røget laks. De kan få fisk og fjerkræ, æg på forskellig vis, rugbrød og sigtebrød, jordbær, vin og øl.

Derfor har gæstgiveriet i Dale også et godt navn på sig trindt omkring.

Man kan forresten også se vidnesbyrd om det, når man gennemblader bogen med de gullige blade, på hvilke de rejsende underskriver med deres navne en eller anden fin kompliment til madam Hansen. De fleste af disse rejsende er ganske vist svenskere og nordmænd fra de forskelligste egne af Skandinavien, men der er også en hel del englændere imellem.

En af disse, der på toppen af Gausta en hel time havde ventet på, at morgentågen skulle lette, har et sted i bogen med vanlig kortfattethed skrevet følgende:

Patientia omnia vincit.
(Tålmodighed overvinder alt.)

Der har også været nogle franskmænd deroppe, og en af dem har i bemeldte bog skrevet et par sætninger, der til trods for deres mindre korrekte bygning dog i høj grad taler til gunst for madam Hansen og hendes datter, den elskværdige Hulda fra Vestfjorddal.

3

Uden i øvrigt at være videre dreven i etnografien tør man vel med forskellige lærde samstemme i, at der eksisterer et vist slægtskabsforhold mellem det fine engelske aristokrati og det skandinaviske riges ældgamle familier. Man har talrige beviser herfor i de forfædrenavne, der er identiske mellem begge lande. Og dog er der intet aristokrati i Norge; det er demokratiet, der hersker, men det forhindrer ikke, at dette er aristokratisk i højeste grad. Stamtræet har ingenlunde taget skade af at slå rod i plebejisk jord. Det våbenskjold, der tilhørte lenstidens adelsslægter, fra hvem disse bønder nedstammer, har forgrenet sig herover.

Således var det også med familien Hansen i Telemarken; den var uden tvivl beslægtet – om end langt ude – med de engelske pairs, der fremstod efter invasionen fra Normandiet. Og selv om den nu ikke længere besad sine forfædres eller sine aners store ejendele og ansete stillinger, så havde den dog bevaret noget af deres ejendommelige stolthed eller måske rettere anstand og værdighed – i alt fald egenskaber, der haves brug for under alle sociale forhold.

Men forresten har det ikke meget at sige. Harald Hansen var og blev gæstgiver i Dale, om hans stamtræ så var nok så fint. Huset var gået i arv til ham fra hans fader og hans bedstefader, hvis daværende stilling og forhold han nok holdt af at tale om. Efter hans tid havde hans kone overtaget forretningen, og hun havde styret den således, at hun havde erhvervet sig almindelig agtelse.

Der foreligger intet for, at Harald Hansen skulle have gjort særlig gode affærer her; men han havde dog været i stand til at give sin søn Joel og sin datter Hulda en god opdragelse; deres første fremtræden i livet bar heller ikke kendeligt præg af økonomiske vanskeligheder, og det uagtet at faderen helt og holdent havde måttet antage sig en søn af sin kones søster, en dreng ved navn Ole Kamp, hvis forældre var døde. Hvis Harald Hansen ikke havde taget sig af ham, ville det måske være gået det forældreløse barn, som det går så mange andre, der kun kommer til verden for snart igen at forlade den. Ole havde forresten altid vist synlig hengivenhed for sine plejeforældre. Det bånd, der bandt ham til den Hansenske familie, skulle da heller aldrig brydes; hans ægteskab med Hulda ville naturligvis styrke det endnu mere og knytte ham til den for hele livet.

Harald Hansen var død for omtrent halvandet år siden. Foruden gæstgiveriet i Dale havde han efterladt sin enke en lille "sæter" oppe på fjeldene. "Sæteren" er en slags isoleret farm, der i almindelighed giver tarveligt udbytte, om overhovedet noget. Og de sidste år havde desuden ikke været gode; det kendtes på afgrøden og endog på græsgangene deroppe på de brede fjeldrygge. Der havde været nogle af disse "jernnætter", som den norske bonde kalder dem, det vil sige nætter med tørre og bidende kolde nordenvinde, der dræber enhver spire, selv i den dybeste muldjord. De er en sand ødelæggelse for bønderne i Telemarken og Hardanger.

Selv om madam Hansen nu også vidste, hvorledes hun sad i det, så talte hun ikke om det til nogen, end ikke til sine børn. Hun var en kold og indesluttet karakter, og lidet meddelsom af sig. Hendes børn led kendeligt under dette, men såvel Hulda

som Joel besad meget af den respekt for familiens overhoved, som er medfødt i de nordlige lande, og de viste altid en klog tilbageholdenhed overfor moderen, skønt det jo ganske vist kostede dem en del. Madam Hansen søgte også kun nødig råd og hjælp hos nogen, da hun var fuldstændig overtydet om rigtigheden af sine egne meninger og domme – et ægte norsk træk forresten.

Madam Hansen var den gang et halvt hundrede år. Tiden havde måske nok hvidnet hendes hår, men den havde i alt fald hverken bøjet hendes skikkelse eller sløvet hendes blik. Øjnene, hvis stærke himmelblå farve genfandtes i datterens, var så livlige og spillende som nogensinde. Kun hendes teint havde fået et gulligt anstrøg, ligesom hun også var begyndt at få rynker i panden.

"Madammen", som man siger i Skandinavien, gik ufravigelig klædt i en sort rynket nederdel; siden mandens død bar hun nemlig altid sorg. Ærmerne af en grov bomulds-chemise stak frem ved håndleddet under linningen på det brune liv. Et mørkt tørklæde var korslagt over brystet og dækkedes til dels af smækken på hendes forklæde, der var befæstet bagtil ved brede agraffer. På hovedet bar hun altid en tyk silkekappe, der blev bundet ned om hagen.

Stiv og strunk sad hun i sin træstol, og når hun en gang imellem slap sin rok, var det kun for at tage nogle drag af birkebarkspiben, hvis damp indhyllede hende i lette skyer.

Men – for at blive ved de unge – havde *de* ikke været, havde der sandt at sige været en del trist i det hus.

En vakker gut, den Joel Hansen! Han var femogtyve år, velskabt, høj af vækst, som de norske bjergbeboere, med et

stolt, men bramfrit blik, en kæk, men rolig og afmålt holdning, mørkeblå øjne og kastanjebrunt hår. Dragten, han bar, fremhævede endydermere hans kraftige figur, hans stærke skuldre, hans brede bryst, hans senestærke arme og kraftigt byggede ben. Han var som skabt til fører over Telemarkens høje og stejle fjelde. Selv til hverdagsbrug bar han en stadselig dragt; den blå, med skulderstykke prydede kofte, der sad stramt om livet, samledes over brystet af to korslagte brede seler; dette i forbindelse med de brogede tegninger, der var indvirket i ryggen, gav den en vis lighed med de keltiske trøjer, der bruges enkelte steder i Bretagne. De gule knæbenklæder sammenholdtes under knæet ved et bånd og et spænde. Hans skjortekrave faldt vid tilbage om halsen og på hovedet bar han en brun bredskygget hat med sorte lidser og røde bånd. På fødderne bar han vadmelsgamacher eller tyksålede sko uden hæle og med en, formedelst folderne i læderet, svagt markeret vrist, som på søstøvler.

Joel var "fører" i Telemarkens og Hardangers fjeldegne, og det skal siges til hans ros, han var en udmærket fører. Energisk, utrættelig og udholdende, som han var, kunne han fortjene at sammenlignes med Ganger-Rolf, den norske helt, som legenderne dér beretter om. Han ledsagede de engelske turister og jægere på deres jagt efter årfugle, "ryper" og "hjerper". Om vinteren jagede han ulvene, når de, drevet af sulten, i den døde årstid vover sig ud på de islagte søer, og om sommeren "bamserne", når disse dyr i følge med deres unger kommer frem for at søge næring af rødder og planter. Disse jagter, der ofte foretoges gennem plateauer af ti til tolv hundrede fods højde, var forbundet med stor fare, og når Joel altid slap helskindet fra

dem, var det dels fordi han havde fysiske kræfter nok til at modstå de vældige dyrs ublide favntag, og dels fordi han havde så megen åndsnærværelse og koldblodighed, at han kunne tage sig tilbørligt i agt for dem.

Men på tider, da der ingen turister var at føre omkring i Vestfjorddalen og ingen jægere at føre til fjelds, beskæftigede Joel sig med sin lille "sæter", der lå et stykke inde i bjergene. Madam Hansen havde antaget en ung hyrde til at passe de fem-seks køer og de tyve-tredive får, som hun ejede – sætrene er nemlig store græsrige sletter, hvor "buskapet" (kvæget) drives op om sommeren, der er intet agerbrug her.

Joel Hansen var tjenstvilligheden selv; at kende ham var det samme som at holde af ham, og han var godt kendt i Telemarken. Men der var tre mennesker, han fortrinsvis havde sluttet sig til, og disse tre var hans moder, hans søster Hulda og hans fætter Ole Kamp. Den dag, da Ole Kamp forlod Dale for at tiltræde denne sidste rejse, var Joel dybt nedslået; hvor gerne havde han ikke skænket Hulda en formue, så hun kunne have beholdt sin forlovede hjemme! Ja, hvis han havde været vant til søen, ville han ikke have tøvet et øjeblik med at gå i fætterens sted! Men de unge skulle have penge til at sætte bo for, og da moderen ikke turde afstå noget af det, der hørte familien til, måtte Ole af sted, over Atlanterhavet. Joel havde fulgt ham ned gennem dalen, ud på vejen, der førte til Bergen. Da han tog afsked med ham, trykkede han ham til sit bryst og ønskede ham en god rejse og en lykkelig genkomst. Og så vendte han tilbage for at trøste sin søster, for hvem han nærede ikke blot en broderlig, men næsten en faderlig kærlighed.

Hulda var atten år den gang. Den lille "frøken", som hun kaldtes – ved ordet "pige" slet og ret, forstår man et tjenestetyende – så allerkæreste ud! Det yndige ansigt omkransedes af blonde, næsten guldgule hår, der bagtil under den fine linkappe var bundet op i svære fletninger. Den ranke figur fremhævede sig smukt under det røde, med grønne borter kantede og med kulørte broderier prydede liv, der sad stramt omkring hende og var åbent i brystet, og under hvilket hun bar en hvid skjorte, hvis ærmer ved håndleddet holdtes sammen af et par armringe af bånd. Om livet havde hun et rødt, med filigran-sølvspænder prydet bælte, der samlede den grønne nederdel og det rødternede forklæde; og under kjolen skimtede man de hvide strømper og de fine spidsnæsede sko, der fuldstændiggjorde dragten, som alt i alt klædte hende fortræffeligt.

Hertil kom den for de nordiske piger så ejendommelige blanding af skælmeri og melankoli, der prægede hendes træk; når man så hende, kom man let til at tænke på "den blonde huldre", hvis navn hun bar, og som den nordiske mytologi – som en venlig fe – har knyttet til hjemmets arne.

Den forsigtige tilbageholdenhed, der altid udmærkede denne unge pige, berøvede hende imidlertid intet af den tækkelighed og ynde, hvormed hun modtog de fremmede, der tog ind i hendes moders gæstgiveri. Og turisterne vidste ganske godt besked hermed; allerede det at kunne udveksle det hjertelige, velmente "håndtryk" med hende, og høre hende – som svar på deres "tak for maden", med sin friske, klangfulde stemme sige sit "velbekomme!" – allerede dette måtte jo ganske vist også være en tiltrækning mere for dem!

4

Det var et års tid siden, at Ole Kamp var draget bort. Det fremgik tydeligt nok af hans breve, at det havde været en drøj vinter for han derovre i de New Foundlandske farvande. Når lejlighed gives, kan man nok tjene penge dér, men når fiskerfartøjerne et godt stykke uden for øerne rammes af jævndøgnsstormene, går det hårdt ud over dem og deres fangst. De farer og anstrengelser, man er udsat for, opvejes dog under gunstige forhold fuldt ud ved den rigdom af fisk, som her findes.

Nordmændene er forresten dygtige søfolk; de er ikke bange for at tage fat.

I de utallige fjorde, der strækker sig fra Kristiansand til Nordkap, mellem de farlig rev i nord for Finmarken, og kanalerne mellem Lofoten-øerne har de rigelige muligheder for at gøre sig fortrolige med havets farer; og fra Arilds tid har de givet utallige prøver på deres mod.

Deres forfædre var frygtløse søfolk, dengang hansestæderne havde monopol på handelen Nordeuropa. Måske var de en smule for disponerede for piratvirksomhed, dengang, men … sørøveri hørte til dagens orden dengang. Handelsmoralen er uden tvivl blevet bedre siden da, men det må været tilladt at mene, at der vistnok stadig kan findes muligheder for forbedringer.

Hvad nu Ole Kamp angår, da fulgte han troligt i det givne spor; han var tidligt blevet taget under beskyttelse af en gammel bergensisk kystfarer, og under denne erfarne mands vejledning havde han senere lejlighedsvis uddannet sig til den

besværlige og tit farefulde gerning, han nu havde ofret sig for. Han havde ofte ligget og plasket i Bergens havn, der er en af de mest besøgte i hele Norge. Han havde været en forvoven krabat; han havde tit været med til at plyndre vandfuglenes reder ligesom han havde drevet torskefiskeri med stor ihærdighed.

Så var han gået på de lange rejser; som skibsdreng havde han faret på Østersøen, på Nordsøen og helt op til Polarhavet. Da han var 21 år, blev han bådsmand.

Det var nu to år siden.

Når han ikke havde hyre, opholdt han sig gerne hos den Hansenske familie, som han holdt af, og som forresten også var den eneste slægt han havde. Og ved påkommende lejlighed gav han aldrig Joel Hansen noget efter: han fulgte ham troligt på hans udflugter højt op i de Telemarkske fjeldegne, og blev han en enkelt gang hjemme, så var det kun for at holde sin kusine, den smukke Hulda, med selskab.

Ole og Joel blev efterhånden rigtig gode venner. De følelser, sømanden nærede for den unge pige, gik selvfølgelig i en helt anden retning, men også under dette forhold viste Joel sig som en trofast og pålidelig kammerat. Det havde heller ikke godt kunnet være anderledes; hvor skulle søsteren på de kanter have fundet en snillere gut en han, en ædlere karakter, et varmere hjerte, en mere sympatetisk personlighed end han? Fik Hulda Ole Kamp til mand, var hendes lykke gjort. Hverken broderen eller moderen kunne følgelig have noget imod, at den unge pige gav disse, i og for sig såre naturlige følelser næring. De gode nordboere er ganske vist lidt forbeholdne af sig, lidt mindre stærkt bevægelige måske, men derfor tør man ikke beskylde dem for at være ufølsomme. Ingenlunde! Det er nu en gang

deres måde at være på, og det er kanske ikke den dårligste endda!

En dag, da de alle fire opholdt sig i storstuen, udbrød Ole pludselig:

"Hør nu, Hulda, der falder mig noget ind!"

"Hvad?" spurgte den unge pige.

"At vi egentlig burde gifte os!"

"Ja, det er også min mening."

Og madam Hansen tilføjede, som om det havde været en sag, der allerede i længere tid havde været på tale: "Ja, det ville også være meget passende."

"Nå, Ole," udbrød Joel, "på den måde ville jeg jo blive din svoger."

"Ja, det ville du, og det vil have til følge, at jeg vil holde endnu mere af dig ..."

"Om det er muligt!"

"Ja, det skal du nok få at se!"

"Nå, ja så kan jeg jo ikke forlange mere!" sagde Joel og gik hen og trykkede Ole i hånden.

"Så er det altså afgjort mellem jer?" spurgte madam Hansen.

"Ja, det er det, mor!" svarede den unge pige.

"Ved du hvad, Hulda," vedblev Ole, "jeg har såmænd længe holdt af dig, uden at jeg egentlig har vidst af det!"

"Det er gået mig lige så, Ole!"

"Jeg skal ikke kunne sige bestemt, hvordan det egentlig er opstået."

"Jeg heller ikke."

"Men det er sagtens kommet af, at jeg har set, du er blevet smukkere og mere elskværdig for hver dag, der er gået ..."

"Å, nu overdriver du, Ole!"

"Nej, vist gør jeg ej, og jeg kan vel nok sig dig det, uden at du behøver at rødme ved det, for det er jo sandhed! Har du ikke også mærket, at jeg holdt af hende, tante?"

"Jo, lidt!"

"Og du, Joel?"

"Jeg? ... Jo, meget!"

"Nå," sagde Ole med et smil, "så synes jeg nok, I kunne have gjort mig opmærksom på det før!"

"Men ville det nu ikke falde dig noget hårdt at skulle ud på rejser, når du er blevet gift?" spurgte madam Hansen.

"Jo, det ville falde mig så hårdt, at jeg hellere vil opgive dem straks, når vi har holdt bryllup," svarede Ole.

"Du vil ikke rejse mere?"

"Nej, Hulda! Hvordan skulle jeg holde ud at være borte fra dig så mange måneder ad gangen?"

"Det er altså sidste gang, du nu drager ud?"

"Ja, men hvis vi bare har lidt held med os, vil denne rejse nok indbringe mig adskillige sparepenge, eftersom brødrene Help har givet mig bestemt løfte om en part i det hele ..."

"Ja, det er brave folk!" ytrede Joel.

"Det er prægtige folk," svarede Ole, "og de har da også en høj stjerne hos de bergensiske søfolk!"

"Men kære Ole," udbrød Hulda, "når du ikke vil sejle mere, hvad vil du så tage dig for?"

"Å, så gør jeg følgeskab med Joel. Jeg har gode ben, og skulle de ikke forslå endda, så skal jeg nok bruge dem sådan, at de med tiden bliver bedre. Der er forresten en ting, jeg har tænkt på, og det kunne jo være, det ikke var så galt endda! Skulle vi

ikke kunne oprette en fragtvognsrute mellem Drammen, Kongsberg og gårdene i Telemarken? Samfærdslen her er hverken god eller regelmæssig, og det kunne jo dog være, der var penge at tjene! Nå, man kunne vel også tænke sig andre udveje, og desuden har jeg ..."

"Hvad har du?"

"Å, det er vel bedst, vi gemmer *det*, til jeg kommer tilbage. Men jeg vil kun sige så meget, at jeg vil gøre alt, hvad der står i min magt, for at Hulda kan blive sådan en kone, at de alle sammen her på egnen misunder hende ... ja, det skal være vist, det vil jeg!"

"Og det vil du få overmåde let ved, kære Ole!" svarede Hulda og rakte ham hånden. "Det er jo halvvejs sket – hvor tror du, der findes så lykkeligt et hus, som vort her i Dale?"

Madam Hansen vendte ansigtet bort; Ole mærkede intet, han udbrød muntert: "Nå, ja så er sagen altså i orden?"

"Ja, det er den," svarede Joel.

"Og der vil ikke blive grund til at gøre den om igen?"

"Nej, aldrig!"

"Du vil så ikke fortryde det, hvad Hulda?"

"Nej, kære Ole."

"Men vi må helst vente med brylluppet, til du kommer hjem," tilføjede Joel.

"Måske!" svarede Ole, "men det skulle ellers gå til med fandens kunster, om jeg ikke inden et år skal være her igen og føre Hulda til Mæl kirke, hvor den kære pastor Andresen så nok vil bede rigtig pænt for os!"

Sådan blev det bestemt, at Hulda Hansen skulle giftes med Ole Kamp.

Otte dage efter skulle den unge sømand gå ombord i Bergen. Men forinden sin afrejse fra Dale var han altså, som det hedder, blevet "trolovet" med den, han havde kær.

I gamle Norge har man nemlig for skik at trolove sig, før man gifter sig, og undertiden finder brylluppet først sted to eller tre år efter. Man kommer ved dette til at tænke på, hvad der gik for sig mellem de kristne i kirkens første tider. Imidlertid må man ikke tro, at "trolovelsen" kun er en formalitet eller en blot og bar udveksling af ord, der ikke har andet end de pågældendes ærlige hensigt at støtte sig til. Nej, denne forpligtelse er af langt alvorligere natur, og selv om den ikke kan stadfæstes ved lands lov og ret, så bliver den i hvert fald kendt god af lands skik og brug, det vil sige det samme som af den naturlige lov.

Her gjaldt det da om at foranstalte en ceremoni, ved hvilken altså pastor Andresen skulle føre forsædet. Der var ingen præst i Dale, ej heller i nogen af de nærliggende gårde.

I Norge har de noget, de kalder "søndagsbyer" eller "præstegæld", hvor præsten bor, og hvor egnens førende familier drager hen for samles ved gudstjenesten.

De lejer ligefrem en bolig dér, hvor de slår sig ned for fire og tyve timer eller mere for at udføre deres religiøse forpligtelser. Og bagefter drager de hjem, som om de havde været på en pilgrimsrejse.

Dale havde ganske vist et lille kapel, men pastor Andresen kom der kun, når han blev tilkaldt til en eller anden bestemt ceremoni.

Men Mæl ligger jo lige i nærheden; der var ikke stort mere end en halv mils vej fra Dale til enden af Tinsøen. Og pastor

Andresen var en forekommende mand og tillige en god fodgænger.

Der blev altså tilstillet ham en anmodning om at være nærværende ved trolovelsen i sin dobbelte egenskab af gejstlig mand og familien Hansens gode ven. De havde kendt hinanden i lang tid. Præsten havde set de to unge vokse op, og han holdt meget både af dem og af denne "søulk", denne Ole Kamp. Intet kunne derfor være ham kærere, end at se Hulda blive gift med Ole Kamp, og for resten ville hele Vestfjorddalen sikkert tage del i festlighederne.

Pastor Andresen iførte sig da sit ornat med den brede pibekrave, tog sin bønnebog i hånden og begav sig på vandring. Det regnede stærkt den dag. Joel var gået ham i møde og vendte nu tilbage i følgeskab med ham. Det følger af sig selv, at han blev hjerteligt modtaget af familien Hansen, og at han fik det bedste værelse i stueetagen overladt, hvor der var strøet friske enebærkviste, der spredte en liflig duft omkring sig.

Tidligt den næste morgen gik højtideligheden for sig i det lille kapel. Foran præsten og med hånden på hans bønnebog samt i overværelse af venner og naboer, aflagde Ole det løfte, at han ville ægte Hulda, hvorefter Hulda aflagde det løfte, at hun ville ægte Ole, og brylluppet skulle finde sted, når den unge sømand kom hjem fra den forestående rejse. Et helt år er en lang ventetid, men det har ikke noget at sige, når man stoler på hinanden.

Nu kunne Ole ikke, uden de alvorligste og mest tvingende grunde, trække sig tilbage fra den, han havde udkåret til sin fæstemø, men Hulda kunne lige så lidt bryde det løfte, hun havde givet Ole. Og var *han* ikke draget bort straks efter

trolovelsen, havde han ubestridt kunnet tilegne sig de fordele, som denne gav ham ret til; han havde da kunnet besøge den unge pige, når han ville det; han havde kunnet spadsere med hende arm i arm, selv i familiens fravær, og han havde haft fortrinnet til at danse med hende ved alle festlige lejligheder.

Men Ole Kamp måtte, som sagt, af sted til Bergen. Otte dage efter gik *Viken* under sejl til New Foundlands-bankerne, og fra nu af havde Hulda kun de breve at glæde sig til, som Ole havde lovet at sende hjem, så ofte han kunne.

Hvad Ole Kamp havde lovet, holdt han. Brevene, som i Norge blev imødeset med så stor en længsel, strømmede ind i mængde, og de bragte altid en smule solstråle med sig til det hjem, der siden afrejsens dage havde været kendeligt formørket. Rejsen var gået godt, og fiskeriet – hed det sig – tegnede i det hele taget til at give godt udbytte. Men i slutningen af sine breve talte Ole stadig om en vis hemmelighed og om den lykke, denne skulle sikre ham. Det var en hemmelighed, som Hulda nok kunne have ønsket at trænge noget nærmere ind i, og den, der også – om end af andre grunde, som det ville have været svært at gætte – kunne have ønsket det, var hendes moder, madam Hansen.

Madam Hansen var i den sidste tid blevet mere og mere mørk, urolig og indesluttet. Denne hendes bekymring forøgedes end mere ved en begivenhed, der indtraf, men om hvilken hun for øvrigt ikke udtalte sig til sine børn.

Tre dage efter at Oles sidste brev var ankommet, den attende april, var madam Hansen på hjemvejen fra træskæreriet, hvor hun hos Lengling havde bestilt sig en sæk spåner.

I nærheden af sin dør blev hun af en ung mand, som ikke var der fra egnen tiltalt således:

"Er det ikke madam Hansen?"

"Jo, det er," svarede hun; "men jeg kender ikke Dem."

"Å, det er også ligegyldigt," vedblev manden. "Jeg er i morgen kommet hid fra Drammen, jeg tager straks tilbage igen."

"Fra Drammen?" udbrød madam Hansen hurtigt.

"De skulle ikke kende en vis hr. Sandkvist, som bor dér?"

"Sandkvist!" gentog madam Hansen, og blegnede ved dette navn. "Jo ... jeg kender ham."

"Ja, da hr. Sandkvist fik at vide, at jeg skulle til Dale, bad han mig om at tage en hilsen med til Dem."

"Var der ... ellers ... ikke noget?"

"Nej – bare det at jeg skulle sige Dem, at han kom måske selv herop til Dem i næste måned. – Nå, god aften, madam Hansen, og lev vel!"

5

Hulda kunne ikke ret forklare sig den ihærdighed, hvormed Ole i sine breve vedblev at tale om den formue, han ventede at finde, når han kom hjem.

Hvorpå grundede han dette håb? Den unge pige kunne slet ikke tænke sig, hvad det kunne være, men hun længtes meget efter at få det at vide – ikke af slet og ret nysgerrighed, nej ingenlunde! men fordi denne hemmelighed jo ganske vist også berørte hende.

Hun var ikke ærgerrig af sig, dertil var hun alt for tarveligt vant, og når hun lagde planer for fremtiden, faldt det hende aldrig ind at tragte efter rigdom. *Så* højt stilede hun ikke; det var hende nok, at Ole holdt af hende ... Ja, *skulle* der melde sig en formue til dem, kunne de jo gerne tage imod den, hvorfor ikke! men de kunne også meget godt være den foruden.

Det var Hulda og Joel så enige om, da de dagen efter, at Oles brev var kommet, drøfte den sag i forening. De var ganske af samme anskuelse, men det var de for resten som oftest.

Men så pludselig udbryder Joel:

"Nej, det hænger alligevel ikke rigtig sammen, lille søster! Du skjuler bestemt noget for mig!"

"Gør *jeg*? ... og hvad skulle det vel være?"

"Det er ikke rimeligt, at Ole skulle være rejst bort, uden i det mindste at have sagt dig *noget* om, hvad det er, han mener."

"Har han måske sagt noget til dig om det?" spurgte Hulda.

"Nej, men det er også en anden sag!"

"Nej, det er det ikke, vi to er ét, du er jo min broder."

"Ja, men jeg er ikke Oles kæreste!"

"Å, så omtrent! Og hvis der hændte ham noget, så han ikke kom hjem fra denne rejse, ville *du* blive lige så bedrøvet som jeg!"

"Nej hør nu, søster, sådan må du slet ikke tale!"

"At Ole aldrig skulle komme tilbage fra den rejse ... det kan da heller ikke være dit alvor, Hulda!"

"Nej, det mener jeg heller ikke, Joel, og dog ... jeg ved ikke ret, men ... jeg kan ikke frigøre mig for visse anelser ... det er ligesom onde drømme, der ..."

"Å, drømme er drømme, de har ikke noget at betyde!"

"Men hvor kommer de da fra?"

"Fra os selv ... og – herovenfra! Det er let forklarligt, du er bange, og det er denne ængstelse, der forstyrrer din søvn. Sådan går det jo næsten altid, når man er fuld af forventning om dét, der skal ske inden ganske kort tid."

"Ja, det ved jeg nok, Joel."

"Din tro skulle blot være stærkere og fastere, det er hele fejlen! Jeg begriber virkelig ikke, at det brev, hvori Ole siger, at *Viken* vil være hjemme om nogle uger, kan angribe dit hoved sådan."

"Det er heller ikke mit hoved, det har angrebet, Joel – det er mit hjerte!"

"Nu har vi allerede den attende april, og Ole kan være her mellem den femtende og tyvende maj," fortsatte broderen; "det er slet ikke for tidligt at tænke på forberedelserne til brylluppet."

"Mener du de virkelig, Joel?"

"Om jeg mener det, Hulda! Ja, jeg mener endog, det burde være gjort før! Tænk dig dog om! Et bryllup, som ikke blot Dale,

men alle gårdene her omkring vil tage levende del i! Jeg skal svare for, det skal blive stadseligt, det! Jeg skal selv påtage mig at arrangere det, og jeg skal gøre det straks."

En højtidelighed af den art har nu ikke så lidt at sige; den er for de norske landsdele i almindelighed og for Telemarken i særdeleshed en sag af betydning, og den vækker altid en del opsigt.

Endnu selv samme dag havde Joel også en samtale med moderen om dette. Det skete næsten umiddelbart efter, at madam Hansen var blevet foruroliget ved meddelelsen om, at denne Sandkvist fra Drammen var i vente. Hun havde taget sin plads i sin lænestol i storstuen, og hun var så fordybet i sine tanker, at det åbenbart var rent mekanisk, at hun snurrede rokkehjulet rundt.

Joel kunne nok se, at hans moder var mere nedslået, end hun plejede at være; men da hun på en forespørgsel i så henseende standhaftigt svarede, at der ikke var noget i vejen, at det ikke betød noget, så måtte sønnen nøjes med at tale med hende om Huldas forestående bryllup.

"Du ved jo nok, mor," begyndte han, "at Ole har skrevet os til, at han rimeligvis vil være hjemme i Telemarken om en tre ugers tid."

"Ja, gid det var så vel!" svarede madam Hansen.

"Ser du noget til hinder for, at vi bestemmer bryllupsdagen til den fem og tyvende maj?"

"Nej, ikke det mindste – hvis Hulda går ind på det."

"Jeg har allerede talt med Hulda, og hun *er* gået ind på det. Så vil jeg spørge dig, om det ikke også er *din* mening, at vi … skal vise os lidt ved den lejlighed?"

"Hvad mener du med, at vi *skal vise os*?" spurgte madam Hansen uden at se op fra sin rok.

"Jeg mener – selvfølgelig hvis du ikke har noget imod det! – at vi gør højtideligheden i alt fald så nogenlunde svarende til den stilling, vi indtager her på egnen. Jeg mener, at vi bør indbyde venner og bekendte – og skulle vi ikke kunne huse dem alle, er der sikkert én af vore naboer, der hellere end gerne vil hjælpe os!"

"Hvem mener du, vi skulle indbyde, Joel?"

"Å, jeg mener f. ex. dem fra Mæl og fra Tinæs og fra Bamble – jeg skal nok påtage mig det. Jeg synes også, det ville være en ære for vor familie, om vi kunne få brødrene Help, rederne fra Bergen, til at overvære festen, og jeg skal gerne – selvfølgelig hvis du ikke har noget imod det – foreslå dem at komme herned og tilbringe en dagstid her i Dale. Det er brave folk, de holder meget af Ole, og jeg er vis på, at de vil komme."

"Er det nu også nødvendigt, at vi gør så meget ud af det bryllup, Joel?" spurgte madam Hansen.

"Ja, jeg tror, det ville gøre en god virkning, mor – selv om vi så kun gjorde det for vores egen skyld – og så vidt jeg ved, er det da ikke gået synderlig tilbage med gæstgiveriet, siden fader døde?"

"Nej, Joel, det er det ikke ... nej, det er det ikke."

"Så synes jeg også, det er vor pligt at holde det i det mindste i samme stand, som da han forlod det. Jeg tænker ikke, det ville være af vejen, om vi gjorde en smule stads af min søsters bryllup."

"Nå, som du vil, Joel."

"Og skulle Hulda ikke så småt begynde at forberede sig til det, for at der ikke fra hendes side skal opstå nogen forsinkelse? Hvad mener du, mor?"

"Jeg mener, at I kan gøre, hvad der er nødvendigt," svarede madam Hansen.

Det kunne måske synes, at Joel havde for stærkt hastværk, og at det havde været fornuftigere af ham, om han havde opsat at tage bestemmelse om dagen, eller i alt fald ventet med at iværksætte forberedelserne, indtil Ole lykkelig og vel var kommet hjem. Men, som han sagde, hvad der var gjort, var gjort. Og desuden ville de adsprede Hulda således at beskæftige sig med de detaljer, som en højtidelighed af denne art kræver, at hun ikke ville få tid til at gøre sig unyttige bekymringer.

Først og fremmest skulle de nu tænke på en brudepige, men heldigvis behøvede de ikke at lede ret længe efter hende! Valget faldt straks på den smukke unge pige fra Bamble, Huldas gode veninde, Sigfride Holmbo. Hendes fader ejede en af de største gårde i fogderiet, og han gik for at være ret velhavende. Såvel han som datteren havde allerede i længere tid – rigtignok hver på sin vis – haft meget til overs for Joel, og der var al udsigt til, at Hulda inden ret længe kunne komme til at gøre Sigfride gentjeneste i egenskab af brudepige. Men forinden dette kunne ske, måtte hun først være gift, for i Norge er det som oftest kun gifte koner, brudepige-værdigheden forbeholdes, og når frøken Holmbo undtagelsesvis var gået ind på at fungere som sådan, var det ene og alene af hensyn til Joel.

Som man kan tænke sig, var det en sag af stor vigtighed, for bruden såvel som for brudepigen, hvilken dragt de ved denne festlige lejlighed skulle anlægge.

Den smukke, blonde, attenårige Sigfride var fast bestemt på at tage sig ud til sin fordel, og på et givet vink at Hulda – og for resten med Joels vidende – lagde hun straks hånd på værket; det kunne jo være vanskeligt nok endda.

Dragten skulle i hovedsagen bestå af et liv, besat med kulørte broderier, hvor farverne overalt skulle lægges i regelmæssige figurer, og en glat nederdel, der skulle bæres af så mange skørter, hun kunne have på, uden at det berøvede hende noget af hendes sædvanlige ynde.

Og så smykkerne! Ja, dem var det nu en hel kunst at vælge! Hun skulle nu først og fremmest have en smuk sten til sit perlebetrukne halsbånd af forarbejdet sølv; så skulle hun have sølvforgyldte brocher, hjerteformede ørenringe med bevægelige skiver, dobbeltknapper til at sammenholde halslinningen, et rødt livbånd, hvorfra der skulle udgå fire rækker mindre kæder, endvidere ringe og armbånd af gennembrudt sølv og i de pynteligste former.

Ja, pynteligt måtte være, og godt måtte det tage sig ud, det var sikkert! I nødsfald var Sigfride bestemt på selv at tage ind til Kristiania for at gennemsøge de store juvelerbutikker der. Hendes fader ville ganske sikkert ikke modsætte sig det; han lod for så vidt gerne datteren have frie hænder, og Sigfride var alt for fornuftig til, at hun skulle misbruge faderens tillid. Men i nærværende tilfælde gjaldt det jo rigtignok om, at hun ved sin dragt og hele sin fremtræden kunne vinde Joels udelte bifald.

For bruden stiller sagen sig ikke mindre vanskelig i valget af en dragt, når modens fordringer fuldt ud skal fyldestgøres.

Hulda bestemte sig omsider til at opgive de lange, med bånd omvundne fletninger, der stak frem under hendes nuværende

hovedtøj, og det brede, med spænder forsynede livbånd, der bar hendes forklæde og hendes røde nederdel. Hun ville hverken bære det tørklæde, som Ole havde givet hende, da hun rejste, eller snoren, som holdt de broderede tasker, hvori hun gemte den kortskaftede sølvske, kniven, gaflen og nåleetuiet – kort sagt, alle de genstande, som en kvinde stadig har brug for i huset.

Nej, når bryllupsdagen oprandt, skulle brudens skønne hår have lov til at bølge frit ned over hendes skuldre, og så yppigt var det, at der slet ikke ville blive brug for de kunstige tilsætninger, der kun alt for ofte anvendes for at bøde på naturens mangler! Hvad i øvrigt smykkerne angik, behøvede Hulda blot at efterse moderens gamle kiste. Det er nemlig skik og brug, at bryllupsstadsen nedarves gennem familien fra slægt til slægt; derfor ser man gang efter gang den guldbroderede trøje, det fløjls livbånd, den glatte eller stribede silkenederdel, vadmels-strømperne, den gyldne halskæde og kronen – den berømte norske brudekrone, der opbevares på det bedste sted, og som består af sølv, der er rigt forgyldt og udarbejdet med relieffer, besat med stjerner eller omvundet med guirlander af bladværk – et smykke, der her til lands træder i stedet for den med orangeblomster smykkede krone, som bruges i andre europæiske lande. Vist er det, at denne strålekrans med dens fine filigranarbejder, dens klingen smykker og kulørte glasstykker ville klæde de skønne Hulda aldeles fortræffeligt. "Kronbruden" ville gøre sin fæstemand al mulig ære.

Og der kunne heller ingen tvivl være om, at *han* ville blive *hende* værdig, når han mødte i sin stadselige bryllupsdragt, hvortil hører den korte trøje med de tæt sammensiddende

sølvknapper, den broderede skjorte, den silkebræmmede vest, de snævre knæbenklæder, den bløde filthat, de gule sko og så "tollekniven", som enhver ægte nordmand altid bærer i en skede ved bæltet.

Ja, der var nok at gøre! De to søskende måtte tage godt fat, om de ville være færdige med arbejdet til Ole Kamp kom hjem. Men skulle han være her tidligere end påregnet, så vidste Hulda jo, at han ikke ville tage hende det fortrydeligt op, hvis hun ikke var blevet helt færdig.

Det var i slutningen af april og i begyndelsen af maj, at de havde travlt med alle disse forberedelser til brylluppet. Joel havde påtaget sig at besørge alle indbydelserne, og han havde så meget lettere ved det, som han for øjeblikket gik ledig omkring; endnu var der ingen rejsende at føre til fjelds. Han måtte for resten have mange venner i Bamble, lod det til, for han så meget ofte lejlighed til at smutte dér forbi!

Til rederne i Bergen, brødrene Help, havde han sendt skriftlig indbydelse, og de brave folk havde, som han nok formodede, modtaget den med megen venlighed; det skulle være dem en glæde at deltage i bryllupsfesten.

Så kom den femtende maj. Nu kunne man altså hvert øjeblik vente, at Ole Kamp ville smække døren op og muntert råbe ind til dem:

"Det er mig ... her er jeg!"

Det gjaldt blot om at være lidt tålmodig. Alt var for øvrigt i god orden nu. Sigfride, f.ex., behøvede kun et ord for at give møde i hele sin stads.

Den sekstende skete der intet, den syttende heller ikke; Ole Kamp havde ikke givet mindste livstegn fra sig.

"Nå, det må ikke forundre dig, søster," sagde Joel gang efter gang. "Et sejlskib kan så let blive forsinket undervejs! Der er meget langt fra New Foundlands-bankerne til Bergen. Ja, hvis *Viken* havde været en damper – og *jeg* havde været ved maskinen! Nå, du kan tro, jeg skulle få kassen drevet fremad, trods vind og vejr – selv om jeg skulle springe i luften ved det, når vi nåede havn!"

Han skæmtede tit sådan, fordi han så, at Hulda blev mere og mere urolig, for hver dag der gik.

I Telemarken var det hårdt vejr på den tid. Voldsomme vindstød jog hen over de høje fjelde … og de kom der ovre fra … fra Amerika …

"De må da ellers hjælpe godt på *Viken*, ikke sandt, Joel?"

"Jo, såmænd," svarede han, "men hvis de er *for* stærke igen, så kan det jo være slemt nok, og så kan de måske blive nødt til at lægge stævnen ret op mod vinden … ja, til søs må man finde sig i meget!"

"Er *du* ikke angst, Joel?"

"Nej, jeg er ikke, Hulda! Det er kedeligt nok, dette her, det indrømmer jeg, men det er en meget naturlig ting, skal du se! – Nej, jeg er slet ikke angst, og der er heller ingen grund til at være det!"

Den nittende kom der til gæstgiveriet i Dale en rejsende, der ønskede en fører. Han skulle over fjeldene ind til Hardanger. Joel brød sig ikke om at overlade Hulda til sig selv, men han kunne ikke nægte en rejsende sin tjeneste. Det ville blive et fravær på otte og fyrre timer – men når han så kom igen, ja, så *måtte* Ole Kamp være der! Den vakre gut var dog slet ikke så rolig, som han gav det udseende af – han var virkelig begyndt at

blive angst. Og da han om morgenen drog af sted med den rejsende, var det i grunden med tungt hjerte og bange anelser.

Den næste dag, noget over middag, blev der banket på døren til gæstgiveriet.

"Skulle det være Ole?" udbrød Hulda.

Hun ilede hen og lukkede op. Udenfor holdt der en karriol, og på sædet sad der en hende ubekendt mandsperson, tæt indhyllet i en rejsekappe.

6

"Er det madam Hansens gæstgiveri her?"

"Ja, min herre," svarede Hulda.

"Er hun selv til stede?"

"Nej ... ikke for øjeblikket ... men ..."

"Kommer hun snart?"

"Ja, straks ... og hvis De ønsker at tale med hende, så ..."

"Det kan være det samme!"

"De ville måske have et værelse?"

"Ja, men det skal være det bedste, De har!"

"Ønsker De at spise til middag?"

"Ja, men det må ske hurtigst muligt – og sørg for, at opvartningen bliver tilfredsstillende i alle måder!"

Således faldt samtalen mellem Hulda og den rejsende og det endnu forinden denne var steget af karriolen, han var kommet med.

Karriolen er her til lands det almindelige befordringsmiddel; det er et enspænderkøretøj, for det meste uden fjedre, forspændt med en lille gulbrun hest og for øvrigt bestående af to store, men tynde hjul, der bærer en liden kærre, hvor der knap nok kan sidde ét menneske; bag ved denne kærre er der et bræt, hvorpå skydsgutten har sit alt andet end bekvemme sæde. Det hele minder om en uhyre edderkop, hvor hjulene er spindelvævene. Og med dette primitive køretøj tilbagelægger man uden synderlig anstrengelse en tre mils vej fra skifte til skifte.

På et vink fra den rejsende kom gutten til og tog fat i hesten. Så rejste den fremmede sig og steg ned af karriolen; den

ulempe, som denne manøvre forvoldte ham, tilkendegaves ved forskellige manøvrer, der noksom røbede hans slette humør.

"Kan De sætte karriolen ind?" spurgte den fremmede i en barsk tone.

"Ja, vi kan, min herre," svarede Hulda.

"Og give hesten foder?"

"Ja, den skal blive ført ind i stalden."

"Men pas den godt!"

"Det skal ske. Tillad mig at spørge Dem, om De vil opholde Dem her nogle dage?"

"Det kan jeg ikke sige!"

Karriolen og hesten blev ført ind i det lille skur, der hørte til gæstgiveriet, og som var opført ved foden af fjeldet, i udkanten af skoven.

Lidt efter var den fremmede blevet anbragt i det bedste værelse, således son han havde forlangt det. Han havde taget sin store rejsekappe af og stod nu og varmede sig ved ilden, der brændte lystigt op.

For om muligt at formilde den strenge herre lidt, havde Hulda givet pigen ordre til at forberede en bedre middag til ham.

Den nyankomne var en mand på over de tres, men han havde holdt sig godt. Han var af middelhøjde, lidt mager måske og en smule krumrygget, men med et kraftigt bygget hoved, et glat, skægløst ansigt, en spids næse, små, men stikkende øjne bag et par store briller, en pande, der som oftest var rynket, smalle læber, der vidnede om hårdhed og barskhed, lange, knoklede hænder.

Sådan som han var, gjorde han nærmest indtrykket af en pantelåner eller en ågerkarl.

Hulda havde også en følelse af, at denne mand ikke bragte noget godt med sig til hendes moders hjem.

Nordmand var han, det var en afgjort sag; men det var nærmest den skandinaviske types vulgære egenskaber, han besad. Til rejsen bar han en lav, bredskygget hat, en hvid lærredsdragt, en trøje, der var knappet over brystet, et par benklæder, der var bundet fast under knæet ved en læderrem og et spænde, og ovenover alt dette en brun lammeskindsforet pels, et talende vidnesbyrd om, at aftenerne og nætterne på højsletterne og i Telemarkens dalegne var kølige nok endnu.

Hvad han hed, vidste Hulda ikke; hun havde ikke spurgt ham om det. Men det måtte jo snart vise sig, da han skulle skrive sit navn i gæstgiveriets fremmedbog.

Da madam Hansen lidt efter kom hjem, meddelte datteren hende, at der var kommet en rejsende, der havde forlangt det bedste værelse og en ekstra god middag.

Om han havde i sinde at opholde sig i Dale i nogen tid, kunne hun ikke sige, da han aldeles ikke havde villet udtale sig om dette.

"Har han ikke sagt, hvad han hedder?" spurgte madam Hansen.

"Nej, han har ikke, mor."

"Heller ikke, hvor han kom fra?"

"Nej."

"Så er det vel en eller anden turist. Det er kedeligt nok, at Joel ikke er hjemme, om der skulle blive brug for ham. Hvad skal vi gøre, hvis han forlanger en fører?"

"Jeg tror ikke, han er turist," svarede Hulda, "han er ikke så ung længere ..."

"Hvis han ikke er turist, kan jeg ikke tænke mig, hvad han vil her i Dale," sagde madam Hansen, snarere som henvendt til sig selv end til datteren, og i en tone, der røbede en vis uro.

Ja, Hulda kunne ikke sige andet eller mere, eftersom den fremmede slet ikke havde ladet sig forlyde med noget.

En times tid efter at han var kommet, trådte han imidlertid selv ind i storstuen, der stødte op til hans værelse. Da han fik øje på madam Hansen, standsede han uvilkårligt på tærsklen.

De var åbenbart lige fremmede for hinanden, de to. Så trådte han nærmere, betragtede madam Hansen skarpt over brillerne og sagde, forresten uden i mindste måde at gøre tegn til at løfte på sin hat:

"Det er vel madam Hansen, kan jeg tænke?"

"Ja, det er, min herre!"

Således ansigt til ansigt med denne mand følte madam Hansen – ganske ligesom datteren – en beklemmelse og en uro, som den rejsende ikke kunne undgå at lægge mærke til.

"Nå, så De er altså madam Hansen i Dale?"

"Ja, som jeg siger, min herre. Har De måske noget at meddele mig?"

"Aldeles ikke. Jeg ville blot hilse på Dem ... jeg er jo Deres gæst for øjeblikket. Nå, vil De så sørge for, at jeg får maden snarest muligt!"

"Den er rettet an," svarede Hulda, "om herren vil behage at gå ind i spisestuen ..."

"Godt!"

Den fremmede gik da hen imod den dør, Hulda havde betegnet ham. Lidt efter havde han taget plads foran et lille veldækket bord.

Middagen var upåklagelig. End ikke de mest kræsne turister havde kunnet udsætte noget på den; men personen her hørte ikke til de velvilligste; han gav sin utilfredshed til kende både ved ord og fagter ... dog mest ved fagter, for meget talende var han ikke; man kunne fristes til at spørge, om denne fordringsfuldhed hidrørte fra en dårlig mave eller fra en slet karakter. Kirsebærsuppen var virkelig udmærket, men *ham* var den ikke tilpas. Og hverken laksen eller de marinerede sild rørte han synderligt. Kyllingen, der ellers så appetitlig nok ud, og grøntsagerne, der tydeligvis var godt behandlede, faldt lige så lidt i hans smag som skinken, og med Saint Julien'en var han akkurat lige så utilfreds som med champagnen, skønt disse vine faktisk var ægte importerede.

Det vil derfor ikke forundre nogen, at han rejste sig fra bordet uden så meget som at henvende et "tak for maden" til værtinden.

Det var i det hele taget en meget ubehagelig herre, lod det til.

Lidt efter tændte han sin pibe og gik ud på vejen, ned langs Måne-elven; men han var ikke kommet ret langt bort fra huset, før han vendte om igen, og fra dette øjeblik af tabte han det ikke af syne. Han granskede det i alle kroge, som om han var sat til at taksere det. Han talte, hvor mange døre der var, og hvor mange vinduer, der var; han mærkede sig, hvorledes det så ud og hvorledes det var bygget, og med sin "tollekniv" skar han et par fliser af tømmeret, som for at undersøge dets beskaffenhed. Var det ham måske magtpåliggende at vide, hvad madam

Hansens gæstgiveri var værd? Var han til sinds at købe det, skønt det ikke var til salg?

Mærkeligt var det i alt fald.

Da han var færdig med huset, tog han fat på den lille indhegning og gav sig til at tælle træerne og buskvæksterne her. Så målte han de to sider af med skridt og foretog med blyanten et par beregninger herover i sin lommebog.

Hvert andet minut rystede han på hovedet og trak brynene sammen, og ustandselig udstedte han nogle brum, der var lidet opbyggelige at høre på.

Imidlertid stod madam Hansen og hendes datter indenfor vinduet i storstuen og iagttog hans bevægelser. Det var til visse en sælsom gæst, de her havde fået til huse. Hvad var hans hensigt, hvad ville han? Det traf sig meget uheldigt, at Joel var fraværende netop nu, og det så meget mere, som den fremmede havde bestemt sig til at overnatte i gæstgiveriet.

"Skulle han virkelig være gal?" spurgte Hulda.

"Gal? ... Nej, det er han ikke," svarede moderen, "men det er under alle omstændigheder et besynderligt menneske!"

"Det er også kedeligt, at man ikke ved, hvem man tager imod," vedblev den unge pige.

"Ja, du kan jo, mens han endnu går derude, lægge fremmedbogen ind på hans værelse til ham."

"Ja, mor."

"Så kunne det jo være, han bekvemmede sig til at skrive sit navn."

Klokken ni om aftenen var det allerede mørkt; det begyndte at småregne og himlen var helt overtrukken. Det var ikke vejr at spadsere i; den fremmede derude vendte da også hurtigt hjem

og bestilte sig ved ankomsten et glas vin. Så tog han lysestagen med det tændte lys i, og begav sig – uden så meget som at sige godnat – ind på sit værelse og lukkede døren i lås efter sig.

Skydsgutten var tyet ind i skuret til karriolen og den lille gule hest. Vejret lod ikke til at genere ham, han faldt straks i søvn.

Næste morgen var madam Hansen og Hulda tidligt på benene. Der var ganske stille i den rejsendes værelse; først lidt over ni trådte han ind i storstuen, øjensynlig endnu mere gnaven og fortrædelig end dagen tilforn; det faldt ham slet ikke ind at byde "godmorgen"; han begyndte straks at beklage sig over det hårde, umagelige leje, og over al den støj, der havde været i huset, og som havde forhindret ham i at sove. Da han så havde udladet sig tilstrækkelig over dette, åbnede han vinduet og så sig omkring.

Det tegnede ikke godt; fra toppen af Gausta, der var indhyllet i tåger, strøg blæsten susende og pibende op gennem dalen og ruskede nu og da voldsomt i tagværket og i træerne.

Den fremmede følte sig ingenlunde oplagt til at gå ud i det vejr, men derfor spildte han ikke tiden; med piben i munden vandrede han ugenert rundt i gæstgiveriet for at gøre sig bekendt med hele indretningen; han beså værelserne, undersøgte møblementet, åbnede skabene og lod i det hele taget, ganske som om han var hjemme. For den sags skyld kunne man godt have antaget ham for en auktionsforvalter, der kom for at optage fortegnelse over inventariet.

Måden, han gik frem på, var imidlertid højst aparte; der var ligefrem noget mystisk, noget mistænkeligt ved det hele – ligesom ved manden selv!

Da han så omsider var færdig med sine iagttagelser, tog han plads i den store lænestol og henvendte i en kort og barsk tone forskellige spørgsmål til madam Hansen, f. ex. om hvor længe det var siden, gæstgiveriet … om det var hendes mand, der havde anlagt det, eller om hun havde arvet det efter ham … om det trængte til reparationer … om arealet af indhegningen og sæteren … om hvor mange turister, der gennemsnitligt kunne påregnes om sommeren … om hvor længe de plejede at opholde sig her … og så fremdeles.

Den rejsende havde åbenbart slet ikke taget notits af fremmedbogen, der var lagt ind på hans værelse til ham, ellers havde han af denne bog kunnet hente sig svar, i alt fald på sine sidste spørgsmål.

Og Hulda fandt også lejlighed til at overbevise sig om, at den endnu lå, hvor hun dagen før havde lagt den, og at den fremmede ikke havde skrevet noget navn i den.

Omsider tog madam Hansen da mod til sig og sagde:

"Jeg forstår ikke rigtigt, min herre, hvad interesse De kan have af at vide alt dette; men for resten må jeg sige Dem, De kan med lethed skaffe Dem oplysning om vore forhold, hvis De gør Dem den ulejlighed at blade fremmedbogen igennem. Med det samme, De gør det, vil jeg bede Dem om – efter sædvane – at skrive Deres navn deri …"

"Mit navn? … Ja, det skal jeg nok, madam Hansen … jeg skal nok skrive det, når jeg rejser herfra."

"Ønsker De Deres værelse gjort i stand?"

"Det kan være det samme," svarede han og rejste sig, "jeg tager bort, når jeg har spist frokost, jeg skal nemlig være i Drammen i morgen aften."

"I Drammen?" udbrød madam Hansen hurtigt.

"Ja! Og derfor må jeg bede Dem om, at jeg får min frokost straks."

"De bor måske i Drammen?" vedblev Huldas moder med ængstelse i stemmen.

"Ja, det gør jeg – forundrer det Dem måske, at jeg bor i Drammen?"

Madam Hansen svarede ikke; hun var blevet mere og mere eftertænksom og urolig. Og forunderligt var det jo ganske vist, at den rejsende efter en dags tids ophold i Dale eller rettere i gæstgiveriet, nu ville rejse hjem uden at have set noget af egnen. Altså havde hverken Gausta, Rjukan-fossen eller Vestfjorddalens herligheder mindste tillokkelse for ham! Det var da ikke for sin fornøjelses skyld, han var draget ud, det var en forretningsrejse, han foretog sig fra sit hjemsted Drammen og her til Dale, hvor han åbenbart ikke havde andet at gøre end at efterse madam Hansens gæstgiveri i hver en krog.

Hulda lagde straks mærke til, at moderen var dybt nedslået. Madam Hansen havde taget plads i sin store stol; hun havde skudt rokken til side og sad ganske stille og tavs.

Imidlertid havde den fremmede anbragt sig ved bordet inde i spisestuen.

Frokosten i dag, der i øvrigt var lige så upåklagelig som middagen i går, var naturligvis lige så lidt som denne tilpas for ham. Det forhindrede imidlertid ikke, at han tog godt for sig af retterne, og det lod da heller ikke til, at det kostede ham synderlig overvindelse at få vinen ned. I alt fald forhastede han sig ikke; men hans opmærksomhed var særlig henvendt på det gammeldags sølvtøj – sådan som man finder det hos norske

landboere – disse skeer og gafler, der går i arv fra fader til søn og som opbevares sammen med familiens kostbarheder, lod til at beskæftige ham meget; han spekulerede åbenbart på, hvad de kunne være værd.

Mens den fremmede opholdt sig i spisestuen, traf skydsgutten forberedelser til afrejsen.

Klokken elleve præcis holdt karriolen forspændt udenfor døren til gæstgiveriet.

Vejret var det samme som før; himlen var overtrukken og det blæste stærkt. Af og til piskede regnen så voldsomt på ruderne, at man skulle tro, det var en haglbyge, der kom.

Det var ikke noget videre tiltalende vejr at komme ud i, men den rejsende var for godt klædt på, til at han skulle bryde sig om det.

Da han var færdig med at spise, skyllede han endnu et glas vin ned; derpå tændte han sin pibe og trak sin tykke skindpels på; et øjeblik efter trådte han ind i stuen til familien og forlangte sin regning.

"Men lad det ske i en fart! Og lad mig så få fremmedbogen, at jeg kan skrive mit navn i den!"

Madam Hansen rejste sig, hentede bogen og lagde den på bordet foran ham.

Den rejsende tog en pen og kastede samtidig over brillerne et sidste iagttagende og forskende blik på værtinden.

Så indførte han med store, klodsede bogstaver sit navn i bogen, som han derefter lukkede i.

I det samme kom Hulda med regningen.

Han tog den, så den igennem punkt for punkt og brummede noget; det var klart, han regnede den efter!

Så brummede han igen, denne gang mere forståeligt:

"Det er ellers dyrt nok! Halvottende mark for en nat og to måltider ..."

"Og så for skydsgutten og hesten," bemærkede Hulda.

"Ja, det er det samme, det er dyrt alligevel! Det er ikke så underligt, I gør gode forretninger her, vil jeg nok sige!"

Men nu udbrød madam Hansen i så forknyt en tone, at man næppe kunne forstå, hvad hun sagde:

"De er mig aldeles intet skyldig, herre!"

Hun havde nemlig åbnet fremmedbogen, og navnet, hun havde set i den havde gjort så stærkt indtryk på hende, at hun tog regningen tilbage, rev den itu og gentog, henvendt fremmede: "Som jeg siger, De er mig aldeles intet skyldig."

"Det kan jeg bedre forstå!" svarede han. Og dermed gik han. Han havde ikke sagt goddag, da han kom, selvfølgelig bød han heller ikke farvel, da han drog bort.

Han besteg karriolen, skydsgutten sprang op på brættet bagved ham. Lidt efter var han borte.

Da Hulda så åbnede bogen, stod der kort og godt: *Sandkvist, fra Drammen*.

7

Den følgende dag hen på eftermiddagen, kom Joel tilbage til Dale, efter at han havde ført en rejsende på vej til Hardanger

Hulda, der vidste, at broderen på tilbagevejen ville følge Måne-elvens venstre bred, ned omkring Gausta, var gået ham i møde; hun havde taget plads på en af de små færgebroer, og var faldet i dybe tanker. At *Viken* udeblev, var allerede slemt nok, men gårsdagens begivenheder var dog endnu mere foruroligende. Den angst, hun følte, hidrørte fra Sandkvists besøg, og navnlig fra moderens holdning overfor ham. Hvorfor havde hun, straks da hun havde set hans navn, revet regningen i stykker og givet afkald på sit tilgodehavende? Der stak noget under – noget meget alvorligt uden tvivl.

Men ved Joels komme blev Hulda revet ud af sine betragtninger.

Hun havde allerede i frastand fået øje på ham, da han steg ned af fjeldets skråninger; snart kom han til syne i de snævre åbninger i skoven mellem de afhuggede og afbrændte træstubbe, snart blev han borte igen bag granerne eller birkene, der i tætsluttede masser dækkede fjeldet, men omsider nåede han da elven og steg straks over i den lille færge. Med et par kraftige åretag slap han igennem hvirvlen, sprang så op på bredden og gik hen imod Hulda.

"Er Ole kommet tilbage?" spurgte han.

Hans første tanke gjaldt søsterens fæstemand, men den unge pige svarede ham ikke på hans spørgsmål.

"Er der da ikke kommet brev fra ham?"

"Nej, ikke et eneste!" svarede hun og brast i gråd.

"Nå, nå!" udbrød Joel, "du må ikke græde, kære søster, du må virkelig ikke græde! Det gør mig så bitterlig ondt … jeg kan ikke tåle at se dig græde! … Der er ikke kommet noget brev, siger du … ja, det ser jo betænkeligt nok ud … men derfor må du ikke tabe modet, det er der heller ingen grund til. Jeg skal gerne, om du vil, tage op til Bergen og forhøre mig om det … jeg vil gå ind til brødrene Help, måske har de fået efterretninger der ovre fra, det kan jo være, at *Viken* er gået i havn et sted, for havari eller for uvejr; det har jo været en forfærdelig storm i de sidste otte dage. Måske har de fået at vide i Bergen, at New Foundlands-farerne er tyet op til Island eller Færøerne. Det samme skete jo med Ole for to år siden, da han fo'r med *Strenna*. Og det er ikke så let at få et brev sendt af sted! … Ja, jeg siger dig det kun, sådan som jeg selv mener, det forholder sig, kære Hulda … og du må nu virkelig tage dig sammen, du må berolige dig … hvis du får *mig* til at græde også, hvad skal det så blive til med os?"

"Jeg kan ikke holde det ud, Joel – jeg *kan* ikke!"

"Hulda, Hulda, tab dog ikke modet rent. … Jeg forsikrer dig for, at jeg … jeg er slet ikke forsagt!"

"Kan jeg tro, hvad du siger, Joel?"

"Ja, det kan du, og det må du. Men, som sagt, jeg skal gerne, om du vil, for at berolige dig, rejse op til Bergen i morgen tidlig … eller endnu i aften."

"Nej, du må ikke forlade mig, Joel … du må ikke forlade mig!" svarede Hulda og klyngede sig så heftigt til broderen, som om hun kun havde ham at stole på i Verden.

Så begav de sig begge på vej til gæstgiveriet. Men uvejret var imidlertid blevet så stærkt, at de blev nødt til at ty ind til færgemanden for i hans hytte at se tiden an. Joel var kendeligt

utålmodig; han følte stærk trang til at tale med søsteren om det, der tyngede ham, og på en gang udbrød han da:

"Men hvordan tager nu moder det?"

"Ja, hun bliver mere og mere forknyt," svarede Hulda.

"Har der ingen været, mens jeg var borte?"

"Jo, der har været en rejsende, men han er taget af sted igen."

"Der har altså ikke været spørgsmål om en fører?"

"Nej, der har ikke, og der er heller ingen turister her for øjeblikket."

"Nå ja, hvis det vejr holder sig, får vi nok heller ikke noget besøg herop i år."

"Å, vi er da først i april måned, Joel!"

"Ja, men jeg har ingen rigtig tro på, at dette år bliver godt for os! Nå, det vil vise sig! ... Men sig mig, den rejsende, du talte om, tog han bort i går?"

"Ja, i går formiddags."

"Ved du ikke, hvem det var?"

"Han var nok fra Drammen, han hed Sandkvist."

"Sandkvist?"

"Ja, kender du ham måske?"

"Nej, jeg gør ikke."

Hulda havde været i tvivl med sig selv, om hun skulle fortælle Joel, hvad der var passeret hjemme, mens han var borte. Det var ikke godt at vide, hvorledes han ville tage det, når hun fortalte ham, hvor ugenert og hensynsløst denne mand havde båret sig ad – hvorledes han havde tilladt sig at efterse og bedømme deres ting, åbenbart i den hensigt at komme efter deres status, og endelig hvorledes moderen havde troet at burde optræde overfor ham. Han måtte jo let komme på den tanke, at hun

havde gyldige og meget alvorlige grunde til at handle således, og hvilke kunne disse grunde være? Hvad kunne denne Sandkvist og madam Hansen vel have at gøre med hinanden? Der lå noget under, det var tydeligt, og det noget, der måske truede hele familiens eksistens.

Når Hulda fortalte sin broder, hvad der var sket, ville han ganske sikkert trænge ind på moderen med sine spørgsmål ... men moderen, der var så lidet meddelsom af sig og så absolut utilbøjelig til at åbne sit hjerte, ville være lige så tavs, som hun altid havde været, og forholdet imellem hende og børnene ville blive mere pirreligt og langt mere trykket, end det i forvejen var.

Men på den anden side kunne Hulda heller ikke ret vel tænke sig at have en hemmelighed for sin broder. Det fortrolige forhold, der bestod og altid havde bestået mellem dem, kunne let tage skade derved, og hun bestemte sig derfor til at sige ham alt.

"Har du aldrig hørt tale om denne Sandkvist, når du var i Drammen?" spurgte hun.

"Nej, aldrig."

"Ja, da kendte moder ham godt, i det mindste af navn."

"Kendte hun ham?"

"Ja, hun gjorde."

"Jeg ved ikke af, at jeg har hørt det navn før."

"Ja, *hun* kendte ham nu alligevel, skønt hun aldrig har set ham for sine øjne før i forgårs."

Og så fortalte Hulda ham indtil de mindste enkeltheder alt, hvad der var hændt, mens den fremmede havde opholdt sig i gæstgiveriet, og meddelte ham tillige, hvor påfaldende

moderens adfærd havde været, da han drog bort – men da hun var færdig, skyndte hun sig at tilføje:

"Ja, men det er dog vist bedst, at vi ikke lader os mærke med noget, du kender jo nok moder. Det ville kun gøre hende endnu mere nedtrykt. Fremtiden vil også nok opklare os fortidens gåder. Blot Ole var kommet tilbage, så var vi dog, hvad der end skal ske, tre om at bære!"

Joel havde med spændt opmærksomhed lyttet til søsterens beretning. Der kunne ikke være tvivl om, at moderen måtte stå i et afhængighedsforhold til denne Sandkvist; det var jo klart, at han kun var kommet til Dale for at foretage en slags inspektion af deres gæstgiveri. Hvad skulle det ellers betyde, at moderen rev regningen itu, den gang den fremmede rejste bort, og at *han* havde taget det som noget, der fulgte af sig selv?

Omsider udbrød Joel:

"Ja, du har ret, Hulda, det er bedst, jeg lader som intet. Jeg vil ikke tale til moder om det. Måske kommer hun selv i tanker om, det er urigtigt, at hun ikke har betroet sig til os. Når det blot ikke må være for sent! Stakkels moder, hvor hun må være forpint og beklemt! Det er endnu ikke gået op for hende, at hendes børn er bestemt til at dele hendes sorger og hendes bekymringer med hende!"

"Det vil nok en gang gå op for hende, Joel."

"Ja, det vil vi håbe. Men hvad kan der ikke ske imens! Nå, men jeg må vel have lov til at forhøre mig om denne hr. Sandkvist – det kan jo være, at Holmbo kender ham; jeg skal spørge ham om det, den første gang jeg kommer til Bamble, og hvis det viser sig nødvendigt, vil jeg rejse lige til op Drammen. Dér vil jeg let

kunne få oplysning om ham, få at vide, hvem og hvad han er, og hvorledes han er anskreven i byen."

"Han er vist ikke godt anskreven," sagde Hulda; "han har i alt fald ikke noget tiltalende ved sig; han har barske træk og et meget strengt blik. Det skulle forundre mig meget om der bag dette stødende ydre kunne gemme sig en ærlig og rettænkende sjæl!"

"Ja, vi må ikke skue hunden på hårene!" sagde Joel. "Jeg skulle næsten tro, at du endog ville finde denne Sandkvist ret elskværdig, hvis traf sig, at du så ham arm i arm med Ole ..."

"Å, stakkels Ole!" udbrød den unge pige.

"Ja, han kommer såmænd nok tilbage, han må jo være undervejs! ... Vær du blot tålmodig og tillidsfuld! Ole kan ikke være langt borte nu, og når han kommer hjem, skal han få ordentlig skænd, fordi han sådan har ladet vente på sig!"

Det var imidlertid hørt om med at regne. De gik ud af hytten og begav sig ned ad stien, hen imod gæstgiveriet.

"Det er jo sandt," udbrød Joel, "jeg skal af sted igen i morgen."

"Skal du af sted igen?"

"Ja, i morgen ganske tidligt ... det havde jeg nær glemt! ... det er aldeles nødvendigt, Hulda. Da jeg tog fra Hardanger, sagde en af mine kammerater til mig, at der var en rejsende i vente nordfra, der i morgen ville komme til Rjukan-fossen."

"Hvem er denne rejsende?"

"Ja, jeg ved såmænd ikke en gang, hvad han hedder, men jeg må jo være der for at føre ham til Dale."

"Ja, når det ikke kan være anderledes, så *må* du jo af sted!" sagde Hulda med et dybt suk.

"I morgen tidlig ved daggry begiver jeg mig af sted. Er du ked af det, Hulda?"

"Ja, det er jeg, Joel. Jeg er meget mere urolig, når du er borte ... selv om det kun drejer sig om nogle timer!"

"Men så skal du vide, at denne gang rejser jeg ikke alene!"

"Hvem skal da følge med dig?"

"Det skal du, Hulda, du selv! Du trænger til adspredelse, derfor tager jeg dig med!"

"Å, tak, Joel ... Tak!"

8

Ved daggry næste morgen forlod de gæstgiveriet begge to. De fire-fem mil frem og til tilbage fra Dale til de berømte fossefald var kun småting for Joel, men for Huldas skyld havde han dog denne gang lejet en karriol hos Lengling, og kærren, som denne korpulente mand havde ladet lave til sit eget brug, var stor nok til at både Joel og Hulda kunne få plads i den. Ville den rejsende, de traf ved Rjukan-fos, på tilbagevejen sidde op ved siden af Hulda, kunne Joel enten vende hjem til fods eller anbringe sig på brættet bag på kærren.

Vejen fra Dale til faldende er meget ujævn, men ellers ganske smuk; det er forresten snarere en sti end en vej. I kort afstand fra hinanden er der over Måne-elvens bifloder anlagt en række småbroer af råt tilhugne planker. Men de norske heste er meget forsigtige, og de lange vognstænger er elastiske nok til – i alt fald nogenlunde – at kunne bøde på manglen af fjedre under selve karriolen.

Vejret var godt. Joel og Hulda kørte rask til langs de grønne enge, der til venstre begrænsedes af Måne-elvens klare strømme. Hist og her frembød grupper af birketræer en behagelig skygge på den solrige vej. I den tidlige morgen glimtede dugdråberne som diamanter på urter og græs, og til højre for elven – i en højde af to tusinde meter – kastede Gaustas snedækkede tinder et stærkt reflekteret lysskær ud i rummet.

Den første times tid gik det jævnt hurtigt fremad, for stigningen var endnu ubetydelig, men dalstrøget trak sig efterhånden mere og mere sammen, bækløbene blev lidt efter

lidt til rivende strømme, og vejens tiltagende ujævnhed vanskeliggjorde i høj grad kørslen. Men Joel var ved godt mod, og Hulda frygtede intet, så længe *han* var hos hende. Når vognen hældede for stærkt, eller skumpledes meget, klyngede hun sig til hans arm og holdt sig fast ved ham. Hun havde den sidste tid været blegere end sædvanlig, men i dag havde morgenluften givet hendes smukke ansigt en frisk og sund kulør.

Imidlertid skulle de højere til vejrs. Længere fremme blev dalen endnu snævrere, og mellem de to stejle fjeldvægge, der indesluttede den, pressede Måne-elven sig frem. På de nærmeste fjelde sås en snes spredtliggende huse, nogle forfaldne gårde eller forladte sætere, og hist og her mellem træerne nogle småhytter, som hyrderne havde beboet. Efter kort tids forløb havde de to søskende ganske tabt elven af syne, men lyden af dens skummen bares endnu tydeligt herop fra den snævre passage dernede mellem klipperne. Egnen fik et vildt, men tillige storladent præg, efterhånden som der åbnede sig udsigter til selve fjeldtoppene der omkring.

Et par timers tid efter kom de forbi et savværk ved bredden af et fald på hen ved femten hundrede fods højde. Sådanne fald er der adskillige af her i Vestfjorddalen, men deres vandmængde er ringe, når man da fraregner Rjukan-fossens.

Da Joel og Hulda kom til dette træskæreri, steg de af karriolen.

"Ja, nu har vi en halv times vej at gå," sagde Joel, "tror du, at du kan holde det ud, Hulda?"

"Jeg føler mig slet ikke træt," svarede hun, "tværtimod, jeg har godt af at røre benene lidt."

"Lidt? ... ja, det bliver ikke så lidt endda ... og det går opad hele tiden!"

"Jeg kan jo tage dig under armen, Joel, om det skulle knibe."

Her kunne karriolen nemlig ikke komme frem. Stierne var både for snævre og for stejle, og talløse klippestykker af de mest fantastiske former, nøgne eller træbevoksede, hang ludende og truende ud over fjeldvæggen – vidnesbyrd om, at man nærmede sig "det store fald".

Fra Rjukan-fossen derhenne skød vanddampene som en blålig støvsky i slangeagtige bugtninger højt op i luften.

Hulda og Joel slog ind på en lille sti, som førerne kender godt, og som sænker sig ned mod det indsnævrede dalstrøg. De måtte forsigtigt liste sig frem mellem træerne og buskvæksterne, men nåede da omsider i god behold et klippeparti, der var bevokset med gule mosarter, og som lå lige overfor faldet. På dette klippeparti tog de plads for at hvile sig.

Det havde været vanskeligt her på dette sted at gøre sig forståelig for hinanden i ord, men for de to søskendes vedkommende behøvedes det heller ikke: de var gensidigt fortrolige med de tanker, der rørte sig i deres indre.

Rjukan – det vil sige "den rygende" – er en af Norges, ja måske en af Europas mest storslåede fosser. Den dannes af Måne-elven, som fra en højde af ni hundrede fod og med en aldeles øredøvende larm styrter sig ned ad fjeldterrassen mellem Mjøsvand og Tinsøen. Ni hundrede fod, det vil sige fem gange Niagarafaldets højde, men dette fald måler jo rigtig nok også omtrent tre tusinde fod fra den amerikanske bred til den canadiske.

Rjukan-faldets udseende er meget vanskeligt at beskrive. End ikke malerkunsten formår at give et tilfredsstillende billede af det. Det frembyder så mange vidundere, at man, for rigtigt at få et indtryk af dets skønhed, selv må se det.

Det var også disse tanker, der beskæftigede den rejsende, der just nu sad og betragtede fossen fra fjeldvæggens top til venstre for Måne-elven. Hverken Joel eller Hulda havde fået øje på ham endnu, skønt han *kunne* ses. Det var ikke afstanden imellem dem, der forhindrede dem i det, det var et af disse for bjergegne så ejendommelige optiske fænomener, der bevirkede, at hans skikkelse tog sig mindre og følgelig også fjernere ud, end den i virkeligheden var.

Nu rejste han sig og vovede sig – meget uforsigtigt for resten – ud på klipperyggen, der krummede sig ned mod Måne-elvens leje. Han ville åbenbart se Rjukan-fossens to store afgrunde, den til venstre, hvor vandet sydede og bruste i mægtige bobler, den til højre, der altid var fyldt med en tæt damp. Eller måske forskede han efter, om der måske skulle findes endnu en tredje fordybning højere oppe … for fandtes den, kunne man bedre forklare sig det faktum, at de nedstyrtede vandmasser med visse mellemrum og med en rullende torden sprøjtede de overskydende dele op igen. Man ville da kunne tænke sig, at de blev slynget op ved en eller underjordisk sprængning, for derefter som en tåge at sænke sig over de omkringliggende fjelde.

Den rejsende vedblev imidlertid at følge Mari-stien eller den smalle sti, der til højre går langs med den stejle fjeldvæg. Han kendte altså ikke, den uforsigtige! historien, der knytter sig til dette farlige sted! En dag skulle Eystein træffe den smukke

Marie fra Vestfjorddalen her. Hun vinkede til ham ovre fra den anden side af stien … så pludselig glider han ud med foden, styrter hovedkulds ned ad den bratte fjeldvæg og forsvinder i afgrunden, hvor Måne-elven tager ham i sin kølige favn for aldrig mere at slippe ham.

Således gik det Eystein; skulle den dumdristige mand, der nu for øjeblikket beredte sig til den samme vandring, dele skæbne med ham?

Ja, det så betænkeligt nok ud. Og desværre blev han først for sent opmærksom på det selv … han ville trække sig tilbage, så gled han, udstødte et skrig og rullede ned … men en snes skridt derfra blev han hængende på en fremspringende klippeblok … *et stykke oven for afgrunden.*

Joel og Hulda havde endnu ikke fået øje på ham, men skriget havde de hørt.

"Hvad var det?" spurgte Joel og sprang op.

"Det var et skrig," svarede Hulda.

"Ja … et nødskrig! Men hvor kom det fra?"

"Stille … lad os høre!"

De så sig om til alle sider, de kunne intet opdage. Men da de så pludselig i de regelmæssige, men kortvarige mellemrum mellem fossens fald gentagne gange hørte råb om hjælp, udbrød Hulda:

"Det er en rejsende, der er i fare … lad os komme hen til ham!"

"Ja … men hvor er han? Han må være tæt herved, men jeg ser ham ikke," svarede Joel og så sig omkring.

Hulda havde imidlertid – ved at holde sig fast i de tynde buskvækster, der dækkede Måne-elvens venstre bred – arbejdet

sig op ad skråningen bagved klippestykket, hun stod på, og nu råbte hun efter broderen: "Joel ... kom, kom!"

"Hvad er det? ... Ser du noget?"

Og da Joel kom til, pegede hun over på det ulykkelige menneske, der endnu hang svævende tæt oven over afgrunden. Hvis han med foden gled bort fra det klippestykke, der havde standset ham, ja hvis han blot foretog sig den allermindste bevægelse med kroppen, ville han ufejlbarligt glide ned, og så var han redningsløst fortabt!

"Vi må frelse ham!" sagde Hulda hurtigt.

"Ja, det må vi," svarede broderen, "og det skal vi også. Men vi må være forsigtige og koldblodige!"

Så udstødte Joel et langt og gennemtrængende skrig. Den rejsende havde hørt det. Han vendte hovedet om efter lyden, og Joel overvejede nu, hvorledes han hurtigst og bedst skulle komme ham til undsætning.

"Du er vel ikke bange, Hulda?" sagde han.

"Nej, det er jeg ikke!"

"Og du kender jo Mari-stien?"

"Jeg har passeret den adskillige gange!"

"Godt, så går du op på fjeldryggen og nærmer dig derfra til ham så meget du kan. Derefter lader du dig langsomt glide ned imod ham, indtil du når ham så vidt, at du kan tage ham i hånden. Men hold godt fast på ham og lad ham for Guds skyld ikke gøre forsøg på at rejse sig op! For ellers vil han blive svimmel, og så vil han trække dig med ned ... og så er det ude med jer begge!"

"Men *du*, Joel?"

"Jeg ... Ja, mens *du* går derop, vil *jeg* kravle ned langs klipperanden, ned imod Måne-elven. Skulle I så glide, kunne jeg måske få tag i jer og holde jer fast!"

Og da der så igen kom et øjebliks stilhed – en minutlang pause – benyttede Joel sig af den og råbte over til den rejsende: "Rør Dem ikke af stedet. Vent til vi kommer! Vi vil søge at nå hen til Dem!"

Hulda var allerede forsvundet bag skråningens høje buskads, og lidt efter kom hun frem igen på den anden side af Mari-stien.

Da Joel havde set hende, gav han sig til langsomt og forsigtigt at kravle på langs hen ad den stejle side af Rjukan-fossens kegle ... en manøvre, under hvilken han svævede i den mest åbenlyse livsfare. For hvad der krævedes for på denne måde at arbejde sig frem *langs den gabende afgrund*, hvor fjeldvæggen overalt var fugtiggjort af vanddampene fra faldet, var jo ikke blot en aldeles overordentlig sikkerhed på hånd og fod, men tillige – og det ikke mindst – en ro og en koldblodighed, der ikke svigtede på noget punkt!

I hundrede skridts afstand ovenfor nærmede Hulda sig til ham i skrå retning, hvorved det blev dem muligt hurtigere at nå den rejsende, der imidlertid forholdt sig aldeles rolig. Den stilling, han indtog, forhindrede de andre fra at se hans ansigt.

Da Joel nåede hen under ham, standsede han, klemte sig ind i en klipperift og råbte:

"Hej, De der!" Den rejsende vendte hovedet ned imod ham.

Så vedblev Joel:

"Ja, De må sidde ganske stille, ikke røre Dem af pletten!"

"Vær du kun rolig, ven, jeg skal nok passe på!" lød svaret, og det i så fast en tone, at Joel nok kunne stole på det. "Havde jeg ikke holdt mig så bravt, havde jeg for et helt kvarter siden ligget dernede på bunden af Rjukan-fossen!"

"Min søster nærmer sig til Dem ovenfra," vedblev Joel. "Hun kommer for at give Dem en håndsrækning, men De må under ingen omstændigheder gøre forsøg på at rejse Dem, før jeg er kommet derhen også. De må sidde fast, hvor De sidder!"

"Ja, så fast som en klippe!" svarede den rejsende.

Hulda var allerede begyndt at stige ned imod ham, hun prøvede sig frem, og valgte fortrinsvis de steder, hvor ujævnheder eller mindre fordybninger i klippebunden afgav solide støttepunkter for foden. Forresten holdt hun sig rank og kækt, som de telemarkspiger gør det, der fra barnsben af er vante til at klatre omkring på deres hjemlands fjelde.

Og ganske som broderen råbte også hun til den rejsende, at han blot skulle forholde sig aldeles rolig, og han svarede hende, som han havde svaret Joel, at han nok skulle holde fast, så længe han kunne!

Det manglede ham altså ikke på tilskyndelse og opmuntringer – han fik dem både ovenfra og nedenfra.

"Vær blot ikke bange!" tilføjede Hulda.

"Jeg er slet ikke bange!" svarede han.

"Vi skal nok redde Dem!" sagde Joel.

"Nå, ved Sankt Olaf! det er også det, jeg stoler på, for ved egen hjælp kunne jeg ikke klare det!"

Det fremgik klart af det hele, at den rejsende fuldstændig havde bevaret sin åndsnærværelse og herredømmet over sig selv. Men i faldet havde han Også stødt sig så slemt på arme og

ben, at han med sin bedste vilje ikke havde *kunnet* gøre andet eller mere end holde sig fast ved den lille klippeblok, han et stykke ovenfor afgrunden var standset ved.

Hulda nærmede sig mere og mere ... kun et par skridt endnu, så nåede hun ham. Hun satte foden fast i en lille revne i klippen og bøjede sig ned imod ham og rakte hånden ud efter ham.

Han gjorde forsøg på at lette på sig, men hun sagde hurtigt:

"Rør Dem ikke ... for Guds skyld, rør Dem ikke! ... Ellers trækker De mig med ned ... jeg kan umuligt holde Dem! ... Vi må vente til min broder kommer til! ... Først når *han* er nået hen *mellem* afgrunden og os, må De prøve på at rejse Dem."

"At rejse mig! Ja, det er lettere sagt end gjort, vakre pige! Jeg frygter næsten for, det vil blive mig vanskeligt!"

"Har De da stødt Dem meget?"

"Nå-å! nogen egentlig skade er der vel ikke sket, vil jeg håbe, men jeg har fået mit ene ben skrabet slemt nok!"

"Rolig, rolig, Hulda!" råbte Joel, der netop nu var avanceret hen *under* Hulda og den rejsende, fra hvem han kun befandt sig i nogle få skridts afstand fra dem. De stedlige forhold – som keglens runding og ydre form – havde forhindret ham i at nå *direkte* hen til dem; det var et i høj grad vanskeligt og farefuldt eksperiment at omgå denne runding, men det var nødvendigt. Det gjaldt livet her.

"Rolig, rolig, Hulda!" råbte han. "Hvis I glider, er jeg ude af stand til at holde jer; så er vi fortabte alle tre."

"Frygt ikke for os!" svarede hun; "pas blot på dig selv! Og så Gud i vold!"

Så lagde Joel sig plat ud på bugen og gav sig til på almindelig vis at kravle op ad skråningen, men flere gange var det, som om

de holdepunkter, han havde udsøgt sig, svigtede ham, og som om han gled tilbage ... dog, nu lykkedes det ham omsider ved en overordentlig kraftanstrengelse at arbejde sig op, så han kunne nå den rejsende.

Denne viste sig at være en mand i en fremrykket alder, men han var stærkt bygget, han havde et smukt, regelmæssigt ansigt, behagelige og venlige træk. Joel havde langt snarere ventet at træffe på en af de dumdristige ynglinge, der så ofte sætter livet på spil ved at vove sig for langt ud på Mari-stien.

"Det var meget uforsigtigt gjort af Dem," sagde Joel og standsede lidt for at trække vejret.

"Uforsigtigt!" gentog den rejsende, "nej, sig hellere, det var galmandsværk ... for det var det!"

"Det kunne have kostet Dem livet."

"Ja, og dig med!"

"Mig ... Å! jeg har været med før ... jeg tager det, som det falder!" svarede Joel.

Så rejste han sig forsigtigt op og fortsatte:

"Ja, nu gælder det om at nå op til toppen. Men det værste arbejde er gjort, ved jeg!"

"Det værste, siger du!"

"Ja, det skulle jeg mene. Det, at komme hen til Dem! Det stykke, vi har tilbage, inden vi når op, er ikke på langt nær så stejlt som det andet!"

"Ja, min gut, du skal ikke stole alt for meget på *mig*! Mit ene ben er aldeles utjenstdygtigt, i alt fald for øjeblikket – og måske for længere tid!"

"Prøv at rejse Dem op."

"Ja, det skal jeg gerne ... hvis du vil hjælpe mig!"

"De kan tage min søster under armen ... så skal jeg hjælpe til med at løfte Dem og styre Dem."

"Tror du, du kan det?"

"Det kan jeg!"

"Nå, i Guds navn da, som I vil, kære venner! I har jo været så gode at ville bjerge mig, så må jeg jo også lade jer råde!"

Så tog de fat alle tre, men under iagttagelse af den yderste forsigtighed. Det gik bedre, end de havde tænkt, og forholdsvis ret hurtigt, og forholdsvis ret hurtigt; benet var ganske vist blevet skrabet slem, men ellers havde det da ingen skade lidt, og den rejsende var også i stand til at gøre langt mere brug af det, end han havde tænkt.

Ti minutter efter befandt de sig alle tre i sikkerhed på den anden side af Mari-stien.

Den rejsende fik imidlertid ikke lov til at hvile sig endnu. Joel opfordrede ham til at lade sig føre over til en lille hytte, der lå inde mellem træerne bag ved det klippestykke, som de søskende havde siddet på, før de kom herop. Efter en kort rådslagning gik den fremmede ind på dette, og med Hulda under den ene arm og Joel under den anden, nåede han da også i god behold det omtalte lille hus, hvor de skulle hvile ud.

"Når De nu er kommet til kræfter igen," sagde Hulda, "så må De følge med min broder og mig hjem til Dale."

"Til Dale? Ja, det var netop også dér, jeg ville hen."

"Så er det måske Dem, der skulle komme nordfra?" sagde Joel, "og som jeg i Hardanger fik anmodning om at føre til Dale?"

"Ja, det er mig," svarede den fremmede.

"Det er ellers ikke den bedste vej, De har valgt!"

"Nej, det er det nok ikke."

"Havde jeg anet det, så var jeg gået Dem i møde længere nordpå."

"Ja, det skulle du have gjort, så havde du sparet os for meget! Så havde jeg ikke gjort mig skyldig i en uforsigtighed, der er aldeles utilgivelig for et menneske i min alder ..."

"Den er utilgivelig for enhver!" ytrede Hulda alvorligt.

De trådte nu alle tre ind i bondehytten, hvor de fik en meget venlig modtagelse af familien, der bestod af mand, kone og to døtre.

Joel undersøgte så den rejsendes ben, og det viste sig da, at det var blevet skrabet temmelig betydeligt lidt ovenfor knæet, men der var dog heldigvis intet brud sket. Imidlertid var det dog nødvendigt, at han holdt sig i ro en uges tid.

Under måltidet – hvor traktementet bestod af mælkemad, jordbær og brød – tog Joel og den fremmede godt til sig, men Hulda spiste kun lidt.

"Jeg skal love for, den motion har givet mig appetit!" udbrød den rejsende, "men alligevel! galmandsværk var det at ville give Eysteins parti, når man er så gammel, at man kunne være fader ... ja, måske bedstefader til den gut!"

"Ej, så De kender den fortælling?" spurgte Hulda.

"Om jeg kender den! Ja, den har jeg kendt, fra den gang jeg ikke var større end som så! Det var den, min amme sang for mig og dyssede mig i søvn ved! Jo, du kan tro, jeg kender den, kække Hulda! men så meget desto mere har jeg jo også at bebrejde mig! – Nå, for at tale om noget andet, hvorledes har I nu tænkt jer at få mig transporteret til Dale? Jeg vil næppe være i stand til at gå så lang en vej."

"Å, det skal De ikke bryde Dem om," svarede Hulda, "vi har en karriol holdende nede, hvor stien begynder; men der er jo rigtignok et par hundrede skridt at gå!"

"Et par hundrede skridt ... tak skal du have."

"Ja, men det er nedad hele vejen," tilføjede den unge pige med et smil.

"Nå, ja, når det er nedad, så går det vel ... hvis jeg blot må få en arm."

"Hvorfor ikke to?" udbrød Joel; "vi har jo hele fire til vor rådighed!"

"Ja, men så bliver det vel dyrere, skal vi se?"

"De skylder os intet!"

"Jo, i det mindste en taksigelse pr. arm! Og nu først falder det mig ind, at jeg ikke en gang har takket jer for ..."

"For hvad?" spurgte Joel.

"Simpelt hen fordi I har frelst mit liv ved at sætte jeres eget på spil!"

Hulda rystede på hovedet og rejste sig for at undgå hans komplimenter.

"Ja, ja," vedblev han, "I slipper mig ikke let, jeg vil, hvad jeg vil! Ja, det vil sige, *foreløbig* vil jeg kun, hvad I andre vil have mig til."

Så betalte den rejsende, hvad de var skyldige i hytten, og begav sig lidt efter – støttet af Joel og mens Hulda hjalp til – ned ad stien, der førte til Måne-elven, langs hvilken vejen til Dale gik.

Det var jo rigtignok en besværlig march for den rejsende, men hver gang han ømmede sig, lo han ad sig selv! Omsider nåede de træskæreriet. Joel gav sig til at spænde hesten for

vognen, og fem minutter efter var den rejsende blevet anbragt i kærren ved siden af Hulda.

"Men hvor skal du nu være?" spurgte han Joel. "Nu har jeg jo indtaget din plads!"

"Jeg afstår den gerne!"

"Ja, måske hvis vi rykkede lidt sammen her."

"Nej, nej," svarede Joel, "jeg har gode ben, de er vant til turen!"

"Det må jeg tro, min gut, ja det må jeg tro!"

Joel tog nu fat i hestens bidsel for at lede den og så vidt muligt undgå alle knudrede steder, og på denne måde satte toget sig i bevægelse videre ned mod Måne-elven.

Forinden de endnu – for øvrigt i god behold – kom hjem til Dale, titulerede Hulda og Joel den rejsende slet og ret for "hr. Sylvius", og hr. Sylvius kaldte til gengæld de to søskende slet og ret ved deres fornavne – det var, som om de alle tre var gamle bekendte.

Klokken fire om eftermiddagen dukkede spiret på det lille trækapel i Dale frem mellem landsbyens træer, og et øjeblik efter holdt de foran gæstgiveriet. Den rejsende blev hjulpet ned af karriolen og modtaget i døren af madam Hansen. Det faldt slet ikke *ham* ind at gøre fordring på "det bedste værelse", men han fik det alligevel, for på hjemturen, der var gået for sig under megen munterhed, var Hulda og Joel kommet til at betragte den fremmede herre som en rigtig god, gammel ven.

9

Sylvius Høgh fra Kristiania. – Således kom der samme dags aften i gæstgiveriets fremmedbog til at stå umiddelbart efter navnet: Sandkvist fra Drammen. Disse navne var hinanden så ulige som vel muligt og det samme var tilfældet med de pågældende herrer: hverken i fysisk eller i moralsk henseende havde de noget tilfælles. Den ene var højmodig og rundhåndet, den anden smålig og havesyg: den ene var et elskværdigt, hjertensgodt menneske, den anden en ægte vindtør filistersjæl!

Sylvius Høgh var omkring ved de tres, men han bar sin alder godt. En sund sjæl i et sundt legeme, det ord passede godt på ham. Der var noget imponerende og tillige noget tillidvækkende ved ham; denne ranke, stadselige figur, dette smukke, skægløse ansigt, dette åbne, venlige blik, dette fyldige, gråsprængte hår og denne høje pande, der vidnede om kløgt og adel – alle disse gode egenskaber var forenede med et uudtømmeligt godt humør, ligesom manden i det hele taget gjorde indtryk af at være ligeså elskværdig som trofast og pålidelig i al sin færd.

Sylvius Høgh fra Kristiania – under dette navn var han kendt, agtet og afholdt ikke blot i Norges hovedstad, men i Norge selv.

Havde det været i Sverige, ville han være blevet betragtet fra et andet synspunkt.

Det ligger i sagens natur. Han var professor i lovkyndighed i Kristiania, og mens det i andre lande er advokaten, ingeniøren, lægen, grossereren, der udgør samfundets "spidser", er det i Norge "professoren". I modsætning til Sverige, hvor der er fire

klasser: adelen, gejstligheden, borgeren og bonden, er der i Norge kun tre, adelen mangler. Her findes ingen repræsentanter for aristokratier, end ikke embedsmændene regnes for sådanne. I dette fordomsfrie land, hvor der ingen privilegier gives, er embedsmændene kun slet og ret publikums eller offentlighedens tjenere. Der er, kort sagt, ikke spor af politisk forskel, for der hersker overalt fuld social lighed.

Eftersom nu Sylvius Høgh var en af de betydeligste mænd i landet, vil det ikke forundre nogen, at han var medlem af Stortinget. I denne store forsamling udøvede han såvel ved sin dygtighed og sin kundskabsfylde som ved sin personlige hæderlighed og uangribelighed en indflydelse, som endog de bonderepræsentanter, landdistrikterne i stort antal sendte herind, villigt bøjede sig for.

Efter konstitutionen af 1814 kan man måske have lov til at sige om Norge, at det er en republik med kongen af Sverige til præsident.

Det er en såre naturlig ting, at dette Norge, der våger så nøje over sine prærogativer, har forstået at bevare sin autonomi, sin selvlovgivning. Stortinget har ikke det mindste at gøre med den svenske rigsdag, derfor forstår man let, at et af dets mest indflydelsesrige og mest patriotiske medlemmer heller ikke kunne være videre godt anskrevet på den anden side af den ideale grænse, der adskiller Sverige fra Norge.

Den moralske og politiske adskillelse, der har fundet sted mellem de to lande, bevirkede, at kongen af Sverige – på den tid Carl XV – måtte efter kroningen i Stockholm på ny lade sig krone i Trondhjem, Norges gamle hovedstad. Og den bekendte norske mistænksomhed og tilbageholdenhed i forretningssager

bevirker endvidere, at Kristianias bank kun ugerne modtager sedler fra dens stockholmske kollega, ligesom afgrænsningen mellem de to folk bevirker, at det svenske flag hverken vajer på de norske bygninger eller på de norske skibe: hvert land beholder sit flag, Sverige sit med det gule kors på den blå bund, Norge sit med det blå kors på den røde bund.

Sylvius Høgh var nordmand med liv og sjæl; han var rede til at forsvare sit lands interesser ved enhver given lejlighed. I 1854, da Stortinget drøftede forfatningsspørgsmålet, var han en af dem, der tog ivrigst del i forhandlingerne, ligesom han også i væsentlig grad bidrog til, at selvstændigheds-princippet vandt sejr.

Han var ofte blevet opfordret til at indtræde i ministeriet, men han havde altid vægret sig. Han var for uafhængig en karakter til at ville underordne sig nogen. Han, der så energisk og resolut trådte i skranken for alt, hvad der vedrørte Norges rettigheder, var selvfølgelig en uforsonlig modstander af en hvilken som helst anmasselse fra svensk side.

Når Sylvius Høg derfor ikke var videre vel anskrevet i den østlige del af kongeriget, var han det til gengæld så meget desto mere i den vestlige; lige fra Kristiansand til Nordkap var hans navn kendt og agtet af enhver. Og det skal siges til hans ros, han var fuldt værdig til denne solide popularitet, for der havde endnu aldrig været det allerringeste at sige ham på, hverken som stortingsmand eller som professor. Han var en ægte nordmand, men en nordmand med et fyrigt blod; hos ham var der nemlig intet af den traditionelle flegma, der sædvanligvis klæber ved hans landsmænd; han var mere snarrådig og energisk end den skandinaviske type i almindelighed er. Det

gav sig straks til kende i hans hurtige gang, hans raske bevægelser, hans fyrige ord og livlige minespil. Havde han været født franskmand, ville man ikke have betænkt sig på at kalde ham en "sydboer"; det kunne i alt fald godt have passet på ham.

Hvad hans formuesomstændigheder angår, da må det siges, at han var ret godt stillet, men heller ikke mere. Han nemlig alt for uegennyttig til at han skulle tænke på sig selv – det var altid andre, han først tænkte på. Derfor satte han ingen pris på magt og herlighed; han lod endogså hånt om det. Dét at være stortingsmand var ham nok, andet eller mere brød han sig ikke om.

Sylvius Høgh havde taget ferie i en tre måneders tid for at hvile sig efter de anstrengende lovgivningsarbejder, som det sidste år havde frembudt. For godt og vel halvanden måned siden var han rejst bort fra Kristiania i den hensigt at gennemstrejfe Telemarken og Hardanger, for derefter at begive sig tværs igennem landet til Trondhjem. Disse egne, som han ikke før havde set, ville han nu benytte lejligheden til at studere på nært hold. Det var altså både en studierejse og en rekreationsrejse, han foretog sig.

Efter at han da således, på stedet selv, personlig havde undersøgt forholdene i anledning af den projekterede jernvej fra Kristiania til Trondhjem, havde han forlangt en fører, der skulle ledsage ham til Dale, og denne fører havde han ment at træffe på Måne-elvens venstre bred. Men han havde uheldigvis ikke ventet på ham, han havde været uforsigtig nok til på egen hånd at vove sig ud på den farlige Mari-sti. Denne uforsigtighed havde nær kostet ham livet, og var Hulda og Joel

ikke kommet til, ville den rejsende ufejlbarligt have endt sine dage i Rjukan-fossens skummende dyb.

10

I de skandinaviske lande er ikke blot købstadfolk, men også landboerne ganske godt oplærte; de kan både læse, skrive og regne, og deres sands er ikke i ringe grad vakt for alt, hvad der vedrører offentligheden, være sig enten kommunale eller politiske forhold og begivenheder. I det norske storting, hvor man undertiden ser medlemmerne iført nationaldragten fra deres hjemstavn, består majoriteten af sådanne folk, og de berømmes – og det med rette – for deres gode forstand, praktiske sans, deres sikre, om af og til lidt langsomme opfattelse, og først og fremmest for deres ubestikkelighed og retsind.

Efter det således anførte vil det være let at forstå, at Sylvius Høgh var kendt og agtet over det hele land. Og madam Hansen i Telemarken modtog da også sin højt ansete gæst med forsikringen om, det var hende en stor ære, at han, selv for en kortere tid, ville opholde sig under hendes tag.

"Jeg ved ikke, om det kan være Dem til så stor en ære, madam Hansen," svarede han, "men hvad jeg ved, er, at det er mig selv til stor fornøjelse. Jeg har så længe og så ofte hørt de unge studerende berømme gæstfriheden her i Dale, at jeg omsider selv besluttede mig til at drage herhen for at hvile mig en uges tid. Men jeg havde, sandt for dyden! ikke drømt om, at jeg skulle komme således hinkende hertil på halvandet ben!"

Den fortræffelige mand trykkede hjerteligt værtindens hånd, og så udbrød Hulda:

"Vil hr. Sylvius ikke have, at min broder skal hente en læge fra Bamble?"

"En læge!" råbte han muntert. "Vil du måske, at jeg skal være invalid på begge mine ben?"

"Nej, det var ikke sådan at forstå!"

"En læge!" vedblev han; "ja, hvorfor ikke! Jeg skulle måske oven i købet tilkalde min gode ven, doktor Bock fra Kristiania! Og det bare for en liden rift!"

"Men en rift, som kan få alvorlige følger, når den ikke bliver behandlet med omhu!" sagde Joel.

"Ja, men hvorfor vil du da absolut have, at den skal få alvorlige følger?"

"Det er ikke fordi, jeg vil have det, hr. Sylvius ... Gud bevar mig vel! men ..."

"Ja, han bevarer dig nok – og mig med – og hele madam Hansens hus ... hvis blot den vakre Hulda vil kunne finde sig i at pleje mig, så ..."

"Ja, det kan De trygt stole på, hun vil, hr. Sylvius!"

"Nå, ja så er jo alting godt, mine venner! Om fire eller fem tage vil vi være over det værste! Når man har det så godt, som jeg her, skulle det også gå løjerligt til, om man ikke kunne komme sig snart! Det fortræffelige gæstgiveri her i Dale, det smukke lille værelse, den gode seng, udsigten fra vinduet her ud over Månedalen, bølgernes harmoniske rislen, vellugten, der gennemtrænger det hele hus, og så den sunde luft, bjergluften, se, alt dette tilsammen er bedre end den bedste læge ... og så, at man har det hele så velsignet nær ved sig ... og at det ikke pålægger en at holde diæt! Jo, det kan ikke noksom påskønnes!"

Dette aldrig svigtende glade humør, som Sylvius Høgh havde bragt med her til Dale, smittede uvilkårligt de andre; i alt fald

kan det da siges om Hulda og Joel, at de i høj grad følte sig tiltalt af det.

Det værelse, professoren havde fået, lå i stueetagen; den store lænestol var ved hjælp af en taburet omdannet til en god chaiselong, og på denne hvilede hr. Sylvius i en halvt liggende stilling, mens Hulda og Joel hyggede om ham og plejede ham. Et koldtvandsomslag var alt, hvad han ville indlade sig på, og mere behøvedes der måske heller ikke.

"Det er alt nok, mine venner!" sagde han. "Vi må ikke misbruge apotekerens varer! Havde I to ikke været så snilde den gang til at frelse mig, så var jeg nok kommet til at stifte nærmere bekendtskab med Rjukan-fossen, end jeg egentlig skøttede om. Jeg trillede jo ned, som om jeg slet og ret havde været en klippeblok! Kan hænde, der bliver lavet en ny legende om dette – men der vil intet kunne fremføres til undskyldning for mig! *Jeg* havde ikke – som den ulykkelige Eystein – en fæstemø, der ventede på mig på den anden side af Mari-stien!"

"Men hvor ville fru Høgh ikke have sørget!" udbrød Hulda, "hun ville da være blevet aldeles utrøstelig!"

"Fru Høgh!" råbte professoren. "Å, fru Høgh ville såmænd ikke have fældet en tåre!"

"Men hr. Sylvius dog!"

"Nej, som jeg siger! Og det af den simple grund, at fru Høgh slet ikke er til! Jeg kan ikke en gang forestille mig, hvordan hun skulle se ud, om hun skulle være fyldig eller smækker, høj eller lille ..."

"*Deres* hustru ville uden tvivl være både elskværdig, forstandig og god!" sagde Hulda.

"Ja, ikke sandt, frøken Hulda? Det tror jeg også selv!"

"Men, hr. Sylvius," udbrød Joel, "når Deres slægtninge eller Deres venner fik at vide, at der var hændet Dem en sådan ulykke?"

"Å, slægtninge har jeg meget få af, min gut! Venner? ... ja, af dem har jeg vel en slump, selv fraregnet dem, jeg har forskaffet mig her i Dale ... men de har da, takket være jeres rådsnarhed ikke fået anledning til at begræde mig! Nå, sig mig, kære børn, kan I nu også beholde mig her i nogle dage, eller hvor længe det nu varer?"

"Ja, så længe De vil, hr. Sylvius," svarede Hulda, "dette værelse kan De herefter betragte som Deres."

"Forresten *var* det jo også min bestemmelse at komme hertil – sådan som alle andre turister, for herfra at ture rundt i Telemarken ... ja, *nu* turer jeg ikke – i alt fald ikke med det første!"

"Og hvis De så vil tage til takke med *mig*, skal jeg føre Dem rundt," sagde Joel.

"Ja, det kan vi nu altid tale om, når jeg bliver i stand til at gå! Jeg har ferie endnu i en hel måned, og selv om jeg også skulle blive liggende i madam Hansens gæstgiveri hele tiden, kunne jeg jo endda nok stå mig ved det! Men jeg burde vel nok se lidt mere af Vestfjorddalen; jeg burde også bestige Gausta, og tilbage til Rjukan-fossen; for, oprigtig talt, på den sidste ekspedition fik jeg ikke meget udbytte af den ... og jeg ville dog meget gerne se den!"

"De skal også nok få den at se, hr. Sylvius!" svarede Hulda.

"Ja, ikke sandt, vi tager alle sammen derhen og den gode madam Hansen følger måske med denne gang? ... Men, det er sandt, jeg burde vist med et ord underrette min gamle pige,

Kate, og min tjener Fick, om min tilværelse. Ellers bliver de urolige for mig ... og så får jeg skænd! ... Ja, hør, bliv nu ikke vred på mig! Det kan være meget godt med disse jordbær og denne mælkemad ... det er alt sammen sundt og forfriskende, det indrømmer jeg ... men det forslår ikke! Og jeg vil på ingen måde høre tale om diæt! ... Men det er vel ikke jeres middagstid nu?"

"Å, det har ikke noget at sige!" sagde Hulda.

"Jo, det har meget at sige! Tror I måske, at jeg er kommet her til Dale for at sidde alene til bords eller for at sidde og kukkelure alene på mit værelse? Nej, jeg vil spise sammen med jer, og med madam Hansen, hvis hun da ikke har noget imod det!"

Madam Hansen kunne selvfølgelig ikke have noget imod at efterkomme professorens ønske – skønt hun måske nok helst havde undslået sig; men det måtte jo være en ære for hende og hendes hus at have en stortingsmand ved sit bord. Da Sylvius Høgh fik at vide, at hun havde indvilliget, udbrød han:

"Nå, så er det altså en aftale, så spiser vi sammen inde i salen ..."

"Javist," svarede Joel, "og når der er rettet an, skubber jeg Dem derind i lænestolen, som De sidder i ..."

"I lænestolen!" sagde den rejsende muntert, "vil du ikke hellere tage en karriol til det? Nej, hør ved du hvad, jeg kan nok humpe af sted, når du vil låne mig en arm ... jeg er da ikke lemlæstet, ved jeg. "

"Nå, som De vil, hr. Sylvius," svarede Hulda; "men De må heller ikke være alt for rask på det – ellers sender Joel bestemt bud efter lægen!"

"Ej, ej, så I vil true mig! ... Nå, lad gå, jeg skal være føjelig og forsigtig. Når I blot ikke vil sætte mig på diæt, så kan I få det

med mig, som I vil! Men sig mig – er I ikke sultne?"

"Hvis De blot vil vente et kvarters tid," svarede Hulda smilende, "så skal vi traktere Dem med ribs-suppe, foreller fra Måne-elven, agerhøns fra Hardanger og en flaske ekstra god vin."

Den rejsende erklærede sig tilfreds med dette. Hulda gik ud i køkkenet og Joel førte, mens der blev dækket bord i storstuen, karriolen tilbage til Lengling.

Sylvius Høgh blev ene tilbage. Han sad og tænkte på alt, hvad der var passeret, siden han havde truffet på disse elskværdige og forekommende mennesker, som han var så meget skyldig, men han var ikke kommet ret langt i sine betragtninger, før der blev meldt ham, at bordet var dækket. Det skal indrømmes, han lod maden vederfares retfærdighed.

Eftermiddagen tilbragte de med en hyggelig og gemytlig passiaren, i hvilken professoren tog meget livligt del. Madam Hansen var fraværende, men til gengæld underholdt hr. Sylvius sig så meget desto mere med Joel og Hulda. Den interesse, han allerede på forhånd nærede for de to søskende, voksede mere og mere, alt som tiden gik, og det hengivenhedsforhold, der viste sig at herske imellem dem, gjorde et dybt og varigt indtryk på ham.

Ved mørkets frembrud lod han sig af Hulda lede ind på sit værelse, hvor han sagde godnat til dem. Så gik han til ro og sov straks ind.

Da han vågnede næste morgen, og endnu forinden han havde hørt noget til husets beboere, gav han sig til at overtænke sin stilling. Han snakkede højt med sig selv og ytrede blandt andet:

"Jeg ved ikke rigtig, hvorledes jeg bedst skal bære mig ad! Jeg kan dog ikke nøjes med, ved en slet og ret taksigelse at kvittere for alt, hvad de brave folk har gjort for mig! De har jo dog frelst mit liv, har plejet og passet mig, som om jeg hørte dem til! Jeg er de to søskende meget skyldig, det er vist nok! Og det er ikke den slags tjenester, man kan afgøre med penge! Nej, fy for pokker! Men hvorledes da? Det lader jo til, at familien her har det godt i alle henseender ... Hvad bliver der da tilbage for mig at gøre? Nå, jeg får dem jo i tale igen ... og ... kommer tid, kommer råd!"

Professoren måtte fremdeles holde sig i ro de følgende dage, og han havde da også hyppigt lejlighed til at underholde sig med de to unge. Men han mærkede godt, at de i visse henseender var meget tilbageholdne; de var således ikke at formå til at udtale sig nærmere om deres moder, hvis indesluttethed og forstemthed professoren selvfølgelig ikke kunne undgå at lægge mærke til. Og ikke mindre forbeholdne var de angående Ole Kamp. Men måske de nødig ville forstyrre hr. Sylvius' gode humør ved i hans påhør at kramme ud med deres sorger og bekymringer.

Og dog, en dag, da Joel var ene med sin søster, sagde han til hende:

"Hør, Hulda, det er vist ikke rigtigt af os, at vi ikke vil betro os til vor kære gæst ... det er jo en mand, der ved råd for alt, og han kunne måske ved sine forbindelser skaffe os at vide, hvad de på højere steder mener om *Vikens* udeblivelse?"

"Ja, det har du ret i," svarede Hulda. "Det er måske også det bedste, at vi siger ham alt. Men lad ham dog først blive rask!"

"Nå, *det* kan vel ikke vare så længe!" mente Joel.

Da der var gået nogle dage, kunne Sylvius Høgh hinke omkring alene. Han tog da ofte plads på en af bænkene udenfor huset, hvor han sad i skygge af træerne. Lige foran sig havde han Måne-elven, med de drivende tømmerflåder, og i det fjerne bemærkede han toppen af Gausta, der glimtede i sollyset.

Der færdedes også en del folk på vejen fra Dale til Rjukan-fossen; de fleste af dem var turister, der havde gjort et kortvarigt ophold i madam Hansens gæstgiveri for at indtage en forfriskning eller et måltid mad, og blandt disse turister var der flere Kristiania-studenter, med ranslen på nakken og den lille norske kokarde i huen.

Studenterne genkendte straks professoren. De hilste på ham og udvekslede enkelte ord med ham, dog altid nok til, at man kunne høre, at han besad ikke alene deres agtelse, men deres hengivenhed.

"Hvad, hr. professor! Sidder De *her*?"

"Ja, som I ser, mine venner!"

"Og vi, som troede, at De var dybt inde i Hardanger!"

"Ak nej! Jeg har været på vej til at komme dybt ned i Rjukan-fossen."

"Så fortæller vi, at De sidder her i Dale!"

"Ja, gør kun det, men føj endelig til, at jeg er blevet invalid!"

"Men De har det da ellers godt her i gæstgiveriet?"

"Om jeg har! Ja, jeg bliver alt for forkælet her! Kom, lad os drikke et glas sammen!"

Og så drak de på Huldas og Joels velgående, og professoren fortalte sine unge venner, hvor uforsigtigt han havde båret sig ad, og hvilken kækhed og snarrådighed de to søskende havde lagt for dagen ved at frelse ham fra den sikre død.

"Nu sidder jeg her og tænker på, hvad jeg er dem skyldig, de brave mennesker," vedblev professoren, "for jeg må naturligvis blive her, til jeg har betalt min gæld! De, mine herrer, vil uden tvivl få Deres ferietid betydelig forlænget af samme årsag!"

"Å, hr. professor!" udbrød en af den muntre ungdommelige klynge, "det er naturligvis den smukke Hulda, der holder Dem tilbage her i Dale!"

"Ja, det er en prægtig pige, det er sandt!" sagde han, "og hvad så! *jeg* er jo da heller ikke mere end tres endnu!"

"En skål for professoren!" råbte de alle i munden på hinanden. "En skål for professoren!"

"Og for jer med, mine unge venner! Lad mig så se, I benytter tiden vel og mor jer godt på turen! Men tag jer dog i agt for Mari-stien. Det var jo ikke så sikkert endda, at Joel og Hulda var i nærheden, om I skulle komme noget til!"

Så skiltes de; men endnu langs op ad vejen vedblev de unge studenter at sende muntre tilråb hen til den gamle professor, der blev siddende på bænken udenfor gæstgiveriet.

De følgende dage måtte Joel oftere forlade hjemmet for at føre turister op på Gausta. Sylvius Høgh ville gerne have fulgt med, nu var han jo helbredet, sagde han, men Hulda ville på ingen måde tillade ham at udsætte sig for en sådan strabads, og når Hulda modsatte sig det, måtte professoren bøje sig!

Gausta er Telemarkens højeste fjeld; omgivet af snefyldte dalstrøg, der danner ligesom en hvid halsstrimmel omkring den, løfter den sin keglespids over en skov af fyrretræer, og fra toppen deroppe har man den mest storartede udsigt over egnen og højfjeldsplateauerne deromkring. I øst har man Numedalen med dens tre herreder, i vest hele Hardanger med dens

vældige gletsjere, og lige under sig ser man Vestfjorddalen mellem Mjøsvand og Tinsøen, Dale og dens små bygninger, der tager sig ud som legetøjshuse, og endelig Måne-elven, der som en sølvstrøm slynger sig ind mellem de grønne enge.

Joel var gået hjemmefra klokken fem om morgenen og vendte først tilbage om aftenen. Professoren og Hulda var gået ham i møde og ventede på ham ved en lille hytte. Efter hjemkomsten tilbragte de en hyggelig aften sammen. Den gode professor lod ikke til at have synderlig hast med at komme sig af sin blessure! Han hinkede ganske vist endnu, men smerterne havde fortaget sig. Han *kunne* måske nok have rejst, men opholdet i madam Hansens gæstgiveri var alt for tiltrækkende for ham!

Imidlertid gik tiden sin gang. Professoren havde skrevet til Kristiania, at han ville blive nogle dage endnu her i Dale. Rygtet om hans eventyr ved Rjukan-fossen havde hurtigt udbredt sig, aviserne fortalte vidt og bredt om det. Masser af breve strømmede ind til ham, de skulle læses, de skulle besvares. Og professoren læste dem alle sammen og besvarede dem alle sammen, og på denne måde blev Huldas og Joels navne bekendte over hele Norge.

Men alt i denne verden skal have en ende, og professorens ophold i Dale kunne da heller ikke vare ved til evig tid! Og dog, endnu var han lige vidt, hvad det angik at komme til erkendelse om, på hvilken måde han bedst skulle affinde sig med de brave mennesker, han boede hos.

Det havde i den seneste tid ikke kunnet undgå ham, at familien Hansen nok egentlig ikke var så lykkelig, som han havde troet. Den utålmodighed, hvormed såvel broderen som søsteren hver dag afventede postens komme fra Kristiania eller

fra Bergen, den skuffelse, ja den sorg, det var for dem, når der ingen post var, røbede tydeligt nok, at der var noget i vejen.

Allerede nu skrev de den niende juni, og endnu havde de ingen efterretninger fået om *Viken*. Ole havde aldeles ikke ladet høre fra sig! Hulda var helt fortvivlet, og når professoren traf hende om morgenen, så hun meget forgrædt og forknyt ud.

"Hvad er der dog i vejen med dig?" spurgte han. "Du skjuler bestemt noget for mig, og det er åbenbart noget meget slemt? Er det måske ubeskedent af mig at spørge om det? Er det en hemmelighed, der vedrører familien, og som en fremmed ikke må blande sig i? Men jeg ville nødig, at du skulle betragte *mig* som en fremmed. Når jeg nu om ganske kort tid rejser bort, vil du måske sande mine ord, at det var en god ven, der forlod dig!"

"Hvad, vil De allerede forlade os, hr. Sylvius?" udbrød Joel med en dirren i stemmen, han ikke kunne beherske.

"Ja, synes du ikke, det er på tiden? Nu har jeg snart været her i tre uger, men det skal indrømmes, de er gået forbavsende hurtigt!"

Hulda udstødte et suk og professoren vedblev:

"Ja, kære børn, min ferietid er snart udløbet! Skal jeg nå at komme over Drammen og Kongsberg, må jeg bryde op med det allerførste! Jeg er jer for øvrigt meget taknemmelig for jeres venlighed, og det norske Storting, der – takket være jer – fremdeles kan have den ære at se mig iblandt sine medlemmer, må også være jer taknemmelig, men hverken Stortinget eller jeg ved endnu, på hvad måde vi bedst skal ..."

"Å, hr. Sylvius!" råbte Hulda og holdt sin lille hånd for professorens mund, som for at afskære ham ordet.

"Nå ja," vedblev han, "så må jeg altså ikke tale om det – i alt fald ikke *her* ..."

"Hverken her eller nogetsteds!" svarede den unge pige.

"Nå, som du vil! Du kommanderer ... og jeg, jeg adlyder! Men sig mig dog, kan Joel og du ikke besøge mig inde i Kristiania?"

"Besøge Dem, hr. Sylvius?"

"Javist, besøge mig ... og tilbringe nogle dage hos mig ... i forening med madam Hansen naturligvis!"

"Men når vi alle sammen rejser bort, hvem skal så passe gæstgiveriet?" spurgte Joel smilende.

"Å, på den tid, jeg mener, kan gæstgiveriet nok passe sig selv! Lad mig hente jer ved efterårstid ..."

"Ja, hr. Sylvius, jeg er alligevel bange for, det vil være meget vanskeligt," svarede Hulda.

"Å, det vil tværtimod være meget let, kære venner! Og når jeg først har jer hjemme hos mig, skal I få det så godt, som om I var børn af huset, og så kan jeg måske også få at vide, om der skulle være noget, jeg kunne gøre for jer!"

"Gøre for os?" gentog Joel og så hen på sin søster, men hun, der straks forstod hans tanke, påbød ham med et blik og et ord at iagttage tavshed.

"Tal kun frit, min gut, tal kun frit!" sagde professoren.

"Ja, hr. Sylvius," vedblev Joel med et listigt smil, "De kunne, om De ville, bevise os en stor ære ..."

"Og hvorved?"

"Jo, ved at ... hvis det da ikke er Dem til for stort besvær ... ved at overvære min søsters bryllup ..."

"Hendes bryllup!" råbte professoren forbavset, "hvad hører jeg! Så den små Hulda vil gifte sig! Og det har I slet ikke fortalt

mig!"

"Å, hr. Sylvius, hr. Sylvius!" udbrød Hulda og vendte sig bort, mens tårerne blinkede i hendes øjne.

"Og hvornår skal det bryllup finde sted?"

"Når Herren i sin nåde sender Ole, hendes fæstemand, tilbage til os!" svarede Joel.

11

Så fortalte Joel hele Ole Kamps historie, og professoren hørte opmærksomt efter og lod til at interessere sig meget for den. Nu, da han vidste alt, fik han også Oles sidste brev at se, det, hvori den unge sømand anmeldte sin snarlige hjemkomst. Senere havde de ikke hørt fra ham, og det var grunden til den uro og bekymring, der opfyldte dem alle.

"Og jeg, der troede, at I alle sammen her var så lykkelige og tilfredse!" udbrød professoren.

Han tænkte sig lidt om. Det forekom ham, at de to søskende gav efter for fortvivlelsen, mens der stadig var plads til håb. De havde talt disse dage i maj og juni så mange gange, at de i deres forestilling var blevet fordoblede.

Professoren fortalte dem sine grunde, alvorlige og gennemtænkte grunde, som kunne forklare *Viken*s forsinkelse.

Alligevel så han dog meget alvorlig ud, for den stakkels piges dybe sorg gik ham til hjertet.

"Hør på mig, børn," sagde han. "Sæt jer her ved siden af mig og lad os tale roligt om tingene."

"Ak! hvad kan De da sige for at trøste os?" svarede Hulda.

"Jeg kan kun sige, hvad jeg mener," sagde han. "Jeg har tænkt meget over, hvad Joel har fortalt mig, og jeg vil sige jer, hvad jeg mener om det. Jeg synes, I overdriver det lidt, I tager for tungt på den ting; det er ikke, fordi jeg vil søge at indgive jer et falsk håb, men vi må se på det, som det er, og det er vist ikke så slemt, som I tror!"

"Å, hr. Sylvius," udbrød Hulda, "jeg får ham aldrig mere at se ... jeg får ham aldrig mere at se!"

"Søster, søster!" sagde Joel, "kom dog til dig selv – vær rolig. Lad nu hr. Sylvius tale ..."

"Og bevar frem for alt jeres sindsro og jeres koldblodighed, kære venner. Lad mig se, det var omkring den tyvende maj, at Ole Kamp skulle have nået Bergen, ikke sandt?"

"Jo, det var mellem den femtende og den tyvende maj, at *Viken* skulle have været der, og nu har vi den niende juni."

"Det vil altså sige, at skibet er blevet forsinket en snes dage," vedblev professoren. "Ja, ganske vist, det er ikke så lidt, det indrømmer jeg, men må jo huske på, at det er et sejlskib og ikke et dampskib, her er tale om."

"Ja, det har jeg sagt Hulda så mange gange; det er en stor forskel," sagde Joel.

"Naturligvis," vedblev hr. Sylvius. "Og hertil kommer, at *Viken* efter alt at dømme er et gammelt skib, og at det er stærkt lastet. Desuden har vejret de sidste uger været meget uroligt og blæsende, og de har måske heller ikke kunnet stikke i søen på den dag, der er angivet i brevet. Sæt, de er blevet forsinkede i nogen tid, så har vi deri forklaringen af, både at *Viken* endnu ikke er kommet, og at Hulda ikke har fået brev fra Ole. Forresten kunne det jo også være, at de skulle andetsteds hen først, for at losse ladningen ..."

"Å, så havde Ole nok skrevet det!" udbrød Hulda.

"Ja, hvor ved du, at han *ikke* har skrevet det?" svarede professoren. "Hvis det skib, han er med, har måttet ty ind i en af de nordamerikanske havne, har han jo været nødt til at sende brevet med posten, og derved er det naturligvis blevet forsinket."

Hulda rystede mistroisk på hovedet, men hr. Sylvius vedblev:

"Ja, tro du mig, det hænder ikke så sjældent endda, og det er ved en sådan lejlighed, at man i længere tid kan gå og vente på brev derovrefra! Men hvorledes det nu er eller ikke er, én ting kan vi da gøre, og det er at forespørge hos rederiet i Bergen. Kender I noget til de folk?"

"Ja, det er brødrene Help," svarede Joel, "jeg kender dem godt."

"Er det brødrene Help?" udbrød professoren, "men så kender jeg dem jo også. Den yngste af dem er en god ven af mig, og vi har ofte truffet sammen i Kristiania. Ja, så skal jeg endnu i dag skrive til ham og forhøre mig om hans mening, og skulle det være nødvendigt, skal jeg også gerne tage op til ham."

"Å, hvor De er god, hr. Sylvius!" sagde Hulda, og Joel stemmede i med, men professoren afbrød dem ved at sige:

"Nej, nej, I skal slet ikke takke mig ... det vil jeg ikke vide af ... har *jeg* måske takket jer for, hvad I har gjort for mig dernede ved svælget? Kan jeg nu her gøre noget til gengæld, så gør jeg det naturligvis gerne!"

"Men jeg synes, De talte om, at De ville tage bort?" sagde Joel.

"Ja, hvis det bliver nødvendigt, vil jeg tage op til Bergen."

"De vil altså forlade os med det samme?" spurgte Hulda.

"Nej, på ingen måde! ... Jeg har endnu tiden for mig, tænker jeg da, og så længe jeg ikke har fået det her klaret – ja med mindre I skulle kaste mig på porten ..."

"Å, hvor kan De sige det, hr. Sylvius!"

"Nå, j, ja! Jeg vil jo også meget gerne afvente Oles ankomst! Jeg kunne nok lide at se min vakre Huldas hjertenskær! Det må upåtvivlelig være en brav gut ... sådan en som Joel!"

"Ja, netop! Sådan er han!" svarede Hulda.

"Ja, det kunne jeg jo nok vide!" vedblev professoren i en oprømt tone, der dog sikkert var en del forceret.

"Nej, hr. Sylvius," sagde Joel, "Ole er Ole, han er kun sig selv, men det er også nok. De kan stole på, han har hjertet på det rette sted!"

"Det tror jeg gerne, og jeg glæder mig også til at stifte bekendtskab med ham. Å, det kan ikke vare længe ... I skal se, *Viken* kommer snart tilbage – det har jeg en bestemt følelse af!"

"Ja, Gud give det!" udbrød Hulda.

"Å, det "giver" han nok! Han er jo nådig og god og han har et skarpt øre for vore bønner! Jo, jeg vil med til Huldas bryllup, eftersom jeg nu er blevet indbudt til det. Stortinget må finde sig i at forlænge min ferie nogle uger endnu; det slipper endda nådigt fra det, skulle jeg mene! Var det gået mig efter fortjeneste, den dag jeg kravlede om på Rjukan-fossen, så havde de måttet give mig orlov for bestandig!"

"Å, hr. Sylvius," udbrød Joel, "det gør så godt at høre Dem tale således, og De gør vel imod os ved det!"

"Ikke så meget, som jeg ville, kære venner, eftersom jeg skylder jer alt ... og eftersom jeg endnu ikke ret ved ..."

"Nej, nu må De ikke tale mere om den ting, hr. Sylvius!"

"Jo, tværtimod, jeg både må og vil tale om den! Var det måske ved egen hjælp, jeg blev frelst den dag ... eller er det måske ved egen hjælp, jeg er blevet helbredet nu? Å nej, det ved I også godt! Og nu har jeg sat mig i hovedet, at jeg vil med til Huldas bryllup, og ved Sankt Olaf ... det *skal* ske!"

Hulda havde fattet tillid til ham, og hun hørte ham gerne tale således, for så var det, som om han indgav hende nyt mod og nyt håb.

"Men tiden iler," vedblev han, "vi må tænke på forberedelserne til brylluppet."

"Vi *har* allerede tænkt på det," sagde Hulda.

"Alt er i orden!" tilføjede Joel.

"Ej, ej ..."

"Indbydelserne er udstedte og brudepigen valgt," vedblev han, "det bliver frøken Sigfride Holmbo fra Bamble, den smukkeste pige her på egnen!"

"Hør ham, hør ham!" udbrød professoren muntert, "og se, hvor blodet stiger ham til kinderne, bare han udtaler hendes navn. Ja så! Skulle denne frøken Sigfride Holmbo fra Bamble monstro med tiden blive madam Joel Hansen fra Dale?"

"Det kunne nok være, hr. Sylvius," svarede Hulda, "hun er min bedste veninde."

"Så bliver her jo bryllup igen, og så får *jeg* en ny indbydelse, som I kan stole på, jeg skal efterkomme! Jeg bliver bestemt nødt til at nedlægge mit mandat som stortingsmand for at få tid til alt dette! Får jeg tilladelse til at blive forlover for Hulda, så får jeg vel også lov til at blive det for Joel! ... Og jeg *skal* blive det, det har I min hånd på! ... Men nu må jeg vist helst skrive til den unge Help i Bergen for at høre, hvad der er blevet af skibet."

De to søskende forlod ham – trøstede og mere tillidsfulde, end de havde været før, uden at de ret vidste grunden til det.

"Stakkels pige, stakkels pige!" mumlede Sylvius Høgh, da han var blevet alene. "Først nu forstår jeg den uro, der har været over hende! ... Men den lange udeblivelse lider jeg ikke. Skulle *Viken* være gået under eller forlist? ... Skulle Ole Kamp ikke mere komme tilbage?"

Lidt efter satte professoren sig til at skrive til Bergen. Han forlangte de nøjagtigste oplysninger om alt, hvad der vedrørte *Viken*. Og han ville vide, om en eller anden – forudset eller uforudset – begivenhed eller omstændighed kunne have tvunget dem til at søge havn andetsteds end bestemt. Det var ham magtpåliggende at få at vide snarest muligt, hvad de bergenske søfolk mente om dens udeblivelse. Han udbad sig med omgående post meddelt de pålideligste og seneste efterretninger, der på dette tidspunkt forelå.

Brevet udtrykket tillige grunden til, at Sylvius Høgh interesserede sig så levende for den unge sømand, idet det omtalte alt, hvad der var hændet professoren på hans eventyrlige udflugt til Mari-stien, og berørte den glæde, det ville være for ham at kunne give Madam Hansens børn gode meddelelser om den savnede.

Så snart brevet var færdigt, tog Joel af sted til Mæl med det; det ville da afgå næste dag, og den ellevte juni være i Bergen. Den trettende op ad formiddagen ville Helps svar kunne være tilbage i Dale.

Hvor ventetiden forekom dem lang! Hele tre dage ville det vare, førend de havde svaret! Professoren gjorde, hvad han kunne, for at berolige og opmuntre Hulda, og nu, da hun havde betroet ham det hele, fandt hun trøst i at tale til ham om alt, hvad der i mindste måde vedrørte den så længe savnede ven!

"Ja, er det nu ikke ganske, som om jeg hørte til familien?" sagde Sylvius Høgh på sin sædvanlige spøgefulde måde. "Kunne jeg for eksempel ikke være sådan noget som en gammel onkel ... en onkel daraussen fra ... ja, fra Amerika måske ... Og eftersom

jeg nu hører familien, må I heller ikke have nogen hemmelighed for mig!"

Professor Høgh var dog i disse dage blevet mere og mere opmærksom på det lidet heldige forhold mellem de to børn og deres moder. Den indesluttethed og afgjorte tilbageholdenhed, madam Hansen ved enhver lejlighed udviste, måtte upåtvivlelig have anden årsag end Ole Kamps udeblivelse. Først henvendte han sig da til Joel, men hos ham fik han intet at vide; så ville han forsigtigt føle sig frem hos madam Hansen selv, men resultatet var her det samme: det var ikke muligt for ham at komme på sporet af denne hemmelighed. Nå, det klarer sig vel med tiden, mente han, og slog sig foreløbig til ro med det.

Som Sylvius Høgh ganske rigtigt havde beregnet, kom der den trettende om formiddagen svar fra Helps i Bergen. Joel, der var gået posten i møde, bragte brevet med sig tilbage, og han holdt det i hånden, da han trådte ind i storstuen, hvor professor Høgh, madam Hansen og hendes datter befandt sig. Da Hulda så ham, blegnede hun, og hendes hjerte bankede så stærkt, at hun ikke kunne få et ord frem. Hun nærmede sig broderen, der så lige så forstyrret ud som hun selv, men professoren havde grebet brevet, som han nu hurtigt åbnede og læste højt for dem.

Desværre indeholdt svaret kun løse angivelser og usikre formodninger, og professoren havde overfor de unge, der iagttog ham nøje, meget vanskeligt ved at skjule den skuffelse, dette brev havde beredt ham.

Viken var ganske rigtigt afgået fra Miquelon den dag, Ole Kamp havde angivet; dette var blevet bekræftet af andre skibe, der senere var indgået i Bergen, men ingen af dem kunne give nærmere oplysning om, hvad der ellers var passeret. De havde

alle sammen lidt meget under det strenge vejr, men de havde dog klaret sig i havn. Kun *Viken* var udeblevet. Kaptajnen ombord på dette skib var en dygtig og erfaren mand, og besætning såvel som skibet selv havde ofte tidligere bestået prøven; det var derfor en meget betænkelig sag med denne udeblivelse, og gik der flere dage endnu, inden man hørte noget til det, måtte det antages, at skibet var gået under med mand og mus.

Help junior tilføjede, at han desværre ikke så sig i stand til at meddele andet eller mere end dette. Hvad Ole Kamp angik, da omtalte han ham som en vakker og brav gut, der var fuldt værdig den sympati, som hans ven, Sylvius Høgh, lod til at nære for ham. Sluttelig lovede han, at han ufortøvet skulle meddele familien i Dale alt, hvad der kom til hans kundskab angående *Viken* og dens forventede ankomst til en norsk havn, hvilken det nu kunne være.

Disse triste efterretninger havde taget svært på stakkels Hulda; hun var sunket om på en stol, og da professoren lukkede brevet sammen, brød hun ud i en stærk hulken.

Joel havde hele tiden stået med korslagte arme og stirret frem for sig; han havde ikke sagt et eneste ord, han havde næppe turdet se hen på sin søster.

Madam Hansen havde trukket sig tilbage til sit værelse, da professoren var færdig med brevet – det var, som om hun havde en anelse om, at det var galt fat, og at denne ulykke ville føre andre med sig!

Sylvius Høgh vinkede da Joel og hans søster hen til sig. Han ville endnu en gang tale med dem om Ole Kamp; han ville endnu en gang søge at indgive dem mod ved at udvikle sine

meninger for dem, og han udtrykte sig med en overbevisning, der var så meget mere påfaldende, som han netop havde fået dette skæbnesvangre brev. Der var aldeles ingen grund til at fortvivle, sagde han, nej, det *var* der ikke! Havde man ikke tit nok hørt om skibe, der var blevet forsinkede på denne lange rejse? Jo, det havde man, og der var heller ingen fare for *Viken*, det var et godt skib, om det end var gammelt, og såvel kaptajnen som mandskabet var øvede og prøvede folk!

"Lad os håbe det bedste, kære venner," ytrede han, "og lad os i ro afvente, hvad der skal komme! Hvis *Viken* virkelig var forlist på strækningen mellem Island og New Foundland, så måtte jo dog et af de talrige skibe, der befarer denne vej herover, have truffet på vraget! Men nej, det har man ikke hørt noget om. Vi har altså lov til at håbe endnu! Men vi må for resten se at skaffe os bedre og nøjagtigere oplysninger, og hvis vi endnu ikke har fået sådanne med udgangen af denne uge, vil jeg selv rejse til Kristiania for at forespørge autoriteterne der, og så skal der blive indledt en undersøgelse, som, det er jeg ganske vis på, for os alle vil give de bedste og de mest tilfredsstillende resultater!"

Men til trods for den ro og overbevisning, hvormed professor Høgh udtalte sig, havde Hulda og Joel dog en bestemt følelse af, at han ikke fuldt var den samme som før, han havde modtaget dette bergenske brev, dette brev, der jo ganske vist heller ikke levnede dem synderligt håb.

Sylvius Høgh dristede sig heller ikke mere til at hentyde til Huldas bryllup, men ikke desto mindre gentog han gang efter gang: "At Ole aldrig mere skulle komme tilbage til madam Hansens hjem ... at han aldrig skulle blive Huldas mand ... nej! *det* kan jeg ikke tro på, det *kan* jeg ikke!"

Imidlertid hengik der nogle dage. Sylvius Høgh, der nu var blevet fuldstændig helbredet, foretog ofte lange udflugter i egnen, og han tvang Hulda og Joel til at ledsage sig, fordi han meget nødig ville overlade dem til dem selv og deres egne grublerier. Således var de en dag oppe i Vestfjorddalen, halvvejs til Rjukan, og en anden dag tog de retningen mod Mæl og Tinsøen. Det hændte endog, at de var borte i et helt døgn; det var den gang, de var ovre hos Bamble-folkene, hvor professoren stiftede bekendtskab med gårdmand Holmbo og hans datter Sigfride, hvilken sidste naturligvis gav Hulda talrige beviser på sin kærlighed og sin deltagelse i hendes sorg.

Sylvius Høgh havde skrevet til Kristiania, og der var blevet svaret tilbage, at man nu ville sætte sig i bevægelse for at få at vide, hvad *Viken* var blevet til, eller hvor det var blevet af. Ole skulle nok findes, Ole skulle nok komme tilbage! Han kunne jo komme, hvad dag det skulle være! Brylluppet skulle endda ikke blive meget forsinket! Professoren trøstede dem, så godt han kunne, og den urokkelige ro og selvsikkerhed, der var over ham, betog dem da også, og det i langt højere grad end de argumenter, han fremførte.

Denne lille sviptur over til Bamble-folkene havde kendeligt opmuntret de to ungen, og de vendte tilbage frejdigere, end de var før.

Nu var det den femtende juni – altså var det en måned siden, at *Viken* efter bestemmelsen skulle have været der, men da det var et sejlskib, kunne man selvfølgelig ikke tage det så nøje, om det også udeblev et godt stykke udover den fastsatte tid – for et dampskib ville strækningen fra New Foundland til den norske kyst være forholdsvist langt kortere.

Hulda var aldeles fortvivlet; end ikke broderen var i stand til at berolige hende. Og professoren fik til gavns at føle, hvor vanskeligt det var, det hverv, som han havde påtaget sig, at indgyde de to søskende håb og mod. Ole Kamp måtte komme enten fra Bergen eller – hvis *Viken* havde forandret kurs – fra Kristiania. Både Hulda og Joel var hvert øjeblik udenfor huset for at spejde efter ham, og hver gang, der rullede en karriol forbi eller skyggen af en mandsperson viste sig ude på vejen, bankede deres hjerter i forventning og håb, men desværre, de blev lige så ofte skuffede igen! Forresten var befolkningen i Dale, der tog levende del i familien Hansens sorg, og som tillige i høj grad interesserede sig for deres bysbarns skæbne, tjenstvillige nok til at yde dem assistance i forskellige retninger, som med at gå posten i møde et godt stykke vej for – hvis der var brev – at få det besørget hurtigst muligt.

Men lige lidt hjalp det alt sammen. Hverken over Bergen eller over Kristiania kom der efterretning om den savnede, der heller ikke selv lod høre et eneste ord fra sig.

Da der endnu den sekstende om aftenen intet som helst forelå om eller fra ham, indså professoren, at tiden var kommet, til at *han* måtte tage sagen op og skride til handling. Han meddelte derfor sine unge venner, at han, hvis der den følgende dag intet kom, selv ville rejse til Kristiania for at se, om der var foretaget noget eller ej. Det ville ganske vist falde ham tungt at forlade Hulda og Joel, men det var nødvendigt; så såre han havde fået sit ærinde udrettet, ville han komme tilbage igen.

Den syttende var det regnvejr og blæst hele dagen – ret et uhyggeligt vejr var det; den ene byge afløste den anden og

heftige vindstød fik ruderne til at klirre.

Middagsmaden var fortæret – i tavshed som sædvanlig; der var ingen af dem, der var i humør til at sige noget. End ikke Sylvius Høgh kunne holde samtalen i gang; både ord og tanker svigtede ham. Alt hvad var at sige, havde han sagt hundreder af gange, det var ikke muligt at finde på flere trøstegrunde, og mange af de argumenter, han tidligere var rykket i marken med, kunne ikke længere passe.

"Så tager jeg til Kristiania i morgen tidlig," sagde han, "vil du, Joel, være så god at skaffe mig en karriol og følge med mig til Mæl, hvorfra du så kan vende tilbage til Dale."

"Det skal jeg, hr. Sylvius," svarede Joel, "men ønsker De ikke, at jeg følger Dem lidt længere endnu?"

Professoren rystede på hovedet med henblik på Hulda, som han ikke gerne ville lade tilbage uden beskyttelse og trøst.

I dette øjeblik blev de alle opmærksomme på lyden af en karriol i det fjerde, oppe på vejen til Mæl. De lyttede med tilbageholdt åndedræt … jo, ganske rigtigt, det var en karriol, der hurtigt nærmede sig Dale. Var det en rejsende, der ville søge natteherberg i gæstgiveriet? Det var ikke sandsynligt, eftersom turisterne sjældent kom her så sent på dagen.

Hulda rejste sig ængsteligt og forventningsfuldt op. Joel gik hen til døren, åbnede den og så ud.

Lyden nærmede sig mere og mere. Men det var ikke muligt at holde døren åben, sådan stormede og plaskede det.

Joel tog da atter plads ved siden af søsteren, mens Sylvius Høgh vandrede op og ned i værelset …

Nu var karriolen kun en snes skridt fra huset, nu måtte det snart vise sig, om den standsede eller kørte forbi …

De var forfærdelig beklemte og betagne alle tre.

Så med et holdt karriolen stille. Der blev råbt noget derudefra ... men *den* stemme var ikke Ole Kamps.

Straks efter blev der banket på døren.

Joel smækkede den hastigt op ... så stod der en mand ansigt til ansigt med ham.

"Jeg skulle tale med professor Høgh," sagde manden.

"Det er mig," svarede professoren og trådte frem. "Hvem er du, min ven?"

"Et ilbud fra Kristiania, fra Marinedepartementet."

"Med brev til mig?"

"Ja, her er det!"

Buddet rakte ham en stor konvolut, der var forsynet med et embedssegl.

Den unge pige var segnefærdig af angst og uro.

Hendes broder fik hende lempeligt anbragt på en skammel, hverken han eller hun turde opfordre Sylvius Høgh til at skynde sig med at åbne brevet.

Men omsider åbnede han det og læste følgende:

> "Hr. professor!
> I gensvar på Deres sidste brev sender jeg Dem hoslagt et papir, der er blevet opfisket på havet af et dansk fartøj, afvigte 5. juni. Desværre kan der efter dette papir ikke længere være tvivl om, at *Viken* virkelig er gået under ..."

Professoren gav sig ikke tid til at læse brevet færdig; han rev hastigt papiret op ... så på det og vendte det om ...

Det var en lotteriseddel, der lød på nr. 9672.

På bagsiden af denne seddel var der skrevet følgende linjer:

3. maj.

Kære Hulda … vi går under! … Denne lotteriseddel er alt, hvad jeg ejer! … Jeg giver den Gud i vold, at han kan – om han vil! – sende den tilbage til dig … og da *jeg* ikke kan være der, vil jeg bede *dig* om at overvære trækningen! … Modtag den vel … den bringer dig min sidste hilsen, som min sidste tanke gælder dig! … å Hulda, glem mig ikke … indflet mig i dine bønner …

Farvel elskede, farvel!

Din

Ole Kamp

12

Deri bestod altså den unge sømands hemmelighed! En lotteriseddel, som han havde købt, før han rejste bort, det var på *den*, han havde bygget håbet om at bringe sin fæstemø en formue! Og da så *Viken* led skibbrud, havde han puttet sedlen i en flaske og kastet den ud i havet … med en sidste hilsen til dem derhjemme!

Sylvius Høgh var blevet stærkt rystet: denne begivenhed var ikke til at tage fejl af. Han betragtede skiftevis brevet og sedlen, men han var så betaget, han ikke kunne få et ord frem. Og selv om han havde kunnet det, hvad havde der så været at sige? Mon der, efter dette, endnu kunne tvivles om, at *Viken* var gået under med mand og mus? Nej, desværre! nu var det kun alt for vist!

Mens professoren læste brevet, havde Hulda selvbeherskelse nok til at holde sig oppe, men ved at høre de sidste ord, som Ole havde skrevet til hende på sedlen, sank hun pludselig sammen. Joel løftede hende op og bar hende ind på hendes værelse, hvor moderen straks efter kom til hende for at yde hendes sin hjælp. Men da hun så genvandt herredømmet over sig selv, bad hun om at være alene; hun knælede ned ved sin seng og bad en inderlig bøn for sin elskede ven.

Madam Hansen var derefter vendt tilbage til professoren. Hun gik hen imod ham, som om hun ville tale med ham, men betænkte sig og gik atter ud af stuen.

Joel var gået udenfor, så snart han så, at søsteren var kommet til sig selv igen. Han var nær ved at kvæles derinde i dette hus … så svangert med ulykker syntes det at være! Han trængte til friskere luf … der uden for rasede stormen i hele sin vælde … og

han tilbragte en del af natten med at flakke om langs Måneelvens bredder …

Professoren var således blevet ene tilbage. Dette uventede slag havde ramt ham stærkt, og det varede noget, før han genvandt sin sædvanlige energi. Han gik frem og tilbage i stuen og lyttede så efter, om den unge pige skulle komme ind til ham, men da der fremdeles var stille over det hele hus, satte han sig hen ved bordet og gav sig til at tænke efter. Hans tanker iklædte sig ordets form, og han ytrede blandt andet:

"Skulle det virkelig være muligt, at Hulda aldrig mere skulle se ham? … Nej, nej! den tanke kan jeg slet ikke forlige mig med! At *Viken* er gået under, er vel utvivlsomt, men er det derfor godtgjort, at Ole har fundet døden? Det kan jeg ikke tro! Det er jo altid således med den slags katastrofer, at man først længe efter får at vide, om nogen har overlevet den! Det er kun tiden, der kan løse dette spørgsmål! Jeg for min part tvivler fremdeles, og jeg vil blive ved at tvivle, selv om hverken Hulda, Joel eller nogen anden kan dele denne tvivl med mig! Sæt også, at *Viken* virkelig er gået under … er det dermed sagt, at der intet skulle være blevet tilbage af vraget … at der intet andet vidnesbyrd skulle være om det, end denne flaske, hvori Ole har nedlagt alt, hvad han endnu havde tilbage? … Nej, det er umuligt!"

Sylvius Høgh sad længe, fordybet i tanker, og vendte og drejede i hånden den lille papirslap, på hvilken Ole havde grundet sit håb og hele sin fremtid.

Sedlen hørte ind under det norske klasselotteri, der blev trukket i Kristiania, og som var udbudt på hen ved en million numre, hvor den højeste gevinst var på hundrede tusinde mark.

Oles seddel havde nr. 9672; men hvad enten den nu kom ud eller ej, ville han jo ikke selv kunne være til sted ved trækningen, der skulle foregå den femtende juli, altså om godt og vel tre uger. Derfor var det, at han havde bestemt, at Hulda – som sedlen nu tilhørte – skulle give møde for ham ved denne lejlighed.

Sylvius Høgh havde taget sedlen med sig ind på sit værelse, hvor han omhyggeligt gav sig til at granske de linjer, som den unge sømand havde skrevet bag på den – som om han ville finde en eller anden skjult betydning i dem.

Disse linjer var skrevet med blæk, og – så vidt man kunne se – med en fast og sikker hånd, hvilket beviste, at sømanden under skibbruddet havde bevaret sin ro og åndsnærværelse.

Det er nu som oftest tilfældet, at sådanne dokumenter, der opfiskes fra havet, bærer mærke eller angivelse af det sted, hvor katastrofen er foregået; men på denne seddel var der hverken angivet længdegrader eller breddegrader eller i mindste måde antydet, hvor skibet på dette tidspunkt befandt sig. Det var derfor rimeligt at antage, at hverken kaptajnen eller besætningen havde vidst, hvor *Viken* den gang var. Den var uden tvivl ved en voldsom storm blevet drevet ud af sin kurs, og uvejret havde forhindret dem fra at bestemme skibets plads. Der var ingen sandsynlighed for, at man nogensinde fik at vide, hvor det var gået under.

Overfor disse betragtninger måtte selv den mest sangvinske opgive ethvert håb.

Havde der endda været opgivet noget, man kunne holde sig til, om end nok så lidt, så havde kunnet sende et skib ud på rekognoscering der omkring, og så havde man måske kunnet

finde vragstumper af det forulykkede fartøj. Og – hvem ved det? – måske endog en eller flere overlevende af besætningen havde reddet sig ind på et eller andet af de nordlige fastlande, hvorfra de i så fald nu var ude af stand til at nå deres hjemstavn!

Professor Høgh kom i sine overvejelser til det resultat, at der jo dog var en mulighed for det – en mulighed, han dog vel vogtede sig for at omtale for de to søskende, og som disse i deres let forklarlige sorg heller ikke på nogen måde havde kunnet antage.

"Men," vedblev han, "selv om nu sedlen ingen som helst oplysninger giver os, så må han dog i alt fald være vidende om, *hvor* flasken er blevet fisket op. Det er dog en omstændighed, man ikke tør lade ude af betragtning; det er en kendsgerning, der dog måske kunne føre til resultater! Hvis man nemlig med den angivne dato for øje undersøgte strøm- og vindretningen, var der måske en mulighed for ... ja, jeg vil straks skrive til Kristiania igen, at de må genoptage efterforskningen, selv om udsigterne til et godt resultat er nok så ringe! Jeg svigter ikke sådan den stakkels Hulda, nej, det gør jeg ikke! Jeg tror ikke på, at hendes forlovede er omkommet, før jeg har absolut vished for det!"

Imidlertid besluttede han, at han aldeles ikke ville omtale for hende de skridt, han agtede at foretage sig, eller den bevægelse, han ville sætte hele sin indflydelse ind på at rejse. Hverken Hulda eller hendes broder fik mindste nys om, hvad hans brev til Kristiania indeholdt. Han ville selv have rejst bort dagen efter, men han bestemte sig nu til at blive ... eller til om nogle dage begive sig til Bergen, hvor han hos brødrene Help personlig ville forhøre sig om alt, hvad der vedrørte *Viken*, og

hvor han, efter en samtale med de mest erfarne søfolk, selv kunne tage sagen i sin hånd og lede undersøgelsen.

Imidlertid havde bladene i Kristiania fået nys om sagen, og derefter havde de norske og svenske aviser alle som en med iver kastet sig over denne lotteriseddel, der her fremtrådte som et vigtigt og betydningsfuldt dokument. Der var endog enkelte udenlandske blade, der bragte meddelelse om det. Den offentlige mening var i det hele taget – og ikke uden grund – stærkt optaget af denne begivenhed: der var noget rørende i den måde, hvorpå brudgommen her sendte sin fæstemø sin sidste hilsen!

Det norske *Morgenblad* var det første, der bragte historien om *Viken* og om Ole Kamp, men det varede ikke længe, før de andre fulgte efter. *Illustreret Nyhedsblad* bragte endogså en fantasitegning af skibbruddet. Man så *Viken* synkefærdig, med knækkede master og forrevne sejl; Ole stod i forstavnen og slyngede flasken i havet, mens han anbefalede sin sjæl til Gud og sendte sin sidste tanke til hende derovre! Den fjerne baggrund var indhyllet i tåger, og her var det sindbilledligt fremstillet, hvorledes en bølge kastede flasken op for den unge piges fødder! Det hele billede, der indrammedes af sedlen med det betydningsfulde nummer på, var ganske vist noget naivt opfattet, men det gjorde dog sin virkning her, hvor han endnu var modtagelig for legender om undiner og valkyrier!

Som sagt, udenlandske blade fik også fat i det, både franske, engelske og endog amerikanske. Huldas og Ole Kamps historie blev folkeliggjort både med pen og blyant! Denne unge norske pige fra Dale havde – uden at hun selv vidste af det – sat den offentlige mening i bevægelse, men selv om hun havde haft

anelse om det, ville dette næppe have bragt hende ud af den tunghedens og sorgens tilstand, hun befandt sig i.

Det ligger i den menneskelige natur at have hang til det mystiske, det eventyrlige. En lotteriseddel, opfisket under sådanne omstændigheder og fravristet bølgerne på en så vidunderlig måde, måtte ufejlbarligt være en lykkeseddel! Skulle det ikke kunne tænkes, at det store lod kunne falde på den? Skulle dét ikke være den formue, som Ole Kamp hele tiden havde hentydet til? … Ja, umuligt var det jo ikke!

Derfor kan det heller ikke overraske nogen, at der rundt omkring fra strømmede alvorligt mente tilbud ind om at købe denne seddel, hvis Hulda Hansen ville sælge den. I førstningen blev der ikke budt synderlig meget for den, men dag for dag steg tilbuddene, og var rimeligt nok, at de efterhånden som man nærmede sig trækningsdagen ville stige til en fabelagtig højde!

Det var nu ikke blot de skandinaviske lande, der her ville yde deres tribut eller bejle til overnaturlige magters indskydelse – selv englænderne, der ellers er så flegmatiske, og amerikanerne, der ellers ikke plejer at sætte penge i sådanne fantasterier, selv de sendte tilbud på tilbud! Der kom masser af breve til Dale på den tid, og aviserne forsømte ikke at meddele deres læsere størrelsen på de tilbud, der således blev givet familien Hansen.

Der blev budt hundreder af mark for denne seddel, der, når alt kom til alt, dog havde meget ringe chance for at vinde det store lod! Det var ganske vist tåbeligt, men overfor det vidunderlige hører al beregning op!

Det gav sig snart til kende: efter otte dages forløb bekendtgjorde bladene, at der var blevet budt to tusinde mark for sedlen. Ja, en englænder fra Manchester havde endog budt hundrede pund sterling, og en amerikaner fra Boston tusinde dollars for at få den.

Det følger af sig selv, at Hulda Hansen ikke i mindste måde beskæftigede sig med, hvad der således satte et vist publikum i bevægelse; hun havde slet ikke villet høre noget om de breve, der i den anledning vedblev at strømme ind til dem. Men professoren var dog nu af den mening, at man ikke helt burde lade hende forblive uvidende om de tilbud, der blev givet, eftersom Ole Kamp jo havde testamenteret sedlen til hende.

Hulda Hansen afslog dem imidlertid alle sammen – denne seddel var det sidste brev, hun havde fået fra sin forlovede.

Men tro dog ikke, at hun afslog disse tilbud med bagtanken om, at hun måske kunne vinde på sedlen! Det var såre langt fra at være grunden! Nej, denne seddel betragtede hun kun som det sidste minde om ham, hun havde kær, som den sidste relikvie, han havde sendt hende, og derfor ville hun bevare den som en helligdom. Hun tænkte slet ikke på fordelene ved en formue, som Ole ikke ville kunne dele med hende!

Det var for Hulda et hjerteanliggende, og hverken Joel eller professoren ønskede at gøre deres indflydelse over hende gældende i så henseende. For øvrigt var hendes broder også af den mening, at sedlen ikke burde afhændes, og Sylvius Høgh roste hende, fordi hun ikke ville låne øre til disse mange forslag. Når sedlen var blevet solgt og købt adskillige gange og havde vandret fra hånd som et ægte værdipapir, for hvilket der blev budt stedse større og større summer, skulle det nok til syvende

og sidst vise sig, at den efter trækningsdagen ikke var det allermindste værd! Det var i hvert fald det rimeligst, men alligevel! Sylvius Høgh var på ingen måde overtroiske, men selv om Ole Kamp havde været her, ville han dog have sagt til ham: "Behold din seddel, min gut! Det har været Vorherres vilje, at både den og du selv skulle frelses fra undergang ... man kan aldrig vide, hvad der skal ske! – Nej, det kan man ikke, behold du derfor din seddel!"

Og når Sylvius Høgh, der var stortingsmand og professor i lovkyndighed, kunne tænke således, så var det jo ikke så forunderligt, at det store publikum kunne være så hæsblæsende efter at få fat på den seddel.

I Huldas hjem var der altså ingen, der protesterede imod, at hun lod følelsen råde – ingen, undtagen hendes moder.

Madam Hansen tillod sig hyppigt at komme med modforestillinger, rigtignok som oftest, når Hulda var fraværende.

Joel følte sig naturligvis meget ilde berørt derved, for han drog – og måske ikke uden grund – den slutning af det, at moderen til sidst ikke ville lade sig nøje med simpelthen at protestere. Hun kunne godt i al hemmelighed lægge sådan et pres på datteren, at denne blev nødt til at modtage et af de givne tilbud.

"Der er budt fem tusinde mark for den seddel!" sagde hun, "hører I, fem tusinde mark!"

At det for Hulda var en følelsessag, og at netop *det* havde været det bestemmende for hende, var noget som madam Hansen enten ikke ville eller ikke kunne forstå. *Hun* havde kun summen, den store sum, fem tusinde mark, for øje, og det

havde kun kostet Hulda et ord, så havde de dem! Den anden side af sagen – det mystiske, det overnaturlige, den blinde tro på denne seddel som en "lykkeseddel" – var hun mærkeligt nok aldeles ikke modtagelig for, og at man ville ofre det visse for det uvisse … ja, for det, der var i allerhøjeste grad usandsynligt … det kunne så nøgtern og kold en natur, som hun var, ikke få ind i sit hoved!

Ja, det er meget muligt, hun havde ret! I og for sig var det måske også tåbeligt at hænge så fast ved den seddel, men vi må huske, at Hulda betragtede den – ikke som en lotteriseddel – men som det sidste brev, hun havde fået fra Ole Kamp, et brev, som hun af den grund havde meget ondt ved at skille sig af med.

Nu var det imidlertid kommet så vidt, at madam Hansen åbenlyst og i høje toner misbilligede datterens adfærd. Det var klart, at hun i disse dage havde ophobet en vredesmængde i sig, som måtte have luft, og det kunne befrygtes, at hun en skønne dag ville *tvinge* Hulda til at give efter. Hun havde, som sagt, ofte talt med Joel om dette, men *han* havde lige så ofte taget søsterens parti, så dér kom hun ingen vegne.

Sylvius Høgh kunne naturligvis ikke godt undgå at lægge mærke til, hvad der således passerede imellem dem, og det gjorde ham bitterlig ondt for Hulda.

Joel havde et par gange sagt til ham:

"Har min søster ikke ret i at vægre sig? Og bør jeg ikke støtte hende i dette?"

Og professoren havde svaret ham:

"Jo, det forstår sig! Rent matematisk taget, har jeres moder selvfølgelig retten på sin side, det nægter jeg ikke, men

matematikken har ikke noget med hjertet at gøre ... den slags beregninger holder ikke stik her!"

I de sidst forløbne uger havde de måttet passe særlig godt på Hulda, hvis helbred var blevet alvorligt angrebet ved den megen spænding og uro, hun havde været i. Men professor Høgh havde sendt bud til Kristiania efter sin ven, doktor Bock, og denne havde derefter undersøgt patienten. Det eneste, der for øjeblikket var at gøre, var at komme til ro, både legemligt og åndeligt, men det var jo ganske vist ikke så let en sag. Det, der sikrest ville have bragt helbredelse med sig, havde naturligvis været Ole Kamps hjemkomst, men for den rådede kun den Herre, der holder menneskenes skæbne i sin hånd. Sylvius Høgh gjorde dog, hvad han kunne for at trøste og opmuntre den unge pige, og selv om det just ikke altid lykkedes ham, blev han dog ikke træt af at gentage forsøget.

Nu var det allerede en måned siden, at professoren havde fået brev fra Kristiania, og endnu vidste han intet. Om fjorten dage skulle lotteriet trækkes.

Sylvius Høgh havde gentagne gange skrevet ind til Kristiania, men først den tredivte juni fik han svar derfra; i dette svar anmodedes han om at sætte sig i forbindelse med de maritime autoriteter i Bergen, hvorhos han tillige bemyndigedes til under statens medvirken at foranstalte alt fornødent iværksat for at komme på sporet af det forsvundne skib.

Professor Høgh ville nu hverken meddele Joel eller Hulda noget om, hvad han havde i sinde; kun underrettede han dem om, at han for nogle dage nødsagedes til at forlade dem. På Huldas indtrængende spørgsmål svarede han, at han vel måtte "forlade" dem, men at han hverken kunne eller ville "slippe" dem

– dertil holdt han sandelig for meget af dem! Han var jo på en måde trådt dem i faders sted!

Joel tilbød straks at ville ledsage ham, men da professoren ikke ville røbe, hvor han rejste hen, tillod han ham kun at følge med sig til Mæl; desuden måtte Hulda ikke så gerne blive ene tilbage med moderen. Den unge pige, der havde været sengeliggende nogle dage, var nu begyndt at stå op, men hun var fremdeles meget afkræftet og måtte holde sig inde, så Joel indså jo nok, at han ikke ret vel kunne være borte fra hjemmet i længere tid.

Klokken elleve holdt karriolen udenfor gæstgiveriet. Professoren og Joel tog afsked med de to kvinder og rullede så af sted.

Men endnu samme aften vendte Joel tilbage til Dale.

13

Sylvius Høgh rejste altså til Bergen. Den energi og besluttethed, der i den sidste tid – mod sædvane – havde svigtet ham en del, var nu vendt tilbage i sin fulde styrke; han hverken kunne eller ville tro på, at Ole Kamp var død, han kunne ikke tænke sig, at Hulda aldrig mere skulle få ham at se. Nej, så længe det ikke ved uomstødelige beviser var godtgjort, at det forholdt sig således, ville han betragte efterretningen som fejlagtig.

Men var der da noget bestemt, han kunne holde sig til, når han kom til Bergen, noget, der kunne danne udgangspunktet for hans undersøgelse? Ja, det var der, men det var jo rigtignok ikke meget.

Han vidste jo nøjagtigt, hvad dag Ole Kamp havde kastet sedlen i havet, ligesom han også vidste, når og hvor flasken, den lå i var blevet fisket op. Det havde han nemlig fået at vide af det brev, hvori autoriteterne i Kristiania opfordret ham til at rejse til Bergen for at rådføre sig med brødrene Help og med søkyndige folk der i byen om, hvad der videre skulle foretages i sagen.

Da de kom til Mæl, sendte professoren Joel tilbage igen med karriolen. Selv gik han ombord i et af de birkebådsfartøjer der løber på Tinsøen. I Tinoset lejede han en karriol og begav sig på vej til Hardanger for så hurtigt som muligt at nå fjorden af samme navn. Ombord på en lille damper sejlede han videre og kom således den anden juli, efter et krydstogt mellem den vrimmel af småøer, der findes langs den norske kyst, lykkelig og vel til sit bestemmelsessted Bergen.

Denne gamle by ligger på en stor halvø mellem to fjorde; en prægtig allé af asketræer fører fra havnen derop.

Bergens smukke hvide, spidsgavlede huse, der i kuløren minder om arabiske byer, indtager tilsammen en uregelmæssig trekant og befolkes af omtrent tredive tusinde mennesker. Dens kirker skriver sig fra det tolvte århundrede; den høje domkirke ses fra søen i lang afstand. Bergen er Norges første handelsstad, skønt den ligger en del udenfor de almindelige samfærdselsveje og langt borte fra de to andre byer, der – politisk talt – er kongerigets banebrydere, nemlig Kristiania og Trondhjem.

I administrativ henseende havde der her under andre forhold været nok for professoren at studere, så meget mere som dette jo netop havde været et af øjemedene med hans rejse. Men siden han havde været på Mari-stien, og da navnlig siden han havde været i Dale, var dette program undergået adskillige ændringer. Sylvius Høgh var nu ikke længere stortingsmanden, der rejste omkring for at skaffe sig nøjagtige oplysninger om stedlige forhold, om handel og politik; han kom til Bergen som sendebud fra madam Hansens hjem, fra Joel og Hulda, og *deres* interesser var det ham først og fremmest magtpåliggende at varetage; han kom dertil som skyldneren, der kun higede efter at betale den erkendtlighedsgæld, han mente sig forpligtet til – det var desværre kun så lidt, han kunne gøre, alt for lidt, sagde han!

Han gik i land ved fisketorvet og begav sig derfra til Tyskebryggen, hvor brødrene Help boede.

Selvfølgelig regnede det, eftersom det i Bergen regner de tre hundrede og tres af årets dage! Men under Help juniors gæstfri

tag kom han snart i læ for regnen, og i den hyggelige og i alle måder vel indrettede lejlighed fandt han så hjertelig og god en modtagelse, som han kunne ønske sig. Man kunne for den sags skyld godt sige, at vennen modtog ham som en kostbar forsendelse, han måtte passe godt på, og som han ikke turde udlevere igen uden mod en lovformelig udstedt kvittering eller en sikker garanti!

Han meddelte nu Help junior hensigten med sin rejse hertil og indledt en samtale med ham om *Viken* og spurgte ham, om der ikke senere var kommet efterretninger om skibet. Han ytrede blandt andet:

"Kan da sømændene her virkelig betragte det som gået under med mand og mus? Har autoriteterne da slet ikke anstillet undersøgelse om det skibbrud, der jo også må ramme adskillige bergenske familier på en meget følelig måde?"

"Hvorledes skulle vel en sådan undersøgelse kunne iværksættes, når man ikke ved, *hvor* skibbruddet har fundet sted?" spurgte Help jr.

"Men netop det, at man ikke ved det, måtte jo være en grund til at ... skaffe sig oplysning om det!" svarede professoren.

"At skaffe sig oplysning om det?"

"Ja vist! Selv om man ikke ved, hvor *Viken* er gået under, så ved man da i alt fald, hvor det danske skib opfiskede flasken, der gemte dokumentet! Det er, synes mig, en kendsgerning, vi ikke tør lade ude af betragtning."

"Hvor på lag var det da?"

"Ja, nu skal De høre!"

Derefter meddelte Sylvius Høgh ham, hvad han selv havde erfaret i en senere skrivelse fra Kristiania, og viste ham tillige

fuldmagten, der bemyndigede ham til at drage sig disse oplysninger til nytte.

Flasken, der gemte Ole Kamps lotteriseddel, var den femte juni blevet fundet af skonnertbriggen *Christian*, kaptajn Moselman fra Helsingør, to hundrede mile sydvest for Island, under en sydøstlig kuling.

Kaptajn Moselman havde pligtskyldigst taget dokumentet ud og læst det, for det tilfælde, at han straks havde kunnet komme de skibbrudne til undsætning; men eftersom dét, der var skrevet bag på sedlen, ingen som helst oplysning gav om, hvor ulykken var sket, havde kaptajnen ikke kunnet foretage sig noget i denne sag.

Der var i øvrigt kun godt at sige om denne mand; havde han ikke været så retskaffen og så samvittighedsfuld, som han var, kunne han jo have stukket sedlen i sin lommen; der var måske dem, der havde gjort det, men kaptajn Moselman var, som sagt, for ærlig til det. Han havde kun tanke for et, nemlig at få sedlen afleveret i de rette hænder, så snart han kom i land. Den vedføjede adresse: Hulda Hansen, Dale, Telemarken, var jo for så vidt god nok.

Men da han kom til København, faldt det ham ind, at det måske var sikrere og bedre at aflevere sedlen til de danske myndigheder end ved at sende den direkte op til adressaten. Det gjorde han derfor, og nu blev sedlen gennem Marineministeriet i København sendt op til Kristiania. Det var netop på den tid, Sylvius Høgh var begyndt at anstille efterforskninger efter *Viken*. Gennem bladene var det kommet til offentlighedens kundskab, at professoren opholdt sig i Dale og at han interesserede sig levende for familien Hansen. Sedlen

blev derfor tilstillet *ham*, for at han kunne give den til den unge pige, for hvem den var bestemt.

Help jr. hørte opmærksomt på, hvad Sylvius Høgh meddelte ham, og professoren sluttede således:

"Der foreligger altså her et faktum, som vi, efter min mening, bør holde os til, det nemlig, at papiret er blevet fundet to hundrede mile sydvest for Island, så og så længe efter at *Viken* har forladt Miquelon for at gå til Europa."

"Og videre ved De ikke?"

"Nej, men hvis man rådførte sig med erfarne folk her i byen og da navnlig med dem, der har faret på de steder, og som er fortrolige med vind- og strømretningen dér, var der måske mulighed for, at man kunne komme efter, hvad vej flasken har taget! Hvis man dernæst tilnærmelsesvis kunne beregne hurtigheden af dens fart, og så sammenligne denne med tiden, der er forløbet, indtil den blev fisket op, kunne man måske finde ud af, *hvor* Ole Kamp har kastet flasken ud, eller, med andre ord, hvor skibbruddet har fundet sted."

Help jr. rystede på hovedet og smilede lidt vantro; at bygge efterforskningerne på angivelser, der måske var fejlagtige, på beregninger, der måske slet ikke holdt stik, dét ville ganske vist ikke føre til noget! Som praktisk mand, som rolig og uhildet betragter måtte rederen i alt fald forholde sig tvivlende til det, hvad han da også tydeligt nok lod professoren føle; men Sylvius Høgh vedblev ufortrødent:

"Det kan gerne være, men jeg synes ikke, vi kan forsvare at opgive det hele, fordi vi intet *sikkert* har at holde os til. Det er mig magtpåliggende at gøre noget for de stakkels folk, der har gjort så meget for mig. Jeg ville i nødsfald ikke betænke mig på

at ofre alt, hvad jeg ejer, for at finde Ole Kamp og føre ham tilbage til hans forlovede, Hulda Hansen!"

Sylvius Høgh fortalte dernæst om sit eventyr på Rjukanfossen, og om hvorledes Joel og hans søster havde udsat deres liv for at frelse ham, og han tilføjede med et smil, at det jo altså nærmest måtte tilskrives *dem*, når han i dag kunne have den ære og glæde at gæste sin gode ven, Help jr. i Bergen.

Bemeldte gode ven, Help jr. i Bergen, var nu ganske vist – som vi hørte – ikke meget tilbøjelig til at gå ind på professorens ideer, og han havde, sandt at sige, ondt ved at tage hans argumenter for gode varer, men når det for familien var en velfærdssag, og når det drejede sig om et humanitetsspørgsmål, ville han heller ikke modsætte sig, at man gjorde et forsøg, selv om det skulle vise sig at være frugtesløst – eller endog uudførligt.

"Nå, som De vil," svarede han, "vi kan jo forsøge det, og jeg skal også gerne, så vidt det står til mig, være Dem behjælpelig med det. De har måske ret! Selv om der er meget lille chance for at finde nogen af mandskabet og specielt denne brave gut, den Ole Kamp, hvis kæreste har frelst Deres liv, så bør vi dog forsøge det."

"Ja, det mener jeg også," svarede professoren. "Lad chancen være nok så lille, vi bør prøve det!"

"Jeg skal endnu i dag lade et par af de kyndigste søfolk her på pladsen komme op til mig for at tale med dem om det, og jeg skal forhøre mig hos andre, der enten har faret eller som endnu farer på de strækninger. Så får vi høre, hvad de råder os til ..."

"Og hvad de råder os til, vil vi gøre!" tilføjede Sylvius Høgh ansporende. "Jeg er bemyndiget til at sende et af

regeringsfartøjerne ud for at søge efter *Viken*, og jeg vil påskynde det, alt hvad jeg kan!"

"Ja, nu går jeg op i Marinedepartementet."

"Vil De have, at jeg skal følge med dem?"

"Å, det behøves ikke. Og desuden må De jo være træt ..."

"Træt? ... Jeg! ... I *min* alder!"

"Ja, ja, min evigt unge hr. Sylvius! De kan jo dog gerne tage Dem et lille hvil, indtil jeg kommer tilbage. Det skal ikke stå så længe på."

Endnu samme dag blev der i Help juniors hjem afholdt et møde, i hvilket forskellige skibskaptajner, styrmænd og andre erfarne søfolk deltog.

Sylvius Høgh satte dem straks ind i forholdene; han meddelte dem dagen – den tredje maj – da papiret var blevet kastet i havet af Ole Kamp, ligeledes dagen – den femte juni – da det var blevet opfisket af den danske kaptajn på det og det sted, to hundrede mile sydvest for Island.

Der blev ført en langvarig og meget alvorlig forhandling; de brave folk kendte alle som én til fulde disse farvandes almindelige strømretninger, dem, det i nærværende tilfælde netop kom an på at vide besked med.

Nu var det imidlertid blevet godtgjort, at en stærk sydøstlig kuling havde gennempisket Atlanterhavet på det tidspunkt, skibbruddet måtte være foregået, nemlig i tiden mellem *Viken*s afgang fra New Foundland-øerne og det danske skibs bjergning af den flaske, der gemte sedlen. Det var derfor rimeligst at antage, at denne kuling havde hidført *Viken*s undergang, for da det netop var på den tid, at polarisen var i drift, måtte *Viken* – som et viljeløst offer for stormens ubændige magter – uden

tvivl være blevet knust mod et af disse drivende skær, som det selv under andre forhold er vanskeligt at undgå.

Men sæt nu også, at *Viken* var tørnet imod et sådant isbjerg, kunne så ikke besætningen have reddet sig over på det, efter først at have sikret sig en del af provianten? Hvis de havde det, *var* det jo tænkeligt, at de til syvende og sidst kunne være landet på den grønlandske kyst, og derfor måtte de undersøgelser, der nu skulle anstilles, nærmest ledes derhen.

Dette var det enstemmige svar, som Sylvius Høgh på sine forskellige spørgsmål fik af de i Help juniors hjem forsamlede søfolk. Så kunne der vel ikke være nogen tvivl om, at sagen måtte gribes således an. Men hvis nu *Viken* virkelig var stødt sammen med et sådant isbjerg, hvad var der så blevet tilbage af det? Var der rimelighed for, at der endnu kunne findes noget af vraget, eller for, at en del af besætningen under sådanne omstændigheder havde kunnet redde sig, så at man senere kunne vente at høre fra dem? Sømændene trykkede sig ved at svare på disse spørgsmål, det var tydeligt nok, men ikke desto mindre var de alle sammen enige om, at en ekspedition burde udrustes for at få forholdene klaret, og det jo før jo hellere.

I Bergens havn lå der gerne enkelte af de fartøjer, der hørte ind under den norske flåde, således de tre avisoskibe, der sejlede mellem Trondhjem, Finmarken, Hammerfest og Nordkap. Af disse tre skibe lå det ene netop nu fortøjet i havnen.

Professor Høgh havde affattet en skriftlig erklæring, der i korthed gengav søfolkenes mening, og med denne erklæring begav han sig nu om bord i avisoskibet *Telegrafen*. Han

henvendte sig til kaptajnen og gjorde ham bekendt med den mission, som myndighederne havde betroet til ham.

Kaptajnen var meget forekommende og tilsagde straks professoren sin bistand; han var fuldt fortrolig med de pågældende farvande, og den personlige erfaring, han besad, lovede han på bedste måde at anvende i den gode sags tjeneste.

Professoren og han var tillige enige om, at skulle der med håb om udbytte ledes efter *Viken*, da måtte det være i farvandet mellem Island og Grønland. Skulle efterforskningen her ikke føre til noget resultat, så skulle kaptajnen undersøge de nærmeste farvande og måske tillige den østlige del af Baffinbugten.

"Jeg er klar til at afgå, om det skal være endnu i dag," sagde kaptajnen, "jeg har proviant og kul nok, og mandskabet er ombord."

"Tak skal De have, hr. kaptajn," svarede professoren; "og tillige takker jeg Dem for den venlighed, De har vist mig! Men tillad mig dog endnu et spørgsmål: hvor længe omtrent vil det vare, før De når op til Grønland?"

"Vi løber elleve knob i timen," svarede kaptajnen, "og da der kun er en snes grader imellem Bergen og Grønland, kan jeg vel gøre rejsen på mindre end otte dage."

"Ja, skynd Dem alt, hvad De kan, kaptajn!" sagde Sylvius Høgh. "Skulle virkelig nogen af besætningen på *Viken* have overlevet katastrofen, må de befinde sig i en meget forkommen tilstand."

"Jeg skal ikke spilde et øjeblik, det kan De være forvisset om, og når vi først kommer ud, skal vi nok sætte fart på! Skulle jeg

opdage noget, så kan jeg jo fra New Foundland telegrafere til Kristiania."

"Nå, så lykke på rejsen, kaptajn, og Gud være med Dem!"

Endnu samme dag afgik *Telegrafen* fra Bergen, hilst af befolkningens kraftige hurraråb.

Sylvius Høgh indskrænkede sig dog ikke til denne ene bedrift. Det var ikke så galt, mente han, om man fremkaldte en kappestrid mellem de fartøjer af forskellig slags, der befarer strækningen mellem Færøerne og Island, og derfor blev der nu udsat en præmie på to tusinde mark for det skib, der først kunne meddele sikre oplysninger om *Viken*, og fem tusinde for det, der frelste en eller flere af besætningen.

Man ser altså, at professoren gjorde alt, hvad der stod i hans magt for at hidføre et godt resultat, men det må indrømmes, at såvel Help jr. som autoriteterne der på stedet stod ham troligt bi med det. Hr. Help ville meget gerne have beholdt professoren nogle dage hos sig, men han var ikke at formå til at blive. Han længtes efter at komme tilbage til Hulda og Joel, der nu ganske var overladt til dem selv. Imidlertid lovede Help ham, at han skulle få underretning om alt, hvad der passerede, for at han selv hurtigst muligt kunne meddele det til familien Hansen, hos hvem han opholdt sig.

Den fjerde om morgenen tog professoren afsked med sin ven Help, og gik derefter ombord på *Run* for med dette skib at vende tilbage til Hardangerfjorden; og hvis ikke uforudsete omstændigheder indtraf, ville han kunne være i Telemarken den femte om aftenen.

14

Samme dag som Sylvius Høgh forlod Bergen, forefaldt der en temmelig alvorlig begivenhed i Dale.

Det var, som om Huldas og Joels gode ånd var veget fra dem, den dag, da professoren tog bort, ja, det var, som om han ved sin afrejse havde taget den lykke og tilfredshed med sig, der hidtil havde hvilet over det lille hjem.

I de mellemliggende dage kom der ingen turister til Dale, og Joel fik derved lejlighed til at blive hos sin søster, som han også nødig ville have forladt i den sindsstemning, hun var. Madam Hansen var desuden blevet mere urolig og indesluttet, end hun havde været før, og hun interesserede sig nu slet ikke mere for noget af det, der opfyldte hendes børn, end ikke for *Viken*s skæbne; hun havde trukket sig tilbage til sit værelse og viste sig kun ved spisetiderne. Når hun en sjælden gang henvendte et par ord til Hulda eller Joel, var det kun for at bebrejde dem, at de ikke ville skille sig af med den seddel, der kunne indbringe dem så mange penge.

Der var nemlig blevet budt stedse større og større summer for den; det var en hel mani, der var kommet over folk! Det kunne jo umuligt være andet, det *måtte* være en lykkeseddel, det store lod måtte absolut falde på den seddel! Englænderne og amerikanerne blev ved at byde hinanden over for at komme i besiddelse af den, men Hulda afslog hårdnakket de fremsatte tilbud og det var dét, moderen var fortrydelig over.

"Men hvis jeg nu forlangte, at du *skulle* sælge den, hvad ville du så gøre?" spurgte madam Hansen en dag.

"Ja, så ville jeg blive bedrøvet, mor, for jeg måtte alligevel nægte det," svarede Hulda.

"Men hvis det nu var aldeles nødvendigt?"

"Hvorfor skulle det være nødvendigt, mor?" spurgte Joel.

Madam Hansen svarede intet; dette simple spørgsmål havde angrebet hende så stærkt, at hun var blevet ligbleg i ansigtet; hun rystede på hovedet og mumlede nogle uforståelige ord, hvorefter hun skyndsomst fjernede sig.

"Det må være noget meget alvorligt, der ligger til grund for moders opførsel," sagde Joel, "og det er uden tvivl denne Sandkvist, der er skyld i det."

"Ja, det er rimeligt nok," svarede Hulda, "og i så fald går vi måske svære prøvelser i møde!"

"Som om vi ikke havde haft prøvelser nok i forvejen, Hulda! Skulle vi have flere endnu!"

"Og hr. Sylvius, der fremdeles bliver borte! Ja! var *han* her blot så ville jeg føle mig mindre urolig."

"Å, hvad kunne han vel gøre, selv om han var her!" udbrød Joel.

Som man ser, var de to søskende blevet meget mistrøstige, og for så vidt var der også nok grund til det. Hvad var der egentlig i vejen med madam Hansen? Hvad var det, der tyngede på hende, og som hun ikke ville betro til sine børn? Var det måske selvfølelsen, der forhindrede hende i at åbne sit hjerte for dem? I så fald var den ilde anbragt! Havde hun noget at bebrejde sig? Hvorfor ville hun absolut have datteren til at sælge den seddel? Var det hende så meget om at gøre at få fat i de penge? Ja, Hulda og Joel skulle snart få svar på disse spørgsmål.

Om morgenen den fjerde juli havde Joel fulgt søsteren over i det lille kapel, hvor hun hver dag kom for at bede en bøn for sin elskede ven. Da de vendte tilbage derfra, så de p afstand moderen, der skyndte sig op til gæstgiveriet; men hun var ikke ene, hun ledsagedes af en mand, der talte meget højt, og som i det hele havde noget bydende, noget myndigt ved sig. De to unge standsede uvilkårligt og Joel udbrød:

"Hvem er det?"

Søsteren gik et par skridt foran ham, idet hun svarede: "Jo, jeg kender ham godt!"

"Kender du ham?"

"Ja ... det er Sandkvist!"

"Sandkvist fra Drammen? Ham, der var her, mens jeg var borte?"

"Ja, netop ham!"

"Og som opførte sig så egenrådigt – som om han havde krav på moder – og på os måske?"

"Ja, ham er det ... og nu kommer han vel for at gøre sit krav gældende."

"Sit krav? ... Nå, denne gang skal han ikke undgå mig; nu vil jeg dog nok høre, hvad dette formentlige krav går ud på!"

Men Joel betvang sig dog og gik lidt til siden, fulgt af søsteren. Et øjeblik efter nåede madam Hansen og Sandkvist døren til gæstgiveriet. Sandkvist gik først ind, madam Hansen fulgte efter, og døren blev lukket bag dem. Joel og Hulda nærmede sig nu huset, hvorfra de kunne høre Sandkvists stemme skælde og smælde. De standsede og lyttede. Nu talte madam Hansen, men i en ydmyg, næsten bønfaldende tone.

"Lad os gå ind!" sagde Joel.

Med bankende hjerte fulgte Hulda sin hidsige, utålmodige broder ind i storstuen, hvor døren blev lukket i efter dem.

Sandkvist sad i den store lænestol. De to søskendes indtræden gjorde ikke den mindste virkning på ham, kun vendte han hovedet om imod dem, betragtede dem en stund over brillerne og ytrede så i en tone, som meget mishagede Joel:

"Å! der har vi måske den elskværdige Hulda?"

Madam Hansen, der stod i en meget ydmyg og frygtsom stilling lige over for ham, rettede sig straks, da børnene trådte ind. De kom hende åbenbart meget ubelejligt!

"Og det er vel hendes broder, kan jeg tænke?" tilføjede Sandkvist.

"Ja, det er hendes broder," svarede Joel.

Han trådte lige hen foran manden og sagde til ham:

"Må jeg spørge, hvad De ønsker?"

Sandkvist betragtede ham med et ondt blik, men han blev siddende ganske rolig, kun skiftede han tonefald og svarede med en hård og brutal røst:

"Ja, det skal du nok få at vide, min gut! I kommer forresten, som var I kaldet, I to! Jeg havde ønsket at tale med jer, og hvis Hulda viser sig medgørlig og fornuftig, skal vi nok komme ud af det med hinanden! ... Men tag dog plads, min pige!"

Sandkvist bar sig ad, som om han var hjemme! Joel fremførte en bemærkning om dette, og han svarede:

"Ej, ej! Så du føler dig stødt, min gut! du er nok ikke let at komme til rette med!"

"Nej, ikke så ganske let!" svarede Joel, "og jeg modtager ingen forbindtligheder af andre end dem, der har ret til at yde os dem."

"Joel, Joel!" sagde madam Hansen.

Og Hulda betragtede ham med et bønfaldende blik ... at han dog endelig ville betvinge sig!

Joel måtte gøre vold på sig selv, for at vreden ikke skulle løbe af med ham, ellers havde han måske på stående fod taget denne uforskammede person i nakken og kastet ham på døren! Men han bed tænderne sammen og trak sig tilbage i stuen.

"Måske jeg så kan få lov at tale?" spurgte Sandkvist.

Madam Hansen bøjede hovedet svagt, og han fortsatte:

"Nu skal jeg fremstille sagen for Dem, men jeg må meget bede Dem alle om at høre godt efter ... jeg holder ikke af at gentage mine ord!"

Den måde, han udtrykte sig på, den tone, han talte i, viste til fulde, at han mente sig berettiget til at tale som den, der havde myndighed!

"Jeg har læst i aviserne en historie om en vis Ole Kamp, en sømand fra Bergen, og om en lotteriseddel, han skal have sendt sin forlovede, Hulda Hansen, kort forinden det skib, han sejlede med, gik under. Jeg har ligeledes set, at man, på grund af de særegne omstændigheder, under hvilke denne seddel blev fundet, har betragtet den som en lykkeseddel, der ved den forestående trækning skulle have særlig gode chancer for sig. Og endelig har jeg set, at der er blevet budt Hulda Hansen summer, og det betydelige summer, for denne seddel."

Han standsede et øjeblik, så sagde han:

"Forholder det sig rigtigt?"

Det varede noget, før de svarede ham. Så omsider udbrød Joel:

"Ja ... det forholder sig rigtigt. Men hvad så?"

"Hvad så!" vedblev Sandkvist. "Disse tilbud er naturligvis fremkaldt af og grundede på en tåbelig overtro, det er i alt fald min mening. Det er nu en gang så, og der er al rimelighed for, at folk vil blive ved at byde hinanden over mere og mere, efterhånden som vi nærmer os trækningsdagen. Nå, ser De, jeg er nu en praktisk mand, og jeg har tænkt en det over alt dette her ... det var en forretning, som jeg nok kunne have lyst til at gøre ... og når jeg i dag er kommet herned til Dale, så er det, fordi jeg vil tale med madam Hansen desangående, og bede hende om at give *mig* fortrinsret frem for andre lysthavende ..."

Hulda var lige på nippet til at give hr. Sandkvist det samme svar, som hun allerede havde givet så mange før ham, skønt hans ord ganske vist ikke havde været direkte henvendt til hende, men Joel forhindrede det ved at sige:

"Forinden vi giver hr. Sandkvist svar på tiltale, turde det måske ikke være af vejen at spørge ham, om han ved, hvem denne seddel tilhører?"

"Jeg bilder mig ind, at den tilhører Hulda Hansen."

"Meget rigtigt, men så er Hulda Hansen også den eneste, der kan træffe bestemmelse om den."

"Joel, Joel!" sagde madam Hansen igen.

"Lad du mig blot tale, mor," vedblev sønnen. "Tør jeg spørge Dem, tilhørte ikke denne seddel med fuld ret vor fætter Ole Kamp, og havde ikke Ole Kamp ret til at afstå den til sin forlovede?"

"Jo, det er ubestrideligt," svarede Sandkvist.

"Er det så ikke Hulda Hansen, man har at henvende sig til, når man ønsker at komme i besiddelse af den?"

"Unægtelig, min strenge herre – unægtelig! Jeg beder altså Hulda Hansen om at afstå mig den seddel, der lyder på nr. 9672, og som Ole Kamp har sendt hende."

"Tilgiv mig, hr. Sandkvist," tog nu den ung pige til orde med fast og sikker stemme, "men jeg kan ikke svare *Dem* anderledes, end jeg har svaret alle de andre, der har gjort mig tilbud i så henseende. Når min kæreste har sendt mig denne seddel med en sidste hilsen fra ham selv, så må det være, fordi han vil, at jeg skal beholde den og ikke afhænde den. De vil derfor forstå, at jeg ikke for nogen pris kan skille mig af med den."

Hulda ville med disse ord have trukket sig tilbage, da hun anså denne samtale for afsluttet, men en håndbevægelse af moderen standsede hende.

Madam Hansen var øjensynlig blevet meget ilde berørt, og Sandkvists rynkede bryn og lynende blik vidnede om, at han begyndte at blive vred for alvor. Han sagde:

"Ja, bliv kun, Hulda, bliv kun. Det er ikke dit sidste ord i denne sag ... *kan* ikke være det. Men forresten må du vide, at når jeg sætter hårdt imod hårdt, så er det fordi jeg har ret til det! Det er jo muligt, at jeg har udtrykt mig dårligt, eller at du har misforstået mine ord. Der kan jo fornuftigvis ikke være tale om, at den seddel har fået større chancer, fordi en skibbruden mand har gemt den i en flaske, og fordi denne flaske i rette tid blev fisket op af havet! Der er nu imidlertid folk, der er tåbelige nok til at sætte store summer ind på at få den seddel, og det skulle ikke undre mig, om de med tiden sætter større endnu! Det er en dumhed, en overtro, men hvad skal man sige til det – folk *vil* bedrages! Lad *dem* om det, jeg for mit vedkommende ser sagen fra et andet standpunkt, jeg ser, at det tegner til at blive en

forretning, og i den anledning er det, at jeg vil stille Dem et forslag."

"De har lidt ondt ved at komme til en forståelse med min søster," svarede Joel med et ironisk smil. "For Dem, hr. Sandkvist, er det en forretningssag, for hende er det en hjertesag."

"Å, visvas, visvas!" sagde Sandkvist, "når jeg får talt ud, skal du se, at forretningen ikke er mindre fordelagtig for hende end for mig! Ja, jeg vil tilføje, at den, der til syvende og sidst går af med profitten, er hendes moder, madam Hansen, men hun er jo rigtignok også direkte interesseret i sagen!"

Hulda og Joel så på hinanden. Skulle mon det, som madam Hansen hidtil havde holdt skjult for dem, nu komme for en dag?

"Hør nu godt efter," vedblev Sandkvist; "jeg har jo ikke gjort fordring på at få sedlen for det samme, som den har kostet Ole Kamp. Nej, den har – hvad man nu ellers vil mene om det – fået en vis værdi, en handelsværdi, som man må respektere. Jeg er derfor heller ikke utilbøjelig til at give et tilbud for at få ejendomsret over sedlen."

"Men De hører jo," ytrede Joel, "at Hulda allerede har tilbagevist tilbud, der er langt større end dem, De vil kunne give."

"Så-å?" udbrød den anden, "tilbud, der er større end dem, *jeg* vil kunne give … og hvor ved du det fra?"

"Å, det kan også for den sags skyld være lige meget, min søster forkaster ethvert tilbud, og jeg billiger hendes adfærd!"

"Se, se. Må jeg spørge, er det Joel eller Hulda, jeg har at gøre med?"

"Min søster og jeg udgør i så henseende ét," svarede Joel lidt skarpt. "Mærk Dem det for fremtiden, hr. Sandkvist! Det ser ud, som om De ikke har vidst det før!"

Sandkvist trak på skuldrene, men forholdt sig i øvrigt ganske rolig. Så lidt efter vedblev han i tone, der viste, at han var sikker i sin sag:

"Ja, jeg burde måske have sagt det før, da jeg talte om betalingen for denne seddel, at jeg vil kunne byde jer fordele, som Hulda af hensyn til sin familie ikke tør vise fra sig ..."

"Nej virkelig!"

"Og i øvrigt skal du vide, min gut, at jeg ingenlunde er kommet til Dale for at *bede* din søster om at afstå mig den ... nej, ta' mig Fa'n, det er jeg ikke, jeg!"

"Hvad ønsker De da?"

"Jeg ønsker ikke, jeg forlanger ... jeg kræver!"

"Og med hvad ret," udbrød Joel, "med hvad ret vover De at føre sådan tale i min moders hus?"

"Med den ret, enhver har til at tale, *når* og *hvordan* han lyster dér, hvor man er herre!"

"Hvor man er herre!" gentog Joel, ude af sig selv af raseri, og fo'r hen imod Sandkvist, der, skønt han ikke var ræd af sig, hurtigt sprang til side. Men Hulda var ilet hen til sin broder og havde grebet ham i armen, mens madam Hansen med hovedet skjult mellem sine hænder var sunket sammen i en krog.

"Broder, broder! se derhen!" udbrød den unge pige og pegede hen imod moderen.

Joel standsede øjeblikkelig. Synet af den fortvivlede moder der henne havde med ét tøjlet hans vilde, heftige sind; det var efter dette kun alt for klart: Madam Hansen måtte fuldt ud være

prisgivet denne påtrængende gæst, hvorledes det så end hang sammen.

Da Sandkvist bemærkede Joels tøven og uro, genvandt han sin overlegenhed; han indtog atter sit forrige sæde og vedblev i en tone, der var skarpere og endnu mere truende end før:

"Ja, dér, hvor man er herre! Dér, hvor man har ret til at befale! Madam Hansen har – for at sige det rent ud – siden sin mands død indladt sig på spekulationer, som er slået fejl! Hun har derved sat den smule penge, som jeres fader efterlod, overstyr, og har så måtte låne sig frem hos en bankier i Kristiania. Da hun så ikke kunne klare sig længere på den måde, behæftede hun ejendommen her for en sum af femten tusinde mark ... og det er denne, i lovformelig stand udstedte obligation, som jeg, Sandkvist, ærligt og redeligt har tilkøbt mig af långiveren. I vil altså nu kunne skønne, at ejendommen her tilhører mig, såfremt summen ikke erlægges til forfaldsdag."

"Og hvornår er det forfaldsdag?" spurgte Joel.

"Det er den tyvende juli – altså om atten dage," svarede Sandkvist. "Fra den dag af bliver huset mit – om I så gør jer aldrig så lystige!"

"Det bliver først Deres under den forudsætning, at De ikke får Deres penge," indvendte Joel. "Jeg forbyder Dem derfor at føre slig tale til min moder og min søster!"

"Han forbyder mig ... *mig*! Han er god!" udbrød Sandkvist. "Forbyder hans moder mig måske også?"

"Men så sig dog noget, mor," sagde Joel og nærmede sig madam Hansen, som for at tage hendes hænder og løfte hende op.

"Joel, Joel!" udbrød Hulda, "vær dog rolig! Hav medlidenhed med hende ... fat dig!"

Madam Hansen vendte frygtsomt sit hoved bort, hun turde ikke møde sønnens blik. Alt vidnede tydeligt nok om, at Sandkvist havde ret ... hun havde altså virkelig efter mandens død kastet sig ind i spekulationer for om muligt at forøge formuen!

Det var imidlertid gået galt, og da de få skillinger, hun havde mellem hænderne, var smeltet bort, var hun – som vi også hørte – blevet nødt til at optage lån i ejendommen. Og så skulle det just træffe sig så uheldigt, at denne obligation skulle blive købt af denne Sandkvist, en person, der var kendt af alle som et hjerteløst menneske, en ægte blodsuger! Men madam Hansen havde aldrig set ham for sine øjne før den dag, da han kom til Dale for på sin egen manér at vurdere hendes ejendele!

Det var altså denne hemmelighed, der havde tynget som en mare på hende, det var den, hun havde ruget så ængsteligt over! Nu kunne man forstå, hvorfor hun havde båret sig ad, som hun havde, og hvorfor hun ligesom var krøbet i skjul for sine børn! Det var *det*, hun ikke havde turdet betro de to unge, hvis fremtid hun således letsindigt havde sat på spil!

Hulda var næsten ikke i stand til i tanken at fastholde, hvad hun her havde hørt, endsige til at overveje det.

Nej, Sandkvist var mand for at føre sin krig igennem, han havde både evne og vilje til det.

Den seddel, han forlangte nu, ville måske om fjorten dage være værdiløs, men hvis hun ikke lod ham få den, var det ude med dem ... så blev huset solgt, så blev hendes moder og hun kastet på døren. Så var de i bund og grund ruinerede!

Hulda turde næppe se på Joel. Joel var blevet mere og mere ophidset og irriteret; han ville aldeles ikke høre tale om, at familiens eksistens kunne være truet, hans blik hvilede ufravendt og harmfuldt på Sandkvist ... ja, vedblev denne at føre det samme sprog som hidtil, så *kunne* han ikke styre sig længere!

Og Sandkvist, der følte sig som situationens herre, blev stedse mere og mere uforskammet, stedse mere og mere truende og hård i sine udtryk.

"Denne seddel *må* og *vil* jeg have!" gentog han, "jeg tilbyder ganske vist ingen vanvittige summer for at erholde den, men jeg tilbyder madam Hansen henstand med betalingen af obligationens pålydende – henstand på et eller to år, ligesom hun vil! Hvad siger Hulda til dette?"

Hulda var alt for beklemt til at hun kunne svare ham, det var hendes broder, der på hendes vegne tog ordet og sagde:

"Nu kan det være nok! Hulda kan ikke sælge Ole Kamps seddel ... min søster tilbageviser derfor såvel Deres tilbud som Deres trusler! – Og nu af sted med Dem, og det lidt snart!"

"Af sted!" gentog Sandkvist. "Nej, stop lidt, min gut! jeg lader mig ikke sådan vise døren! Hvis mit tilbud ikke forekommer Dem antageligt nok, så kan vi måske lempe os efter det. Ja, når jeg får sedlen udleveret, så tilbyder jeg ... lad mig se, så tilbyder jeg ..."

Det måtte åbenbart være ham meget om at gøre at få fat på den seddel! Det er ikke utænkeligt, han havde lugtet, at her var noget at gøre, at her var penge at tjene, for han satte sig straks hen ved bordet, hvor der var pen, blæk og papir, og gav sig til at skrive. Lidt efter sagde han:

"Så tilbyder jeg dette ..."

Det var en kvittering for den sum, madam Hansen efter obligationen skyldte på huset.

Madam Hansen foldede sine hænder og tilkastede datteren et bønfaldende blik.

"Men," vedblev Sandkvist, "jeg vil have sedlen endnu i dag, jeg vil have den straks! Jeg vil have den, før jeg rejser herfra! Jeg *vil*, Hulda, hører du, jeg *vil*!"

Sandkvist havde nærmet sig den unge pige, som om han med magt ville tage sedlen fra hende, om hun havde den hos sig.

Men dette blev dog Joel for meget, i særdeleshed, da Hulda afværgende sagde til ham: "Broder, broder, tag dig i agt!"

"Af sted med Dem!" råbte han fnysende, og da Sandkvist ikke lod til at ville efterkomme hans opfordring, ville han have styrtet sig over ham, hvis Hulda ikke i rette tid havde sagt til madam Hansen:

"Moder – her er sedlen!"

Madam Hansen greb den, men idet hun udvekslede den med kvitteringen, Sandkvist rakte hende, sank Hulda bevidstløs om på en stol.

"Hulda, Hulda!" råbte Joel, "kom dog til dig selv ... å, søster, søster, hvad har du gjort!"

"Hvad hun har gjort?" udbrød madam Hansen, "hvad hun har gjort ... å, bebrejd ikke Hulda, hvad hun har gjort! *Jeg* er den eneste skyldige her. Jeg har i mine børns interesse villet forøge den formue, som deres fader efterlod dem, men jeg har grebet fejl, jeg har kun opnået at nedkalde ulykken over vort hus! Men Hulda er den, der har frelst os alle! ... Det er dette, hun har gjort! ... Å tak ... inderlig tak ... Hulda, mit kære barn!"

Under alt dette var Sandkvist blevet stående ganske rolig.

Joel vendte sig om imod ham og udbrød:

"Og De ... De er her endnu!"

Med et rask tag greb han ham om livet og kastede ham på dørene – skønt han værgede drabeligt for sig i ord og gerning!

15

Den følgende dags aften kom professor Høgh tilbage til Dale.

Han talte ikke til nogen om sin rejse, og der var således ingen, der vidste, at han havde været i Bergen. Så længe de nu påbegyndte undersøgelser ikke havde ført til noget resultat, ville han nemlig ikke indvi familien Hansen i dem. Alle breve og depecher skulle, hvad enten de kom fra Bergen eller Kristiania, adresseres direkte til *ham*, i gæstgiveriet i Dale, hvor han havde foresat sig at ville afvente begivenhedernes gang. Mon han endnu nærede noget håb? Ja, det gjorde han, men nu var det ganske vist, rent uvilkårligt, rent instinktivt, han gjorde det.

Det varede imidlertid ikke ret længe, før professoren kom under vejr med, at der under hans fravær måtte være forefaldet noget meget alvorligt i Dale. Af Joels og Huldas holdning fremgik det bestemt, at der måtte have fundet en forklaring sted mellem moderen og dem. Skulle nye ulykker nu virkelig ramme familien Hansen? Ja, hvorledes det nu var eller ikke var, Sylvius Høgh tog sig det meget nær; det gjorde ham bitterlig ondt for dem, for han var kommet til at holde af de to unge, som om de kunne have været hans egne børn.

"De må ud med sproget!" sagde han, "jeg skal nok få dem til at rykke ud med, hvad der er i vejen! Jeg har jo ret til at forlange det! Jeg hører jo på en måde med til familien!"

Det var for resten heller ikke så vanskeligt for ham at få de to søskende til at udtale sig; de havde, så at sige, ventet at han skulle spørge dem ud i så henseende. I de dage, han var borte, havde de følt sig så ensomme og forladte, og det så meget mere, som Sylvius Høgh ikke havde omtalt, hvor han ville hen. Tiden

havde forekommet dem så uendelig lang; de anede jo ikke, at denne hans rejse stod i forbindelse med de efterforskninger, der skulle anstilles efter *Viken*, og det var heller ikke faldet dem ind, at Sylvius Høgh skjulte det for dem, fordi han – hvis det mislykkedes – ville spare dem for en ny skuffelse.

Nu længtes de så meget efter ham, nu mere end nogensinde trængte de til hans bistand og hans trøst, til hans opmuntring og vejledning! Men når han nu kom, turde de så også sige ham alt, hvad der var sket, mens han havde været borte? Turde de sige ham, hvorledes madam Hansen havde båret sig af imod dem, og hvorledes mødet mellem hende og ågerkarlen fra Drammen var spændt af? Hvad måtte han ikke tænke, når han fik at vide, at Hulda havde givet sedlen fra sig, og at madam Hansen havde brugt den som betalingsmiddel overfor sin kreditor?

Det fik ikke hjælpe, han måtte have det at vide alligevel. Hvem af dem, der begyndte, om det var Sylvius Høgh selv eller Hulda eller Joel kan for så vidt være ligegyldigt; kun så meget er vist, at han blev bekendt med det hele, og det endnu selvsamme dag, han ankom til Dale. Summen heraf var den: hvis de ikke havde udleveret sedlen, ville de om ganske kort tid være blevet jaget bort fra hus og hjem!

Men straks, da han var blevet sat ind i situationen, havde han sagt:

"I skulle alligevel ikke have skilt jer af med sedlen ... nej, det *skulle* I ikke ... det *burde* I ikke have gjort!"

"Men kunne jeg da have handlet anderledes?" spurgte Hulda ham med tårer i øjnene.

"Nej ... ganske vist ... det kunne du ikke ... og dog! ... Å, havde jeg blot selv været her!" sagde han, men han blev dem dog svar skyldig på, hvad han selv have gjort, om han virkelig havde været nærværende.

Imidlertid vedblev han:

"Det kan gerne være, at I ikke kunne handle anderledes ... jeg skal derfor heller ikke bebrejde jer, hvad er sket. Men det harmelige er, at det skal være denne Sandkvist, der skal udbytte affæren, og han vil naturligvis nu gøre, hvad han kan for at fiske i rørte vande! Han skal nok vide at benytte sig af den omstændighed, at Oles seddel almindeligt betragtes som en lykkeseddel! Og dog ville det være vanvid at tro, at just dette nummer skulle være begunstiget af skæbnen! Men selv under denne betragtning kan jeg ikke komme til andet resultat, end at I ikke burde have udleveret sedlen! Hulda burde dog vist have nægtet at give den fra sig ... enten det så var Sandkvist eller madam Hansen, der forlangte den!"

Der var for de to søskende intet at svare til dette. Ved at udlevere sedlen til sin moder, havde Hulda givet efter for en datterlig følelse, som det ville være uret at bebrejde hende. Hvad hun her ofrede, var jo ingenlunde de mere eller mindre gunstige chancer, som sedlen havde eller kunne få i det norske lotteri, nej, det hun ofrede, var slet og ret det sidste minde, hun havde om Ole Kamp, et minde, hvortil han havde knyttet sin sidste vilje.

Men nu *var* det gjort, nu kunne det ikke gøres om, nu havde Sandkvist fået sedlen, nu var den hans. Der var al sandsynlighed for, at han ville slå mønt af denne affære ved at falbyde papiret og sælge det til den højstbydende.

Det var dog næsten for galt, mente Sylvius Høgh, og skønt det var sket, ville han endnu samme dag have en samtale med madam Hansen om det, en samtale, der selvfølgelig ikke kunne ændre noget ved det, men som nu næsten påtvang sig af sig selv. Her gjaldt det imidlertid om at være på sin post, for madam Hansen var en praktisk og erfaren kvinde, der til visse var langt rigere udrustet fra forstandens end fra hjertets side.

Hun havde uhindret ladet professoren tale, og først da han var færdig, udbrød hun:

"Det er altså *mig*, De lægger det til last, hr. Høgh?"

"Ja, det kan jeg ikke nægte, madam Hansen."

"Når De bebrejder mig, at jeg uforsigtigt har indladt mig på spekulationer, så har De ret. Men når De bebrejder mig, at jeg for at redde mig har handlet, som jeg har, så tager De fejl. Hvad har De at sige til det?"

"Aldeles intet!"

"De må også som en alvorlig mand indrømme mig, at der ikke godt kunne være tale om at tilbagevise Sandkvists tilbud. De må huske, at han faktisk har givet femten tusinde mark for en seddel, der ingen eller så godt som ingen værdi har ... er De ikke enig med mig i dette?"

"Der kan siges en del både for og imod den ting, madam Hansen!"

"Nej, der kan intet siges imod den, hr. Høgh!" vedblev hun. "De kender jo vor stilling, De ved, hvorledes vi er stedt; havde vor fremtid ikke været så truet, som den er ... ja, jeg indrømmer Dem jo også, at det er *min* skyld, den er det ... men jeg siger: *havde* den ikke været så truet, som den er, så havde jeg også kunnet forstå Huldas afslag. Ja, det er vist, så havde jeg kunnet

forstå, at hun ikke for nogen pris ville have afstået Ole Kamps seddel! Men når det, som her, gjaldt hele vor eksistens, når vi, som her, havde udsigt til om nogle dage at blive kastet ud af dette hus, hvor mine børn blev født og hvor min mand døde, så stiller sagen sig anderledes; og jeg er aldeles vis på, at De, hr. Høgh, ikke havde handlet på anden måde, om De havde været i mit sted!"

"Jo, madam Hansen, jo, det havde jeg!" sagde professoren.

"Hvad ville De da have gjort?"

"Jeg ville have fundet mig i alt, hellere end at ofre den seddel, som min datter havde fået under omstændigheder som disse!"

"Mener De da, at disse "omstændigheder" har forbedret chancerne for den seddel?"

"Ja, det kan hverken De eller jeg vide noget om, madam Hansen!"

"Å, såmænd kan vi så, hr. Høgh! Denne seddel har efter min mening grumme liden chance for sig! Er De virkelig så naiv, at De vil tillægge den mere betydning, fordi den har ligget i en flaske, der er blevet fisket op af havet?"

Sylvius Høgh undgik med forsæt at svare på dette i øvrigt meget klart fremsatte spørgsmål, idet han atter optog sagen som en "følelsessag" og udbrød:

"Ja, for mig stiller det sig således: I skibbruddets stund har Ole Kamp testamenteret Hulda alt, hvad han ejede – i alt fald det eneste værdipapir, han besad, nemlig denne seddel. Han har endog pålagt hende at være til stede i Kristiania på trækningsdagen for alle mulige tilfældes skyld ... og *nu* er sedlen ikke længere i Huldas besiddelse!"

"Havde Ole Kamp været hjemme, ville han sikkert ufortøvet have udleveret sedlen til Sandkvist!" svarede madam Hansen.

"Måske!" vedblev professoren. "Men han var også den eneste, der havde ret dertil det! Jeg sætter nu blot, at han ikke er død … at han ikke er omkommet … hvad ville De svare ham, hvis han sådan pludselig trådte frem for Dem … i morgen … eller endnu i dag?"

"Å, Ole kommer ikke tilbage," svarede madam Hansen med dump røst. "Ole er død, det kan De stole på, hr. Høgh!"

"Ja, De skal dog ikke sige det for vist, madam Hansen," vedblev Sylvius Høgh i en usædvanlig bestemt tone. "Der er undersøgelser i gang for at finde dem, der muligvis har frelst sig fra skibbruddet – og disse undersøgelser ledes med stor dygtighed og foretages med fuldt alvor! Sæt nu, at de – forinden trækningen finder sted – fører til et gunstigt resultat! De har under alle omstændigheder ikke ret til at sige, at Ole Kamp er død, før der foreligger uomstødelige vidnesbyrd om, at han er gået under med *Viken*! Jeg for mit vedkommende tror ikke, at han er død, men jeg skal vel vogte mig for at udtale mig så bestemt overfor Deres børn, fordi jeg grumme nødig vil indgive dem forhåbninger, der, når alt kommer til alt, *kan* medføre bitre skuffelser. Men lige overfor Dem, madam Hansen, betænker jeg mig ikke på at sige min mening rent ud! Og jeg mener bestemt, at Ole Kamp er i live – jeg hverken kan eller vil tro andet!"

Madam Hansen var ikke overtroisk af sig, men professorens ord havde dog gjort et vist indtryk på hende. Hun tav og bøjede sit hoved, som om Ole Kamp i dette øjeblik lyslevende var trådt frem foran hende.

Sylvius Høgh vedblev:

"Men forinden De således disponerede over Huldas seddel, burde De have gjort noget andet ... men det har De undladt?"

"Og hvad var det, hr. Høgh?"

"De burde først have henvendt Dem til Deres venner ... til Deres families venner måske også. Disse mennesker ville uden tvivl straks være kommet Dem til hjælp, enten ved at gå i kaution for Dem eller ved at forstrække Dem med beløbet."

"Jeg har ingen venner, hr. Høgh, i alt fald ingen, jeg kan henvende mig til om dét!"

"Jo, De har, madam Hansen. Jeg kender i hvert tilfælde én, der på denne måde øjeblikkelig ville have vist Dem sin erkendtlighed!"

"Og hvem er det?"

"Det er stortingsmand Sylvius Høgh!"

Madam Hansen var ikke i stand til at fremføre et ord. Hun bøjede sig i tavshed for professoren, det var alt, hvad hun kunne.

"Men desværre," vedblev han, "sket er sket! Jeg ønsker heller ikke at De berører denne samtale for Deres børn. Og nu vil der jo heller ikke være anledning til at gentage den!"

Dermed skiltes de.

Professoren påbegyndte så igen sit vante liv og genoptog sine regelmæssige daglige spadsereture; sammen med Hulda og Joel foretog han udflugter i egnen, dog ikke for langt bort, for ikke at trætte den unge pige. Når han derefter kom ind på sit værelse, satte han sig til at skrive; han skrev breve til Bergen og Kristiania og gjorde, hvad han kunne, for at opspore alle dem,

der deltog i de pågående undersøgelser og efterforskninger. Han levede og åndede kun for dette ene: at genfinde Ole!

En enkelt gang fandt han det endogså nødvendigt at drage bort selv, men han var kun fraværende i fire og tyve timer. Det var sandsynligvis disse undersøgelser, der havde foranlediget rejsen, men for øvrigt vogtede han sig vel for at sige, hvor han havde været, og hvad han havde udrettet.

Hulda var fremdeles svag og afkræftet; hun levede så at sige kun i mindet om Ole, og det håb, der nu og da skød sig frem hos hende og blandede sig i hendes forestillinger, blegnede mere og mere for hver dag, der gik. Men heldigvis havde hun da hos sig de to mennesker, hun mest af alle holdt af, og af disse to blev den ene aldrig træt af at opmuntre og trøste hende. Det forslog imidlertid ikke, for hun var og blev med hele sin sjæl knyttet til fortiden, og hendes tanker kredsede stadig om dette "skibbrud", der nu måtte anses for en kendsgerning! Det var næsten ikke muligt at få hende fra det!

Så kom den tolvte juli, der var nu kun et par dage til, at trækningen skulle finde sted i Kristiania.

Affæren med Sandkvist, og spekulationen, som denne havde drevet, kunne naturligvis ikke undgå at komme til offentlighedens kundskab. Han var selv mand for at besørge det; han lod aviserne tilflyde meddelelse om, at "lykkesedlen", der lød på nr. 9672, nu ejedes af hr. Sandkvist i Drammen, og at den ville blive solgt til den højstbydende. Endvidere hed det sig, at dens nuværende ejermand havde afkøbt Hulda Hansen den for en meget betydelig sum.

Disse meddelelser kunne naturligvis ikke nedsætte Hulda i folks omdømme; hun havde altså virkelig bestemt sig til at

sælge den seddel, som hendes forlovede havde sendt hende! Hun havde altså virkelig afhændet den for penge, og for penges skyld havde hun skilt sig af med det sidste minde, hun havde om ham!

Denne Sandkvists triumf var imidlertid af kort varighed! Allerede nogle dage derefter kunne "Morgenbladet" se sig i stand til at sætte sine læsere grundigt ind i sagen. Bladet meddelte nemlig oplysning om, af hvad natur hr. Sandkvists mellemkomst havde været, og hvorledes det hele var gået til. Nu vendte stormen sig mod den Drammenske ågerkarl, mod denne hjerteløse kreditor, der havde været lav nok til at drage sig familien Hansens ulykke til nytte, og følgen deraf var den, at ikke et eneste af de tilbud, der i sin tid var givet Hulda, fornyedes overfor den nye ejer af sedlen. Publikum, der før havde været købelystne nok, holdt sig her, som efter en stiltiende overenskomst, pligtskyldigst tilbage; det var, som om fortryllelsen var veget bort fra denne seddel, efter at Sandkvist havde besmittet den med sin berøring.

Sandkvist havde følgelig gjort en dårlig forretning, og der var ikke udsigt til, at han ville få synderlig glæde af den noksom bekendte nr. 9672.

Hulda og Joel havde naturligvis ikke mindste anelse om, hvad der gik for sig. Og man kan tilføje: heldigvis! for det ville have været meget pinligt for dem at vide sig indblandede i denne sag, der under ågerkarlens hænder havde fået et så absolut forretningsmæssigt præg.

Den tolvte juli hen ad aften kom der et brev til professor Sylvius Høgh fra Marinedepartementet i Kristiania. Dette brev indeholdt et andet, der var dateret Kristiansand, men det

kunne ikke være noget af vigtighed, for professoren stak det straks i lommen og talte slet ikke om det til de unge.

Men da han om aftenen stod i begreb med at trække sig tilbage til sit værelse, sagde han:

"Ja, I husker jo nok, at lotteriet skal trækkes om tre dage. Hvordan bliver det så, vil I overvære trækningen?"

"Å, hvad nytte skulle dét være til?" udbrød Hulda.

"Ja, Ole har jo ønsket, at hans forlovede var til stede ved den lejlighed," vedblev professoren, "det har jo været hans udtrykkelige ønske, og jeg mener derfor, at vi bør opfylde hans sidste vilje!"

"Men Hulda ejer jo ikke længere den seddel," sagde Joel, "og Gud må vide, hvem der nu har den!"

"Det er lige meget," svarede Sylvius Høgh; "jeg ønsker, at I begge to følger med mig til Kristiania."

"Er det Deres alvor, hr. Sylvius?" spurgte den unge pige.

"Mit ramme alvor, kære Hulda! – For resten er det ikke mig, men Ole, der vil have det," vedblev han, og nu tilføjede Joel:

"Ja, søster, professoren har ret! Vi *bør* tage af sted! Hvornår vil De rejse, hr. Sylvius?"

"I morgen ved daggry; med Guds ... og Sankt Olafs hjælp!"

16

Den følgende dag tog Sylvius Høgh og Hulda af sted med Lenglings karriol, mens Joel, som ikke kunne få plads på vognen, gik ved siden af hesten. De fjorten kilometer mellem Dale og Mæl var kun småting for ham.

Vejen gik gennem den yndige Vestfjorddal, langs Måne-elvens venstre bred. Vestfjorddalen er snæver og skyggefuld, med talrige fosser, der styrter sig ned fra fjeldene der omkring. Nu og da ser man Gaustas snedækkede tinder lige for sig, men straks efter forsvinder de igen, på grund af de idelige bugtninger, vejen slår.

Det var et prægtigt vejr, himlen var ren og klar, solen varmede, men den brændte ikke, luften var mild og behagelig.

Siden Sylvius Høgh havde forladt Dale, var der foregået en mærkelig forandring med ham; han var øjensynlig blevet mere oprømt, mere livlig, men det er jo rimeligt nok, at denne livlighed var en del forceret; det var ham åbenbart magtpåliggende ved denne rejse at få Hulda og Joel så meget som muligt revet ud af de mørke tanker, de rugede over.

Allerede klokken halv tre nåede de Mæl; her gjorde de holdt med karriolen, for derefter at fortsætte rejsen pr. vandskyds, ombord på et af de små skrøbelige fartøjer, der løber på Tinsøen.

Karriolen standsede tæt ved den lille landsbykirke og ved foden af en fos på over fem hundrede fods højde, der, forinden den optages i søen, taber sig i en dyb fjeldkløft.

På den yderste spids af bredden stod der to bådførere. En birkebarksbåd med en stærkt udpræget tilbøjelighed til

slingren, lå rede til afgang.

Morgenens skønhed var udbredt over søen og dens omgivelser. Solen, der ved sin opgang havde indsuget de natlige dampe, belyste nu fuldt og klart det hele landskab.

Det var den skønneste dag, man kunne tænke sig.

"Er du ikke blevet træt, min gode Joel?" spurgte professoren, da han steg ned af karriolen.

"Nej, hr. professor, det er jeg ikke," svarede han. "Jeg er så temmelig vant til at gennemtrave Telemarken på kryds og tværs."

"Ja, det er sandt, det er du jo! Men sig mig nu en gang den korteste vej fra Mæl til Kristiania, den kender du jo nok?"

"Ja, det gør jeg på en prik, hr. Sylvius! Når vi har nået spidsen af søen og er kommet til Tinoset ... ja, nu ved jeg jo rigtignok ikke, om vi kan få en karriol dér, da vi ikke har fået den bestilt, som vi plejer her til lands."

"Å, det skal du ikke bryde dig om, jeg har forudset det tilfælde!" svarede professoren. "Det er jo ikke min mening, at du skal tilbagelægge hele vejen fra Dale til Kristiania til fods!"

"Å, hvis det var nødvendigt ..." sagde Joel.

"Men det er det ikke! Nå, lad os så høre, hvad det var, du ville sige mig."

"Ja, når vi har nået Tinoset, tager vi om ad Fol-søen, over Vik og Bolkesjø, til Mjøsen, og herfra over Kongsberg, Hougsund og Drammen. Og hvis vi tager natten til hjælp, kan vi nok en gang i morgen eftermiddag komme til Kristiania."

"Meget vel! Jeg ser, du kender dit land, og vejen, du angiver, er desuden overmåde behagelig ..."

"Det er først og fremmest den korteste," sagde Joel.

"Ja, det kan være meget godt, men det har for mig alligevel mindre at sige!" svarede Sylvius Høgh. "Jeg kender en anden vej, der kun forlænger rejsen nogle timer, og den vej kender *du* bestemt også, skønt du ikke vil være ved det!"

"Og hvad er det for en vej?"

"Det er den, der går over Bamble!"

"Over Bamble?"

"Ja, over Bamble! Å, stil dig ikke så hellig an, min gut! I Bamble bor jo, så vidt jeg ved, gårdejer Holmbo og hans datter Sigfride, ikke sandt?"

"Å, hr. Sylvius ... hr. Sylvius!"

"Nå, ja, ja! Det er netop den vej, vi vil tage, og jeg skulle mene, vi kan lige så vel nå Kongsberg, når vi drejer syd om Fol-søen, som når vi drejer nord om den."

"Ja, og måske endda nok så godt!" svarede Joel smilende.

"Jeg takker Dem, hr. Sylvius, på min broders vegne!" sagde Hulda.

Professoren vendte sig om imod den unge pige og tilføjede:

"Og på dine egne vel med, ikke sandt? Jeg skulle tro, at du ville gerne i forbifarten hilse på din gode veninde, den smukke Sigfride!"

Båden lå, som sagt, rede til afgang. De tre rejsende steg forsigtigt over i den og anbragte sig i agterenden. Bådførerne, der roede og styrede på en gang, satte fra land.

Efterhånden som man fjerner sig fra bredden, runder Tinsøen sig af op mod Hækenæs, en lille gård på to eller tre huse, der ligger på den klippefulde odde, som skyder sig ud i den smalle strøm. Søen er endnu meget indsnævret, men lidt efter lidt viger baggrundens fjeldmasser tilbage, og man får

først rigtig øje for, hvor mægtige de er, når man tilfældigvis i en lille båd passerer ind under dem – den er at se til ikke større end en svømmefugl.

Hist og her dukker enkelte småøer frem, bevoksede eller nøgne, og med nogle fiskerhytter på. På søen driver flåder af træstammer, planker og lægter fra de nærliggende savværker. I den anledning var det, at Sylvius Høgh, der satte alle sejl til for at opmuntre sine medrejsende, spøgende ytrede:

"Hvis de nordiske digtere har ret i, at søerne er Norges øjne, skal det indrømmes, at dette land har bjælker nok i dem, for nu at bruge et udtryk fra Bibelen!"

Hen imod klokken fire nåede de rejsende Tinoset, en lille by, der intet som helst bemærkelsesværdigt frembyder.

Det var ikke Sylvius Høghs mening at gøre ophold her; derfor forberedte han sig også straks på at drage videre. Ved strandbredden holdt der ganske rigtigt et køretøj; den forsynlige professor havde nemlig pr. brev anmodet Kristiania om at drage omsorg for, at rejsen kunne fortsættes uhindret. Til den fastsatte tid var der i Tinoset mødt en gammel kalechevogn, hvis ruf var vel forsynet med levnedsmidler.

Tinoset ligger for enden af Tinsøen. Måne-elven styrter sig på dette sted ned i det nedre dalstrøg og genoptager derefter sit regelmæssige løb.

Hestene blev spændt for, og vognen kørte nu i retning af Bamble.

På det tidspunkt, hvor vor fortælling foregår, kunne man i almindelighed, og i Telemarken i særdeleshed, ikke komme af sted på andre måder end som anført. Men det er ikke umuligt,

at jernbanerne nu til dags for de rejsende medfører et savn af den nationale karriol og af hr. Bennetts kalechevogne.

Selvfølgelig var Joel godt kendt i denne del af amtet; han havde jo ofte før gjort rejsen mellem Dale og Bamble ad denne vej.

Klokken otte om aftenen kom Sylvius Høgh og de to søskende til det foreløbige bestemmelsessted.

De var ganske vist ikke ventet der, men velkomne var de alligevel, det var tydeligt nok! Gårdmand Holmbo tog meget vel imod dem, og Sigfride vidste ikke, alt det gode hun ville gøre sin kære veninde Hulda Hansen, som hun fandt, havde skæmmet sig meget under den tunge sorg.

Kort efter ankomsten hertil havde de unge piger en fortrolig samtale om disse ting.

"Kære Hulda," ytrede Sigfride, "du må på ingen måde således lade dig beherske af din sorg! Jeg for mit vedkommende har endnu ikke tabt troen på, at Ole kommer tilbage! Der er heller ingen grund til at opgive håbet! Der har jo stået i aviserne, at der bliver anstillet eftersøgning efter *Viken*, og jeg er ganske vis på, at de vil føre til et godt resultat. Ja, du kan være overbevist om, at hr. Sylvius venter det samme! Å, Hulda dog, kære Hulda, du må ikke sådan fortvivle ... hører du, det må du ikke!"

Men Hulda kunne ikke fremføre et ord til svar på dette; hun var bristet i gråd, så snart talen var kommet på Ole Kamp og hans skæbne, og Sigfride søgte forgæves at trøste hende ved at tale kærligt til hende og drage hende ind til sig.

Å, hvor kunne de ikke have været lykkelige med hinanden, disse mennesker, her under dette gæstfrie tag, hvis blot skæbnen havde været dem god!

"De vil tage direkte til Kristiania?" sagde Holmbo til Sylvius Høgh.

"Ja, det er min hensigt," svarede denne.

"For at overvære trækningen af lotteriet?"

"Netop!"

"Men hvorfor vil De egentlig dét, når Ole Kamps seddel nu er blevet udleveret til den slyngel – denne Sandkvist?"

"Ole har villet det – derfor gør vi det!"

"Det hedder sig, at ågerkarlen fra Drammen ikke har kunnet finde en køber til den seddel, han har betalt i dyre domme!"

"Ja, det siges der," svarede professoren.

"Og hvis det forholder sig rigtigt, så sker der ham kun hans ret, den slubbert! Ja, ikke sandt, hr. Høgh, det er en slubbert ... en rigtig slyngel!"

"Ja, det er han, hr. Holmbo, det er ganske rigtigt!"

De rejsende skulle naturligvis spise til aften på gården. Hverken Holmbo eller hans datter ville tillade dem at tage bort, før det var sket. Men der var ingen tid at give bort, hvis de nu i løbet af natten skulle kunne indhente de par timer, de havde forsinket sig ved at tage over Bamble, og derfor kom anretningen straks på bordet. Måltidet besørgedes i en fart.

Lidt efter holdt vognen forspændt for døren

"Når jeg næste gang besøger Dem, hr. Holmbo," sagde professoren, "så skal jeg gerne sidde seks timer til bords, om De vil! Men i dag må De have os undskyldt, om vi bryder op i utide! Vil De række mig Deres hånd til afsked, og vil Sigfride give Hulda et kys til farvel, så siger vi tak for denne gang!"

Dermed drog de bort.

Her oppe under denne breddegrad varede det endnu en god stund, før det blev mørkt, og da luften var ren og klar, trådte synskredsen temmelig tydeligt frem, selv efter at solen var gået ned.

Vejen fra Bamble til Kongsberg, over Hitterdal og syd om Folsøen er smuk og temmelig bakket.

Efter en times kørsel kom de forbi Hitterdals gamle ærværdige kirke med de uregelmæssigt byggede tinder; det er træværk alt somme, lige fra de tæt sammenføjede bjælker på sider og de taglagte fjæl til den yderste spids af det høje tårn.

Dette mærkværdige monument er anlagt i en stil, der åbenbart yndedes meget af det trettende århundredes skandinaviske arkitekter.

Lidt efter brød natten frem – en af de nætter, der endnu er som gennemsivede af dagens sidste lysning; allerede en time efter midnat gled dæmringen over i den frembrydende dag.

Joel, der sad på forsædet, var fordybet i tanker, ligesom søsteren, der sad bagved ham, inde i vognen. Sylvius Høgh vekslede et par ord med kusken, og opfordrede ham til at skynde lidt mere på hestene. Ellers var lyden af bjælderne på seletøjet, smældet af pisken og hjulenes knirken det eneste, man hørte.

Rejsen fortsattes uden ophold hele natten. Der var ingen grund til at gøre holdt i Lysthus, den lille uanselige skydsstation, der lå omgivet af granbevoksede højder, bag hvilke der sås en kreds af nøgne og vilde fjeldpartier. Der var heller ingen grund til at standse ved Tinæs, en køn lille gård, hvis få bygninger er anlagt terrasseformigt på pæle. Vognen rullede rask af sted; der var ikke anledning til at bebrejde

kusken noget; den skikkelige fyr passede sit kram, så godt han kunne, men lidt søvnig var jo rigtignok! Nu og da langede han ud med pisken efter den nærmer hest ... altid den nærmer, for den fjermer tilhørte ham selv, men den nærmer hans nabo!

Klokken fem om morgenen vågnede Sylvius Høgh op af sin blund, strakte sig i sædet og indåndede med et vist velbehag den stærke duft af gran, som krydrede luften.

De var kommet til Kongsberg. Vognen passerede broen over Numedalslågen og holdt på den anden side af denne, et stykke forbi kirken og i nærheden af Larbro-fossen.

"Hvis I nu vil lyde mig," sagde Sylvius til sine unge venner, "så gør vi kun holdt her, mens vi får nyt forspand. Det er nemlig for tidligt endnu til at spise frokost. Det er ikke værd, at vi standser rigtigt, før vi kommer til Drammen. Her vil vi så tage os et godt måltid, for at spare lidt på hr. Bennetts madkurv!"

Mens hestene blev spændt for, tog Joel og professoren sig en lille hjertestyrkning i gæstgiveriet, og efter et kvarters forløb fortsattes rejsen.

Uden for byen gik vejen stejlt opad. I det fjerne øjnedes Kongsbergs sølvværker, men et øjeblik efter lå de atter skjult af de store dunkle fyrreskove, som sollyset kun sparsomt kunne trænge igennem.

I Hougsund fik de friske heste for igen. Så gik det fremad på ny ad jævnere veje, der imidlertid flere steder var lukket med bomme, som de måtte bøde fem eller seks skilling for at få åbnet; videre gennem frugtbare egne, hvor træerne, ved de af frugterne nedtyngede grene, havde en vis lighed med grupper af grædepile.

Alt som de nærmede sig Drammen, blev dalen mere og mere klippefuld igen. Ved middagstid nåede de omsider denne til dels af træ byggede by, der er beliggende ved en arm af Kristiania-fjorden; de tog ind i Hotel Skandinavien og modtoges på tærsklen til dette af ejeren selv, en velnæret herre med hvidt skæg og en ret imponerende optræden. En fin næse havde han, den samme hotelvært (men det har forresten alle hotelværter), for idet han trådte de rejsende i møde, henvendte han følgende ord til dem:

"Det skulle ikke undre mig, om disse herrer og denne unge dame kunne trænge til en god frokost?"

"Såmænd!" svarede Sylvius Høgh, "det kan ikke være af vejen, De kan gerne bringe os noget, men det må ske snarest muligt!"

"På øjeblikket!"

Frokosten, der straks efter blev budt dem, var upåklagelig. Blandt andet var der en fjordfisk, der var tilberedt med et krydderi af urter, og som navnlig professoren tog godt til sig af.

Klokken halv to holdt vognen atter – forspændt med friske heste – udenfor hotellets dør, og lidt efter travede de videre ud af byen.

Da de kom forbi et lavt og meget uanseligt hus, der ved sit tarvelige udseende stak svært af mod de smukt malede naboejendomme, gav det et sæt i Joel, og han udbrød:

"Sandkvist ... Sandkvist!"

"Ej, ej!" sagde Sylvius Høgh. "Så her bor hr. Sandkvist ... nå, han ser heller ikke selv videre tiltalende ud, den fyr!"

Sandkvist stod i sin dør og røg af en kort pibe. Det er tvivlsomt, om han genkendte Joel, der sad på forsædet, for vognen fo'r hastigt af sted og var snart skjult af husene.

Vejen, ad hvilken de kørte, var beplantet på begge sider med rønnetræer, hvis røde frugter glimtede i solen, og længere henne kom de igennem den tykke granskov, der strækker sig langs "Paradisdalen". De mangfoldige småhøjder, de efterhånden passerede, var næsten alle sammen bebyggede med en villa eller en gård.

Hen ad aften, da vognen rullede nedad mod vandet, langs med de grønne marker, dukkede den ene bondegård frem efter den anden, og deres højrøde farver dannede en underlig modsætning til den mørkladne vegetation, der omgav dem.

Omsider nåede de rejsende Kristianiafjord med dens indfatning af prægtige, maleriske højder, dens talrige vige og dens større eller mindre havne, hvor fartøjerne fra bugten, og de små fjorddampere, der farer frem og tilbage, lægger til.

Klokken ni om aftenen – det var ganske lyst endnu – rullede det gammeldags køretøj standsmæssigt og i et forholdsvis rask tempo ind i byen og tog vejen op gennem de allerede nu så temmelig øde gader.

Sylvius Høgh havde givet kusken ordre til at holde ved Hotel Victoria. Her steg Hulda og Joel ud. Der var bestilt værelser til dem i forvejen. Professoren tog en hjertelig afsked med sine unge venner og begav sig skyndsomst til sin bolig, hvor hans gamle pige Katrine og hans gamle tjener Flink ventede ham med stor utålmodighed.

17

Kristiania – Norges hovedstad – ville kun være en lille by, hvis den lå i England eller Frankrig. De hyppige ildebrande, den har været hjemsøgt af, har bevirket, at den i tidens løb har skiftet udseende. Den daterer sig oprindelig fra det ellevte århundrede, men egentlig talt kun fra år 1624, da Kristian den Fjerde anlagde den. Oslo hed den tidligere, nu blev den opkaldt efter sin kongelige bygmester.

Kristiania, eller i alt fald en del af den, er en smuk og regelmæssigt bygget by, med brede, snorlige gader og smukke bygninger. Den rige og nyere del af byen ligger lavt, mens den øvrige del skråner stærkt opad og består af krumme gader, meget uregelmæssige bygninger og enkelte træhuse, hvis skrigende farver snarere virker undrende end egentlig tiltrækkende.

På et højdedrag inde i en park ligger det kongelige slot, en stor firkantet bygning uden egentlig stil, skønt den vel nærmest skulle være jonisk. Hist og her ser man nogle kirker, hvis kunstneriske skønhed ikke vil kunne sprede de troendes opmærksomhed! Endvidere ser man en del større private og offentlige bygninger, og en stor rotundeagtig basar, hvor der forefindes såvel indenlandske som udenlandske produkter.

Det er ganske net alt sammen, men nogen særlig interesse frembyder intet af det. Når Kristiania som helhed gør et tiltalende indtryk, skyldes dette nærmest dens henrivende beliggenhed, idet den fra vandspejlet dernede ligesom løfter sig terrasseformigt op ad skråningerne, og er omgivet af høje

fjelde, der danner den prægtigste ramme omkring den, som tænkes kan.

I visse henseender minder Norges hovedstad om de nordafrikanske kasbaher – citadeller eller befæstede slotte – og i nærheden af havnen genfinder man også i de "tre linjer" navnene Algier, Tripolis og Tunis. Byens skønne beliggenhed kunne friste til andre paralleller, og der er for den sags skyld heller ingen uretfærdighed i at sammenligne Kristianiafjorden med den skønne bugt ved Neapel, da dens kyststrækning – ligesom ved Sorrento og Castellamare – er tæt besat med villaer, landlige småbygninger og mindre pavilloner, der dog her ligger halvt i skjul bag de mørke fyrretræer.

Sylvius Høgh var altså nu vendt tilbage til Kristiania. Ganske vist var hans rejseplan blevet noget ændret, og hjemkomsten var sket under forhold, som han mindst af alt havde kunnet tænke sig eller forudse, men ad åre kunne han jo begynde igen, hvor han denne gang slap! For øjeblikket var det Huldas og Joels skæbne, der lå ham mest på sinde. Han havde gerne taget de to søskende med sig hjem, men lejligheden var ikke indrettet på at modtage gæster nu. Derfor havde han indkvarteret dem i Hotel Victoria og anbefalet dem på det bedste til værten; og en anbefaling fra stortingsmand Sylvius Høgh havde noget at betyde!

Han havde dog været forsigtig nok til ikke at navngive dem på hotellet; han fandt det rettest for Joels, men ikke mindst for Huldas skyld, at de foreløbig var ukendte, for ellers ville rygtet om deres ankomst hertil sprede sig vidt omkring og måske volde dem besvær. Det var langt bedre, at ingen fik at vide, at Hulda Hansen var kommet til Kristiania.

Professoren havde aftalt med dem, at han først ville opsøge dem igen den følgende dag ved frokosttid, mellem elleve og tolv. Han havde nemlig en del forretninger at besørge, der nok ville optage ham nogle timer, men så såre han var færdig med dem, skulle han komme. Og fra det øjeblik af skulle han også blive hos dem lige til lotteriet skulle trækkes, klokken tre om eftermiddagen.

Næste morgen, da Joel var stået op, gik han ind til sin søster. Hulda var fuldt påklædt og ventede på ham. For at adsprede hende lidt – hun var i dag mere tungsindig end hun havde været før – foreslog han hende at gå en tur til det blev frokosttid. Den unge pige indvilligede, dog vist nærmest af hensyn til broderen, og lidt efter begav de sig begge ud i byen.

Det var søndag. Der var mange mennesker på benene den dag, både af byens folk og af landboere, der var kommet herind. I anledning af trækningen var der fra de nærmeste landdistrikter strømmet skarer af folk til byen, og der havde været flere ekstratog i gang for at besørge dem hertil.

I de fleste af disse folk gærede der sikkert et lille håb om, at de dog ikke havde gjort en forgæves rejse! Ja, hvad skal man sige til det! Den overvejende del af sedlerne *var* afsat, og selv om man også kun skulle kunne få et par hundrede mark, så var der mange, der ville være himmelglade ved at bringe en sådan gevinst hjem med!

Joel og Hulda forlod altså Hotel Victoria og gik først ned til kajerne ved den østlige del af bugten. Der var ikke ret mange spadserende her, men alle værtshusene var fulde af folk, der kom herind for at slukke tørsten ved et glas øl eller nogle snapse.

Men livet ved havnen og de mange skibe, der lå fortøjede her, havde for Hulda og Joel langt større interesse end noget som helst andet. Den unge pige kom til at tænke på sin elskede ven og hun udbrød flere gange: "Ole … min stakkels Ole!" Derfor ville Joel også, da han mærkede, hvilken indflydelse alt dette her havde på søsteren, drage hende med sig fra kajen op i byen igen. Hun fulgte modstræbende med ham, og på vejen hørte de forskellige ytringer, der refererede sig til dem selv:

"Ja," sagde en, "der skal endogså være budt ti tusinde mark for nummer 9672."

"Ti tusinde?" svarede en anden; "ja, jeg har hørt tale om tyve tusinde eller mere …"

"Vanderbilt fra New York skal have budt tredive tusinde!" sagde en tredje.

"Men Barring fra London har budt fyrre tusinde!" tilføjede en fjerde.

"Hvad har det at sige," udbrød en femte, "Rotschilderne fra Paris har jo budt tres tusinde!"

Men den slags ytringer må man kun tage for, hvad de er værd! Det var selvfølgelig overdrivelse fra først til sidst; for var man blevet ved på denne måde, kunne man let være kommet til at overskride selve den store gevinsts pålydende beløb!

Disse gode folk havde altså, som vi hørte, vanskelighed ved at enes om størrelsen af de tilbud, der var gjort Hulda Hansen, men til gengæld herskede der fuld enighed mellem dem om at fordømme den Drammenske ågerkarls adfærd i samme forbindelse.

"Det må dog være en infam slyngel, denne Sandkvist! Han har ikke haft spor af medlidenhed med de stakkels folk!" sagde

en.

"Ja, han er godt kendt i Telemarken, det er ikke første gang, han har været på spil!"

"Der siges, at han har ondt ved at komme af med den seddel nu ..."

"Ja, der er naturligvis ingen, der vil købe den!"

"Nå, det er da heller ikke så underligt, det! Så længe Hulda Hansen havde den, var den da noget værd!"

"Ja, det forstår sig, men siden *han* har haft sine fingre ved den, er der ingen, der gider eje den!"

"Det har han godt af, den fyr! Blot han må få et ordentligt smæk ved den lejlighed!"

"Ja, men hvis han nu alligevel skulle vinde den store gevinst?"

"Han ... Å, det har vel ingen fare!"

"Ja, det ville også være en uretfærdighed af skæbnen! Men dét vil jeg blot sige, lad ham vogte sig for at komme til trækningen!"

"Han kommer såmænd heller ikke ... det kunne bekomme ham ilde!"

Sådan lød talen om Sandkvist. Vore læsere ved allerede, at han – af en eller anden grund – havde afholdt sig fra at tage ind til byen den dag. Han stod jo ganske roligt i sin dør og røg på sin pibe, den gang Sylvius Høgh og de to søskende kørte forbi hans hus.

Hulda følte sig stærkt rystet ved at høre alt dette, og Joel, der mærkede, at hun skælvede over hele sit legeme, tog hende under armen og gik raskere til for ikke at få mere at høre ... og som om han var bange for at blive genkendt og antastet af en af disse folk. Men det havde ingen nød, de omkringstående havde

ikke den fjerneste anelse om, at hovedpersonerne i denne historie just nu passerede så tæt forbi dem!

Måske havde Hulda og Joel håbet, at de kunne træffe Sylvius Høgh på denne deres vandring gennem byen, men i så fald blev de skuffede. Af enkelte brudstykker af folks samtale blev det dem dog klart, at man vidste god besked med professorens ankomst hertil, for der blev fortalt, at han var blevet set på gaden.

Joel kunne godt hos den første den bedste, han traf på, have forhørt sig om, hvor professoren boede. Vedkommende ville øjeblikkelig have angivet ham stedet og ville måske endog have fulgt ham derhen; men han var taktfuld nok til at lade det være; professoren havde jo selv sagt, at han ville komme til dem på hotellet, så var det måske også bedst, at det blev ved det.

Hulda var imidlertid blevet meget træt af turen, og hertil havde de mange hentydninger til Ole Kamps historie bidraget ikke så lidt. Hun bad da sin broder, om han ville følge hende hjem til hotellet. Da hun havde nået dette, gik hun op på sit værelse for her at afvente Sylvius Høghs ankomst. Joel var gået ind i læsestuen, hvor han rent mekanisk havde givet sig til at blade hovedstadens aviser igennem. Men bedst som han som han sad og lod blikket fare hen over spalterne, blegnede han og fo'r sammen …

I et nummer af *Morgenbladet* var han stødt på følgende telegram fra New Foundland:

> Avisodamperen *Telegrafen*, der var udsendt for at finde Viken, har hverken på det formodede ulykkessted eller senere på den grønlandske kyst kunnet finde spor af dette

skib. Det må nu anses for godtgjort, at ingen af Vikens besætning har overlevet katastrofen.

18

"Goddag, hr. Benett, goddag! Det glæder mig, hver gang, jeg har lejlighed til at hilse på Dem!"

"Det er mig en ære at modtage Dem, hr. professor Høgh!"

"Nå, så kan det jo gå lige op!"

"Jeg ser, De har haft held med Dem på Deres ekspeditioner inde i landet … nu er De vel helt færdig?"

"Ja, med rejsen er jeg færdig – i alt fald for i år."

"Nå, fortæl mig så lidt om de vakre folk, De gjorde bekendtskab med i Dale."

"Ja, vakre er de, og dygtige med, det kan De stole på!"

"Men efter aviserne at dømme står det ikke videre godt til med dem?"

"Nej, desværre! der er ikke mange, der mere hårdnakket er blevet forfulgt af ulykken end dem!"

"Der var nu først den historie med *Viken* og så denne fatale affære med denne hr. Sandkvist …"

"Ja, det har De fuldkommen ret i, hr. Benett."

"Men jeg finder, at Hulda Hansen gjorde vel i at udlevere sedlen, da hun kunne få kvitteringen i stedet."

"Finder De det?"

"Ja, absolut! Femten tusind mark er dog bedre end udsigten til … måske slet ikke at få en eneste skilling!"

"Ja, De taler som forretningsmand, og for så vidt kan De vel have ret! Men man skal også betragte sagen fra en anden side, man kan betragte den som en følelsessag … og så gælder Deres beregning ikke!"

"Ja, tillad mig ... Hulda Hansen havde dog næppe stået sig ved at betragte sagen på denne måde!"

"Hvoraf slutter De det?"

"Men Herregud, det er jo da lige til! Hvad, må jeg spørge, repræsenterer denne seddel? En milliontedel chance, å ja!"

"Nå ... jeg indrømmer Dem gerne, det var ikke meget, men ..."

"Og nu, da bevægelsen har lagt sig, og folk er kommet til besindelse igen, hedder det sig, at Sandkvist, der kun købte sedlen for at spekulere med den, ikke kan finde en, der vil købe den af ham!"

"Ja, det hører jeg, hr. Bennett."

"Men *skulle* nu denne blodhund vinde den store gevinst – det ville dog være en skandale!"

"Ja, det er ikke for meget sagt, hr. Bennett! det *ville* være en skandale!"

Denne samtale fandt sted, samtidig med at Sylvius Høgh spadserede rundt i hr. Bennetts forretningslokale – en butik, som var velbekendt i Kristiania, ja i hele Norge. Det er næppe muligt at nævne noget, som ikke kunne fås her: Rejsevogne – karrioler i snesevis, mad på dåse, kassevis af vin, alskens henkogte sager, tøj og andre nødvendighedsartikler til turister, og vejvisere til de fjerneste landsbyer i Finmarken, Lapland, ja selv Nordpolen. Og dette er ikke alt. Hr. Bennett tilbød desuden til amatører udi naturhistorien prøver på de forskellige stenarter og metaller, der kan findes i jorden, samt eksemplarer af de mange varieteter af fugle, insekter og krybdyr, der findes i den norske fauna. Og intetsteds finder man et større udvalg af smykker og landlige nipsgenstande end i hans glasskabe.

Denne herre er således den gode engel for alle de turister, der ønsker at stifte nærmere bekendtskab med den skandinaviske halvø, og en mand, som Kristiania ret dårligt kunne undvære.

"Men for at tale om noget andet, den vogn, De havde forlangt, gav vel punktligt møde i Tinoset?"

"Det følger af sig selv, hr. Bennett, eftersom det var hos Dem, jeg bestilte den!"

"De er alt for artig, hr. professor. Men sig mig ... De var jo ikke ene i vognen, der var to andre med?"

"Ja, vi var tre i alt."

"Og hvem var de to andre?"

"Et par mennesker, der fulgte med mig her til byen, og som jeg netop nu skal tilbage til ... de bor på Hotel Victoria."

"Det skulle da vel aldrig være ...?"

"Jo, akkurat, hr. Bennett! Men De må ikke tale om det til nogen; det er mig meget om at gøre, at ingen får nys om deres ankomst hertil!"

"Stakkels pige ... stakkels pige!"

"Ja, hun har gået meget igennem."

"Og det er virkelig Deres mening, at hun skal overvære trækningen, skønt hun ikke længere er i besiddelse af den seddel, hendes forlovede sendte hende?"

"Det er ikke *mig*, der vil det, det er Ole Kamp, der har ønsket det! Og jeg siger til *Dem*, hr. Bennett, som jeg siger til alle: vi må efterkomme hans sidste vilje!"

"De har, må jeg sige, handlet overmåde smukt i denne sag, hr. professor."

"Å, nu smigrer De, hr. Bennett!"

"Nej, min tro om jeg gør! Og familien Hansen må i det hele taget være glad ved, at de traf på *Dem*!"

"Å, jeg har haft ulige større glæde af at træffe familien Hansen, kan De tro!"

"De har altid haft hjertet på rette sted, hr. professor!"

"Ja, når man nu en gang *skal* have et hjerte, er det jo også bedst at have det på det rette sted!" svarede Sylvius Høgh med et elskværdigt smil.

Lidt efter fortsatte han:

"Men for resten er det ingenlunde ærgerrighed eller trang til ros, der har bragt mig til at opsøge Dem her! Jeg har nemlig et ærinde ..."

"Til tjeneste, hr. professor!"

"De ved jo nok, at jeg aldrig var sluppet levende fra Rjukanfossen, hvis ikke Hulda Hansen og Joel var kommet til i rette tid! Hvis ikke *det* var sket, havde jeg blandt andet ikke kunnet have den fornøjelse at hilse på *Dem* i dag ..."

"Ja, det ved jeg nok, min kære professor, aviserne har fortalt det hele! Ja, jeg kan ikke sige andet, de brave folk havde virkelig fortjent at vinde den store gevinst!"

"Det er også min mening, hr. Bennett! Men eftersom de nu er afskåret fra den mulighed at vinde den, ville jeg nødig, at Hulda skulle vende tilbage til Dale uden at medbringe fra mig en lille foræring ... en lille erindring ..."

"Se, se! Den idé var ikke så gal!"

"Og da De nu har så mange skønne ting på lager, ville jeg bede Dem være mig lidt behjælpelig med at finde noget, der kunne passe sig for en ung pige ..."

"Med største fornøjelse!"

Derefter førte Bennett professoren ind i den afdeling af forretningen, hvor der fandtes en hel rigdom af indenlandsk juveler-arbejde. Et ægte norsk smykke måtte jo være den bedste erindring, man kunne tage med hjem fra Kristiania! Ja, det mente Sylvius Høgh også.

Mens de således vandrede rundt for at bese hele herligheden, opfordrede den galante hr. Bennett stadig professoren til at åbne glasskabene og vælge sig det smykke, han syntes bedst om.

"Ja, det kan nu være godt nok," sagde professoren, "men jeg forstår mig aldeles ikke på den slags ... jeg stoler i et og alt på Deres smag, hr. Bennett – og jeg vil derfor ganske overlade valget til Dem."

"Ja, ja, vi kan måske enes om det, hr. professor," svarede den anden.

Der var, som sagt, nok at vælge imellem, men hvad man allernærmest måtte beundre, var den kunst, hvormed disse i og for sig simpel smykker var forarbejdede.

"Hvad er dette her?" spurgte professoren.

"Det er en slangering med bevægelige stene, der kan frembringe en ganske behagelig klang."

"Den er smuk!" sagde Sylvius Høgh, idet han satte den på spidsen af sin lille finger; "lad os lægge den lidt til side, hr. Bennett, og lad os gå videre ..."

"Skal det være armbånd ... eller halssmykker?"

"Ja, måske også det ... også det ... men hvad har De der?"

"Det er en par kapsler, der bæres ved bæltet ... finder De ikke, at kobberet taget sig prægtigt ud på den røde broderede bund? ... og de er ikke ret dyre!"

"Det er overmåde smukt, hr. Bennett, lad os også lægge dem til side foreløbig."

"Men disse ting bæres for resten kun af nygifte og på selve bryllupsdagen ... og eftersom ..."

"Ved Sankt Olaf! De har ret ... det skulle have været Ole Kamp, der havde foræret Hulda dem, og ikke mig! ... Hvad gør vi så?"

"Ja, så må vi vist udsøge os noget andet."

"Lad mig se ... her er et kors, det må vel kunne anvendes ..."

"Ja, det er et kors med kæder og konkave skiver, der klingrer, så såre man bevæger halsen ..."

"Nå, ja, ja! Læg det til side, hr. Bennett. Når vi har gået hele rækken igennem, vil vi træffe vort valg ..."

"Ja, men ..."

"Nå, kommer De nu igen med Deres *men*?"

"Ja, ser De ... disse kors bæres kun af bruden, når hun drager til kirke ..."

"For pokker! ... jeg har nok ikke held med mig i den slags ting!"

"Å, hr. professor, det kommer jo nærmest af, at jeg mest fører de smykker, som brudefolk plejer at bruge, og som jeg også sælger en hel slump af mellem år og dag ... derfor er det jo heller ikke så forunderligt, at det træffer sig uheldigt for Dem!"

"Nej, det har De ret i, hr. Bennett. Nu forstår jeg det, men alligevel, det sætter mig forlegenhed!"

"Jeg vil først råde Dem til at tage den guldring, De først så!"

"Ja, den guldring ... ja, men jeg ville også meget gerne have et smykke, der ... ja, hvad skal jeg sige ... der kunne gøre effekt ... der kunne pynte lidt!"

"Ja, så skal De ubetinget tage denne sølje!" sagde hr. Bennett. "Der hører en halskæde til, ser De, den er ikke så ueffen, der er flere rækker ... De kan være overbevist om, at den vil gøre fortrinlig virkning ... og jeg forsikrer Dem for, at det er udmærket arbejde ..."

"Å, ja," svarede Sylvius Høgh, "det ser godt ud, men jeg er bange for, at det er lidt for pralende for min beskedne Hulda! Jeg tror næsten, jeg foretrækker de kapsler og det kors, De viste mig før ... er de så udelukkende bestemt for en brud, at de ikke på nogen måde kan foræres til en anden ung pige?"

"Nå-å, det vil jeg ikke sige!" svarede hr. Bennett. "Endnu har Stortinget jo ikke fastslået ved lov, at det *skal* være således ... det er, om jeg må være så fri, en mangel ved lovgivningen ..."

"Meget vel, hr. Bennett, så kommer vi nok ud af det! Nu tager jeg altså korset og kapslerne ... og ... hvem ved, hvad der kan ske, Hulda kan jo blive gift endnu ... hun er da både ung og smuk ... måske kan hun en anden gang få brug for disse ting ... ja, så tager jeg dem med mig!"

"Som De vil, hr. Høgh."

"Har man ikke den fornøjelse at se Dem ved trækningen, hr. Bennett?"

"Jo, det er nok muligt."

"Den bliver ganske sikkert meget interessant."

"Ja, det fejler ikke."

"Nå, på gensyn altså!"

"På gensyn, hr. Høgh!"

"Ej, ej," udbrød professoren og bøjede sig ned over et af glasskabene, de stod ved, "der ligger et par ringe, jeg ikke har set før ... de er meget smukke ..."

"Å ja, men det er ikke noget for Dem, hr. Høgh … det er ringe, som præsten under selve vielsen sætter på brudeparrets fingre …"

"Nej, virkelig! … Ja, jeg synes virkelig godt om dem … jeg tager dem med mig … Nå, farvel, hr. Bennett, ja så ses vi jo siden!"

Dermed forlod hr. Sylvius Høgh lokalet og begav sig – let til bens som en ung mand – hen til Hotel Victoria. Idet han kom ind i vestibulen, faldt hans øje på ordene *Fiat Lux*, som er graveret i gaslampens glas.

"Ja," sagde han til sig selv, "disse latinske ord beskriver netop situationen! Ja! *Fiat lux! … Fiat lux!*"

Hulda opholdt sig på sit værelse. Hun sad henne ved vinduet og ventede på hr. Sylvius. Professoren bankede på døren, og straks efter blev den åbnet.

"Å, er De der, hr. Sylvius!" udbrød den unge pige.

"Ja, her er jeg! Kom nu med ned, nu skal vi spise frokost, jeg har en glubende appetit! Men hvor er Joel?"

"Han er nede i læsestuen."

"Nå, så går jeg lidt i forvejen … men du kommer vel snart?"

Sylvius Høgh gik nedenunder og trådte straks efter ind i læsestuen. Også Joel havde ventet på ham … men den unge mand var ude af sig selv af fortvivlelse. Da professoren kom hen til ham, rakte han ham *Morgenbladet* … efter den depeche, der skrev sig fra avisodamperens kaptajn, kunne der ikke længere være tvivl om, at *Viken* var gået under.

"Hulda har da vel ikke læst dette her?" spurgte Sylvius Høgh hurtigt.

"Nej, hr. Sylvius, det har hun ikke."

"Nå, det var da godt, hun ikke har set det," svarede professoren synligt lettet. "Ja, kom så med og lad os få den middag ..."

Et øjeblik efter sad de alle tre ved et bord, hvor der var dækket specielt for dem ... Sylvius Høgh spiste som en tærsker! Men det må indrømmes, frokosten var også særdeles god, med flere retter mad, dessert, frugter og vin, ja, den var lige så god som en hel middag ...

"Fortræffeligt!" udbrød Sylvius Høgh, "aldeles fortræffeligt! Man skulle næsten tro, man var i Dale ... i madam Hansens gæstgiveri!"

Og hans øjne strålede af glæde ... han var så glad som et barn! Joel og Hulda havde ondt ved at slå ind på denne munterhed, og den unge pige nød kun lidt. Da måltidet var forbi, sagde Sylvius Høgh:

"Hør, kære venner, det er urigtigt af jer, at I ikke har gjort bedre besked med den dejlige mad! Men jeg vil ikke nøde jer! Men så har I så meget bedre appetit til middagen; til frokosten må jeg for mit vedkommende vistnok erklære mig fallit! Nå, skal vi hæve taflet?"

Professoren rejste sig, Joel rakte ham hånden, og han beredte sig til at gå; men Hulda standsede ham og sagde:

"Er det fremdeles Deres ønske, hr. Sylvius, at jeg skal følge med?"

"For at overvære trækningen? Ja, det er det rigtignok ... det er mit bestemte ønske ... det kan ikke være andet!"

"Men det vil blive meget pinefuldt for mig."

"Ja, det vil det jo nok, men husk på, Hulda, det er jo Ole Kamps sidste vilje, der nu skal opfyldes!"

Det lod til, at Sylvius Høgh aldrig kunne blive træt af at gentage den sætning.

19

Oppe i universitetsbygningen, hvor trækningen skulle foregå, var der den søndag – den femtende juli – en forfærdelig trængsel! Folk stod stuvet sammen som sild i en tønde, helt ud i gården, ja endog helt ud på gaden, sådan tilstrømning var der!

De ellers så rolige og satte nordmænd var ikke til at kende igen! Var det interessen for trækningen, der havde frembragt denne over-ophidselse, eller var det slet og ret varmen, for glohedt var det på denne dag? Nå, det var måske lidt af begge dele!

Trækningen skulle begynde præcis klokken tre. Der var hundrede lodder, fordelt i tre serier:

1. Halvfems lodder fra hundrede til tusinde mark, til et samlet beløb af femogfyrre tusinde mark
2. Ni lodder fra tusinde til ni tusinde mark, ligeledes til et samlet beløb af femogfyrre tusinde mark, og
3. Et lod på hundrede tusinde mark.

I modsætning til hvad der ellers sker ved lotteriers trækning, skulle det vigtigste her komme til sidst. Den største gevinst skulle nemlig ikke falde på det første, men på det sidste nummer, der her blev trukket. Derfor steg naturligvis spændingen mere og mere, efterhånden som tiden gik. Det følger af sig selv, at et nummer, der havde vundet én gang, ikke kunne vinde oftere; kom det atter frem af urnen, blev det annulleret.

Alt dette vidste folk god besked med. Nu ventede de kun på, at det skulle begynde. Imidlertid passiarede man, det bedste man kunne, og samtalen drejede sig som oftest om Hulda Hansen og hendes skæbne. Ja, hvis hun nu havde været i besiddelse af Ole Kamps seddel, ville enhver af de tilstedeværende ganske vist have ønsket hende den største gevinst … næst efter sig selv, naturligvis!

Der var adskillige, der havde læst depechen i *Morgenbladet*, og inden ret længe vidste hele forsamlingen, at efterforskningerne efter *Viken* havde været forgæves. Skibet måtte altså være gået under med mand og mus; ikke en eneste af besætningen var blevet frelst … Hulda ville aldrig mere få sin forlovede at se!

Pludselig gik der en bevægelse igennem masserne. Det hed sig, at Sandkvist var blevet set på Kristianias gader. Skulle han virkelig driste sig til at komme herop? Ja, i så fald måtte han være forberedt på alt! … Nej, skulle *han*, dette uhyre, virkelig vove sig til at overvære trækningen – det var utroligt, umuligt, sagde man! Det kunne ikke forholde sig rigtigt! Det måtte være et løst rygte …

Da klokken var to – eller lidt over – blev der atter røre i lejren:

Sylvius Høgh nærmede sig, sagde man! De vidste så godt alle sammen, hvad rolle han havde spillet i den Hansenske affære, og hvor megen del han havde taget i de unge folks skæbne … ligesom også, at de to søskende havde frelst hans liv, og at han kun pønsede på en passende lejlighed til at betale sin gæld til dem!

Straks da professoren viste sig i døren, åbnede rækkerne sig for ham. Dæmpede bifaldsytringer, som Sylvius Høgh besvarede med venskabelige nik til højre og venstre, lod sig

straks høre, men det varede ikke længe, før de gik over til lydelige udbrud af glæde og begejstring.

Professor Høgh var imidlertid ikke ene. Da folk veg tilbage, for at han kunne komme frem, så de, at han havde en ung pige under armen, og at en ung mand fulgte lige i hælene på dem.

Det var, som om der ved synet af denne unge pige og denne unge mand gik et elektrisk stød gennem mængden, og i selvsamme nu sprang – som gnisten fra lige så mange akkumulatorer – den samme tanke frem i dem, og de udbrød alle som én:

"Hulda ... Hulda Hansen!"

Ja, det var rigtigt nok, det var Hulda Hansen. Hun var så betaget, at Sylvius Høgh måtte støtte hende, og hun ønskede kun, at hun var blevet hjemme i Dale. Alle disse mennesker generede hende med deres påtrængenhed og deres nysgerrighed, men professoren havde bestemt villet, at hun skulle følge med, og så var hun fulgt med.

Efterhånden som de skred frem veg folkemassen tilbage, så vidt det var muligt; men der var mange, der gerne ville hilse på professoren og hans unge venner, og professoren var utrættelig i at præsentere dem for hinanden:

"Ja, kære venner," sagde han, "det er Hulda Hansen, som jeg har ført med mig fra Dale, og det er hendes broder, den flinke Joel ... men I må endelig gøre plads for os, så vi kan komme frem ..."

Det varede imidlertid længe, før de var nået hen til de pladser, der var reserveret til dem; da det omsider var lykkedes, satte professoren sig mellem Hulda og Joel, og lidt efter tog højtideligheden sin begyndelse. Direktøren, fulgt af to

assistenter, trådte ind i salen, og bag dem kom de seks små piger, der skulle besørge trækningen af numrene. De var smukt pyntede med sløjfer, bånd og blomster, og under de korte ærmer stak et par røde arme og hænder frem. De var seks i tallet, fordi der var seks urner, af hvilke numrene skulle udtrækkes. Hver af disse seks urner indeholdt tallene 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 0, og repræsenterede enerne, tierne, hundrederne, tusinderne, ti- og hundredtusinderne af millionen. Når den syvende urne – den for selve millionen manglede, så var det fordi, at de seks nuller, om de kom ud på én gang, skulle repræsentere tallet én million – hvilken bestemmelse ligeligt fordelte chancerne for alle.

Desuden skulle numrene successivt udtrækkes af urnerne således, at der begyndtes med den, der stod til venstre for publikum. Det vindende nummer ville således selv "danne sig" for tilskuernes øjne, først af cifret fra de hundredtusinder, så fra de titusinder og således fremdeles indtil enerne. Ved hvert ciffer, der kom frem, ville spændingen hos tilskuerne altså vokse mere og mere.

Direktøren holdt en lille indledningstale og gav derefter ordre til at påbegynde trækningen af den første serie. Denne indeholdt, som man ved, halvfems lodder, og det ville altså tage nogen tid. De seks småpiger begyndte deres funktion med en næsten automatisk regelmæssighed, men tilskuerne forholdt sig aldeles rolige; de veg ikke fra deres pladser, end ikke dem, der allerede *havde* fået deres numre udtrukket, og som jo egentlig ikke havde mere at vente på …

Med alt dette gik der en times tid. Det eneste, man lagde mærke til, var at nummer 9672 endnu ikke var kommet ud.

"Det er et godt varsel for denne Sandkvist!" udbrød én.

"Å, det skulle være mærkeligt, om den store gevinst skulle tilfalde *ham*!" ytrede en anden.

Så begyndte trækningen af den anden serie, der indeholdt ni lodder, Den ville blive meget interessant, da det en og halvfemsindstyvende var på tusinde mark, det to og halvfemsindstyvende på to tusinde mark, og således fremdeles indtil det ni og halvfemsindstyvende, der var på ni tusinde mark.

Den tredje serie bestod, som man vil erindre, kun af ét eneste lod.

Nummer 71521 vandt fem tusinde mark. Det tilhørte en ung sømand der fra byen; han var til stede og blev hilst med bifald.

Nummer 823752 vandt seks tusinde mark, og stor var professorens glæde, da Joel fortalte ham, at dette nummer tilhørte den smukke Sigfride Holmbo fra Bamble!

Men så pludselig hændte der noget, som fremkaldte stærk bevægelse i salen. Da det syv og halvfemsindstyvende lod blev udtrukket – det var på syv tusinde mark – var det på et hængende hår nær, at Sandkvist havde vundet det – men så viste det sig da, at det vindende nummer var 9627 – kun fem og fyrre fra Ole Kamps seddel!

De to næste trækninger gav numre, der lå langt fra hinanden, nemlig og 775 og 76287.

Nu var der kun den sidste serie tilbage, den med de hundrede tusinde mark.

Spændingen blandt tilskuerne var forfærdelig! Der gik en hvisken gennem forsamlingen, som forplantede sig til masserne, der stod opstillet ude på gangen, i gården og på

gaden, og det varede nogle minutter, før der igen kom ro over dem. Så indtrådte en dyb tavshed; det var, som om de var blevet forstenede. Det var den samme følelse, der betog dem, som når man ser den dømte skride frem til blokken! Men den vedkommende – hvem det nu var – skulle ikke her miste hovedet (med mindre det skete af overstrømmende glæde!) han skulle intet miste, han skulle tværtimod *have* – have en lille ubetydelighed af hundrede tusinde mark!

Joel stod med armene over kors og stirrede frem for sig, han var måske den af dem alle, der var mest rolig.

Hulda sad foroverbøjet: hun tænkte kun på sin stakkels Ole!

Og hvad angår Sylvius Høgh ... men det er umuligt at beskrive, hvorledes Sylvius Høgh følte sig i dette øjeblik!

"Nu kommer vi til trækning af det store lod!" sagde direktøren med en underlig hul røst. Det var et højtideligt øjeblik; der var jo en mængde sedler endnu, som ikke var udtrukne, og som altså alle havde chancer for sig.

Den første af småpigerne trak et nummer ud af urnen til venstre og viste det frem for folk.

"Nul!" sagde direktøren.

Dette nul frembragte ingen synderlig virkning. Det lod til, at man havde ventet, det skulle komme.

"Nul!" udbrød direktøren atter, da den næste af småpigerne havde udtrukket et nummer.

To nuller altså! Chancerne voksede selvfølgelig for alle de numre, der lå mellem ét og ni tusinde ni hundrede og ni og halvfems! Og Ole Kamps seddel havde, som vi ved, nummer 9672.

Sylvius Høgh sad og rokkede på stolen, som om han var ude i en stærk søgang!

"Ni!" råbte direktøren, da den tredje af de små piger havde udtrukket sit nummer af urnen.

"Ni!" ... Det var det første tal på Ole Kamps seddel!

"Seks!" vedblev direktøren.

Ja, det var virkelig et sekstal. Alles øjne havde med spændt opmærksomhed været rettet på den lille piges bevægelser, og da hun viste tallet frem, rystede hun over hele sit legeme ved således at stå ansigt til ansigt med alle disse stirrende mennesker.

Skulle da Ole Kamps seddel virkelig berige Sandkvist med en sum af hundrede tusinde mark? Det ville være en blodig uretfærdighed!

Den femte lille pige stak hånden i sin urne og trak det femte tal.

"Syv!" udbrød direktøren med dirrende stemme og så svagt, at kun de forreste kunne høre ham.

Men de, der ikke kunne høre ham, havde da i alt fald øjne i hovedet, og nu holdt de seks småpiger følgende tal frem for publikum:

00967

Det vindende nummer måtte selvfølgelig ligge mellem 9670 og 9679 ... Chancen for Ole Kamps seddel havde altså bedret sig betydeligt!

Spændingen var på sit højeste.

Sylvius Høgh havde rejst sig op. Han havde grebet fat om Huldas hånd. Alles blikke var rettet på den unge pige, der havde

frasagt sig den sidste erindring, hun havde fået om Ole Kamp, som nu måske havde udsigt til at miste den formue, han havde drømt om.

Den sidste af småpigerne stak skælvende sin hånd ned i urnen. Et øjeblik efter trak hun nummeret op ...

"To!" udbrød direktøren og holdt sig for panden, som om det svimlede for ham.

"Ni tusinde, seks hundrede og to og halvfjerds!" forkyndte en af assistenterne med høj røst.

Det var altså virkelig Ole Kamps seddel, der havde vundet, og nu var den i Sandkvist besiddelse! Der var ikke en af de tilstedeværende, der ikke vidste god besked med, på hvad måde ågerkarlen havde forskaffet sig den; derfor indtrådte der straks en dyb og trykkende tavshed, og de hurraråb, der ufejlbarligt ville have ledsaget meddelelsen, hvis Hulda Hansen havde været den vindende, udeblev.

Ville nu den slyngel, den Sandkvist, virkelig driste sig til at træde frem med sedlen i hånden, for at hævde sin ret? Ja, det skulle snart vise sig, om han vovede det!

"Hvem er den retmæssige indehaver af det nummer ni tusinde, seks hundrede og to og halvfjerds, som har vundet den største gevinst på hundrede tusinde mark?"

"Jeg!" lød en stemme blandt mængden.

Var det ågerkarlen fra Drammen, der sagde dette?

Nej, det var en ung mand – en bleg ung mand, med et udtryk og et ydre, der vidnede om, at han havde gennemgået svære prøvelser og lidt meget.

Straks, da ordet var blevet udtalt, havde Hulda rejst sig op. Hun havde udstødt et skrig, der var blevet hørt af alle ... men

straks efter var hun sunket besvimet om …

Den ubekendte borede sig frem gennem mængden og greb den unge afmægtige pige i sine arme …

Det var Ole Kamp!

20

Ja, ganske rigtigt! Det *var* Ole Kamp ... Ole Kamp, der, som et vidunder, var blevet frelst fra skibbruddet.

Grunden til, at *Telegrafen* ikke havde ført ham med tilbage til Europa, var simpelthen den, at han på det tidspunkt ikke befandt sig dér, hvor avisodamperen foretog sine undersøgelser efter *Viken*. Han var nemlig allerede den gang blevet optaget af et skib, og var med dette afgået direkte til Kristiania.

Således lød Sylvius Høghs beretning. Professoren meddelte den til enhver, der ønskede at høre den, og dem var der mange af. Og de, der havde været så heldige at høre den af professorens egen mund, skyndte sig at bringe den videre til venner og bekendte, så det varede ikke ret længe, før hele forsamlingen – både den inde i bygningen og den udenfor – vidste, hvorledes det var gået til med Ole Kamp.

Inden aften var det bekendt over hele Kristiania, at Ole Kamp var kommet tilbage, og at han havde vundet den store gevinst i lotteriet.

Det var et held, at Sylvius Høgh var bekendt med hele historien, for Ole var ikke i stand til at fortælle den – Joel var nærved at kvæle ham i sit favntag, mens Hulda genvandt bevidstheden.

"Hulda! kære Hulda!" sagde Ole. "Ja, det er mig ... din forlovede – der snart skal være din mand!"

"Snart børn, snart, for nu rejser vi i aften hjem til Dale," sagde Sylvius Høgh til sine unge venner; "og så skal jeg vise jer, om I aldrig har set det før, at en stortingsmand og en professor i

lovkyndighed kan træde valsen så godt som nogen af de Telemarkske gutter!"

Men hør nu lidt: hvorfra vidste professor Høgh egentlig besked med Ole Kamps historie? Jo, det er ganske ligefremt: han havde fået underretning om det i det sidste brev, som Marinedepartementet i Kristiania havde tilstillet ham. Dette brev, om hvis indhold han ikke havde udtalt sig til nogen, havde – som det vil erindres – været ledsaget af et andet, der var dateret Kristiansand og af denne følgeskrivelse havde han erfaret, at den danske brig *Genius*, kaptajn Kroman, der havde anløbet Kristiansand og nu var under opsejling til Kristiania, medbragte blandt andre også den savnede sømand, Ole Kamp.

I brevet fra Marinedepartementet hed det, at de skibbrudne havde lidt meget, og at de var i høj grad forkomne. Derfor havde Sylvius Høgh ikke villet meddele Hulda noget om, at hendes forlovede var i farvandet. Og han havde desuden skrevet tilbage, at dette ikke måtte omtales for nogen, hvad da heller ikke var sket.

At avisoskibet *Telegrafen* ikke havde fundet noget vraggods var let at forklare.

Viken var af stormen drevet mere og mere i nordvestlig retning, og natten mellem den tredje og fjerde maj var den af orkanagtige vindstød blevet kastet ind imod et af de uhyre isbjerge, der var i drift fra de nordlige have, og dette sammenstød havde været skæbnesvangert for det norske skib.

Få minutter efter var det synkefærdigt. På dette tidspunkt var det, at Ole Kamp havde affattet skrivelsen til Hulda. Han havde kradset nogle ord op på lotterisedlen, hvorefter han havde gemt den i en flaske, som han havde kastet i havet.

Størstedelen af *Vikens* besætning var, tillige med kaptajnen, omkommet ved selve katastrofen. Kun Ole Kamp og tre af de andre havde i det sidste øjeblik reddet sig over på isbjerget. Først efter et par dages forløb var de skibbrudne – i forhungret og udmattet tilstand – blevet kastet ind på det sydlige Grønlands øde kyster, hvor det ville have været ude med dem, hvis de ikke havde fået hjælp, for selv formåede de intet mere.

Ment til alt held og lykke passerede den danske brig *Genius* tæt fordi dem; de signalerede ud til skibet og blev snart efter bjerget om bord på dette.

Så var de frelst.

Modvind og stærk søgang forsinkede imidlertid briggens videre fart, og *Genius* kom derfor først til Kristiansand den tolvte juli.

Om morgenen den femtende var de i Kristiania.

Straks efter at skibet var ankommet hertil, var Sylvius Høgh gået om bord. Han havde truffet Ole Kamp rask og i god behold, men den unge sømand var noget afkræftet endnu.

Professoren og Ole havde talt sammen, hvorefter Sylvius Høgh havde ført Huldas forlovede med sig hjem. Men forinden han gik fra borde, havde han taget det løfte af de andre, at de ikke måtte omtale noget, førend trækningen havde fundet sted.

Resten er bekendt nok.

Men, spørges der, hvad interesse kunne da Sylvius Høgh have af at lade Hulda og Ole Kamp hver for sig overvære denne trækning, eftersom jo sedlen var i Sandkvists besiddelse?

Jo, sagen er den, sedlen *havde* ganske vist været i Sandkvists besiddelse, men på dette tidspunkt var den det ikke mere. Sylvius Høgh havde nemlig i mellemtiden benyttet lejligheden

til at afkøbe ågerkarlen sedlen for det samme beløb, den havde kostet denne. Og Sandkvist havde med kyshånd skilt sig af med den – der var jo ingen, der havde budt på den!

Professoren havde givet Ole Kamp sedlen tilbage med de ord:

"Tro endelig ikke, at det er for spekulationens skyld, jeg har erhvervet den seddel tilbage. Nej, selv om så var, ville det vist være en dårlig forretning, for der er ikke megen udsigt til, at just *den* skal vinde noget, endsige da den store gevinst. Nej, når jeg har købt den tilbage, så er det fordi, den indeholder det sidste afskedsord, du sendte *hende*, fra det synkende skib."

Det skal imidlertid indrømmes, at professor Høgh havde været bedre inspireret end hr. Sandkvist!

Ågerkarlen fra Drammen var nær ved at gå ud af sit gode skind, da han erfarede resultatet af trækningen ... eller med andre ord, han var sort fortvivlet, men hvad hjalp det! Han havde været dum nok til at sælge sedlen, og nu ...!

Ja, nu var Dale-folkene blevet hundrede tusinde mark rigere.

Vi behøver vel ikke at fortælle, at Sylvius Høgh var aldeles utilbøjelig til at modtage erstatning for det beløb, hvormed han havde afkøbt Sandkvist sedlen?

Det skulle jo – blandt andet – være hans bryllupsgave til Hulda Hansen!

Nu kan der jo nok være dem, der finder det mindre troligt eller i hvert fald meget mærkværdigt, at det netop skulle være dette så meget omtalte nummer 9672, der skulle vinde den store gevinst!

Hertil er der ikke andet at sige, end at det ganske vist var meget mærkværdigt, at det traf sig således, men at det ikke desto mindre var tilfældet!

Sylvius Høgh, Joel, Hulda Hansen og Ole Kamp forlod Kristiania endnu samme aften.

På hjemvejen aflagde de et lille besøg i Bamble for at bringe Sigfride Holmbo meddelelse om, hvad der var passeret. Da de passerede den lille kirke i Hitterdal, huskede Hulda på de triste tanker, der havde overvældet hende to dage tidligere, men synet af Ole bragte hende snart tilbage til den lykkelige virkelighed.

Ja, ved Sankt Olaf! Hulda så prægtig ud, da hun på fjerde dagen efter hjemkomsten til Dale forlod det lille kapel arm i arm med sin mand, Ole Kamp. Den brudekrone, hun bar, klædte hende aldeles fortræffeligt.

Og hele Telemarken tog del i festlighederne! Og alle sammen var de jublende glade, både professoren og Holmbo, og Sigfride og hendes tilkommende mand, Joel Hansen. Og selv madammen var så oprømt, som hun ikke havde været i mange år, for nu var det jo forbi med genvordighederne, nu behøvede hun jo ikke længere at ængste sig for det uhyre, den Sandkvist, der hidtil havde spøget så meget i hendes hjerne.

Og bryllupsgæsterne gav punktligt møde, med brødrene Help i spidsen, og professoren dansede, så det var en lyst at se på! Han åbnede ballet med sin kære Hulda og sluttede det med den elskværdige Sigfride!

Den følgende dag tog han bort, men han havde lovet bestemt at komme igen til Joels bryllup.

Ved dette – der fandt sted nogle uger efter – åbnede han ballet med den elskværdige Sigfride og sluttede det med sin kære Hulda. Men efter den tid dansede professoren ikke mere.

Det var vel på en måde *ham*, de kunne takke for en del af den lykke, der i så rigeligt mål var strømmet ind til den Hansenske

– hidtil så hårdt hjemsøgte – familie, men han afviste alle taksigelser med de ord:

"Å, til syvende og sidst bliver det dog *mig*, der bliver madam Hansens børn mest skyldig. Lad os derfor ikke tale mere om *den* ting!"

Den noksom berømte seddel, der bar det heldige nummer 9672, var straks efter trækningen blevet tilbageleveret Ole Kamp. Den figurerer nu – indfattet i en lille træramme – på hæderspladsen i gæstgiveriets storstue, men den side, der er vendt ud mod betragteren, er ikke den, på hvilket det berømte nummer 9672 står, men den der bærer inskriptionen – *afskedshilsenen*, som Ole Kamp i ulykkens stund havde sendt sin forlovede, Hulda Hansen i Dale!

Gil Braltar

Der var mellem syv og otte hundrede i det mindste.

De kraftige, letbevægelige skikkelser holdt et vældigt postyr, mens solen gik ned bag bjergene, der terrasseformigt løfter sig i vest, og tusmørket sænkede sig over reden, havet og de nærliggende kyster.

Pludselig stod hele flokken stille … Høvdingen viste sig på toppen af bjerget … Vagtposterne, der stod på den yderste pynt af klippen, kunne ikke se, hvad der gik for sig derovre.

Høvdingen udstødte en skarp og gennemtrængende fløjtelyd, der straks blev gentaget af hele flokken.

Det var en sælsom skabning, denne høvding! Han var høj af vækst, med forpjusket hår, kort skæg og bare fødder, der forneden var så hårde som en hestehov. Og så var han klædt i en abehud, med hårene vendt udad.

Han pegede over mod den anden bjergtinde. Lynsnart, som på tælling, og med en ensartethed, som når man trækker marionetter i en snor, gjorde de andre lige sådan … og hvad enten han sænkede armen, eller bøjede sig mod jorden, eller svang sin kæp i luften, så efterlignede de andre øjeblikkeligt hans bevægelser.

Da det havde varet en tid, holdt han pludselig inde, og i samme nu stod de alle sammen stille … så stille, som om de havde været naglet fast til stedet.

Nedenfor – i en afstand af tre hundrede alen derfra – tegnede byen sig langs med den mørke red … fra husene,

villaerne og kasernerne glimtede talrige lys, mens længere borte endnu orlogsskibenes lanterner og blokskibenes blus spejlede sig i det stille vand. Og fra sydspidsen af pynten kastede fyrtårnet et stærkt lysskær over strædet.

I dette øjeblik blev der fra et af kystbatterierne affyret et skud … og så faldt der en trommehvirvel ind, efterfulgt af pibernes skarpe fløjten … nu måtte ingen fremmed opholde sig i byen længere uden at være ledsaget en af garnisonens officerer … ellers blev han grebet af patrulje og sat fast.

Alt var stille. General Mac Kackmale kunne med frelst samvittighed gå hjem og lægge sig til at sove … og i nat kunne England – efter alt sandsynlighed – være ganske rolig for Gibraltar!

Den vældige klippe – der løfter sig 1400 fod over havet – ligner en uhyre, slumrende baggrund, hvis hoved er vendt mod Spanien og hvis hale berører vandspejlet. Ansigtet viser tænder … den gamle har ikke mindre end 700 af dem … 700, der griner ud af skydeskårene, men som alle sammen er i god stand og parate til at tage fat, om nogen skulle være dumdristig nok til at angribe …

Har spanierne opgivet tanken om at generobre dette stykke af deres halvø? Ja, de gør vel klogest i det!

Og dog … En var der, som havde fattet den vanvittige plan at bemægtige sig klippen! … Det var flokkens høvding, et sælsomt væsen ved navn Gil Braltar … det var måske dette navn, der gav ham blod på tanden! I de sidste ti år havde man ganske tabt sporet af ham, måske flakkede han om på må og få … måske sad han i et eller andet galehus, hvor han også passede bedst … man

mente dog nærmest, at han var død, men han levede … han levede et huleboerliv i skovene, som en vild, der er berøvet forstanden og kun adlyder dyrets instinkt!

General Mac Kackmale sov sødeligt på sit grønne øre, som, når vi skal være ganske ærlige, var længere end tilladeligt! Bemeldte general var i det hele taget ingen skønhed: han havde uforholdsmæssigt lange arme, buskede øjenbryn, en lav pande, stærkt fremstående kæbeben og karikerede træk … nej, han var skrækkelig grim, selv af en engelsk general at være, en ren bavian, men – trods abekattefysiognomiet – en dygtig kriger.

Generalen sover … måske drømmer han om erobringer og sejrvindinger for gamle England … da pludselig døren til hans værelse bliver revet op …

"Hvad er der på færde?" spørger generalen og farer ud af sengen som en raket.

"Hr. general," stønner adjudanten, "byen er besat!"

"Er det spanierne?"

"Ja, det er det vistnok!"

"Skulle de virkelig have dristet sig til …"

Resten slugte han. I en fart kom han i tøjet … og alt imens han spænder kården om livet, siger han:

"Hvad er det for et spektakel derude?"

"Det er fra klippestykkerne, der ruller ned over byen …"

"Er de kæltringer mange?"

"Ja, de er vist ikke så få …"

"Er smuglerne fra Ronda måske med? Og fiskerne fra San Rogue?"

"Det må befrygtes, hr. general."

"Og har guvernøren fået melding om det?"

"Nej, vejen derhen er spærret af angriberne ... og kasernen er allerede helt omringet ..."

"Hvor mange mand har De i beredskab?"#

"Kun en snes stykker af det tredje regiment, hr. general."

"Ved Sankt Dunstan!" råbte Mac Kackmale. "At miste Gibraltar på *den* måde ... nej, dét skal aldrig i evighed ske!"

I dette øjeblik fløj døren op ... og en løjerlig figur sprang med et sæt op på nakken af den forbløffede general.

"Overgiv Dem!" brølede han med en stemme, der snarere lignede et dyrs end et menneskes.

"Gil Braltar!" råbte soldaterne, og ville til at kaste sig over ham.

Ja, det var virkelig ham ... vildmanden fra skoven.

"Overgiv Dem!" hylede han.

"Aldrig!" svarede generalen.

Men næppe var ordet sagt, før Gil Braltar udstødte en skarp fløjtelyd, og i næste nu oversvømmedes gårdpladsen og huset af ... ja, tænk jer ... af et mylder af gorillaer, orangutanger og andre aber!

Kom de hid for at fratage englænderne denne klippe, dette bjerg, som de havde ejet længe før Storbritannien havde tænkt på at plante sin fane dér? Ja, det så næsten sådan ud ...

De var ellers ikke til at spøge med, disse langarmede, haleløse væsener. Tilforn havde de ofte hævnet sig på de ildesindede menneske ved at rulle svære klippestykker ned over byen ... og nu, nu var de blevet soldater, under anførsel af en afsindig, af en vildmand, af denne Gil Braltar, af denne firhændede Vilhelm

Tell, der kun levede og åndede for dette ene: at jage englænderne bort fra Spaniens jord!

Hvilken skam for det stolte Bretland om forsøget skulle lykkes! At tænke sig, englænderne – indernes, tasmaniernes og hottentotternes mægtige besejrer – overvundet af simple aber! Ja, skete dét, så måtte Mac Kackmale hellere skyde sig en kugle for panden straks ... thi slig en skændsel overlever man ikke!

Dog, endnu forinden aberne – som høvdingens fløjtetoner havde lokket herhen – fik tid til at trænge ind i generalens værelse, havde en del soldater kastet sig over Gil Braltar; men vildmanden, der var umådelig stærk, slog naturligvis fra sig, det bedste han kunne, og det varede en rum tid, inden han blev overmandet.

Under kampen var hans abehud gledet af ham, han snublede, faldt og var i samme nu bastet og bundet, så han ikke kunne røre et lem.

General Mac Kackmale var imidlertid styrtet ud af huset for – efter ærens lov – at sejre eller dø.

Udenfor var faren mindst lige så stor; ganske vist var tropperne begyndt at samle sig, men alligevel var aberne så mandstærke, at det kunne blive svært nok for Gibraltars besætning at holde dem stangen. Og dersom så spanierne gjorde fælles sag med disse firhændede væsener, ville forterne og batterierne snart stå blottede for mandskab – og englænderne ville for bestandig have mistet den "uindtagelige" klippefæstning.

Men – slet så slemt gik det nu ikke; lige med et tog sagen en anden vending.

Ved faklernes skin opdagede man pludselig, at aberne trak sig tilbage, og at høvdingen gik i spidsen for dem, svingende med sin kæp, mens hele flokken – som før – mekanisk efterlignede hans bevægelser.

Gil Braltar havde altså smøget rebene af sig, det var tydeligt nok, men hvad nu?

Ville han storme guvernørens bolig?

Nej, det ville han dog ikke … hele banden fo'r ned ad Mainstreet, ud gennem Alameda-porten og i huj og hast op ad bjergskrænten.

En time efter var de borte … hvad i al verden var årsagen til denne uventede flugt?

Simpelthen dette: generalen havde taget fangens abehud på, og så var ligheden med de firhændede komplet … så komplet, at selv aberne lod sig bedrage af det.

Denne glimrende idé belønnedes selvfølgelig med St. Georgs-ordenen.

Gil Braltar blev senere af England solgt til amerikaneren Barnum, der skal tjene mange penge ved at rejse rundt med ham, især da han nok lader sig forlyde med, at det naturligvis ikke er vildmanden Gil Braltar, han viser frem, men derimod general Mac Kackmale i egen høje person.

Denne hændelse har været Hendes britiske Majestæt en god lærestreg: England har set, at selv om Gibraltar er uindtagelig for mennesker, så er den det ikke for aber! Derfor har regeringen også meget viseligt besluttet fremtidig kun at sende

de værste grimrianer af hærens generaler derned, for at de i påkommende tilfælde kan rende rundt med aberne igen – og denne praktiske foranstaltning vil uden tvivl for bestandig sikre det stolte ørige besiddelsen af Gibraltar.

Om "Nummer 9672"

Forfatter: Jules Verne (1828-1905).
Org.udgave: *Un Billet de Loterie – Le numéro 9672:* Føljeton i *Magasin d'Éducation et de Récréation* 1. januar – 1. november 1886, bogudgave J. Hetzel, Paris 1886. *Gil Braltar* udkom første gang i søndagstillægget til *Le Petit Journal* 2. januar 1887, revideret bogudgave som tillæg til romanen *Le chemin de France*, J. Hetzel, Paris 1887.
Denne udgave baseret på: *No. 9672. En Fortælling fra Norge.* Føljeton i ugebladet "Nordstjernen" 1887 nr. 34-52. Enkelte udeladte afsnit er oversat til denne udgave. *Gil Braltar* udkom som tillæg til en forkortet bogudgaven af Rittos oversættelse af "No. 9672", Andreas Schous Forlag, København 1888.
Oversætter: Ole Peter Ritto (1842-1922) og Kim N. Jensen (f. 1955).
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter illustration af George Roux (1853-1929) fra den franske førsteudgave.

ISBN 978-87-7979-994-3
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-216-6 (Ølstykke 2011).

© 2024 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk